



**T.C.**

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

**Yunanistan'da Türkçe Öğretimi ve Yunan Yazarların Hazırladığı Türkçe**

**Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**AİSE SAİTOGLOU**

**BURSA**

**2021**





**T.C.**

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

**Yunanistan'da Türkçe Öğretimi ve Yunan Yazarların Hazırladığı Türkçe Ders**

**Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**AİSE SAİTOĞLOU**

**Danışman**

**Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR**

**BURSA**

**2021**

## **BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK**

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

**AİSE SAİTOĞLOU**

## **YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI**

“Yunanistan’da Türkçe Öğretimi ve Yunan Yazarların Hazırladığı Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

**Tezi Hazırlayan**

**Aıse SAITOGLOU**

**Danışman**

**Doç. Dr. Minara ALIYEVA ÇINAR**

**Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD Başkanı**

**Prof. Dr. Seçil ŞENYURT**

**T.C.**  
**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi  
Bilim Dalında 801773007 numara ile kayıtlı Aıse SAİTOGLOU'nun hazırladığı  
“Yunanistan’da Türkçe Öğretimi ve Yunanlı Yazarların Hazırladığı Türkçe Ders Kitaplarında  
Dil Bilgisi Öğretimi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı,  
03/02/2021 günü 14.00 - 15.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar  
sonunda adayın tezinin / çalışmasının BAŞARILI olduğuna OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye (Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY

Kafkas Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

Bursa Uludağ Üniversitesi

## ÖN SÖZ

Türkçe, bir dünya dili olma yolunda hızla ilerlerken bu dili öğrenenlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Günümüzde pek çok ülkede Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de yaygınlık kazanmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde gerek yöntem gerek ders araç-gereçleri bakımından genel itibarıyla ortaklık görülmektedir. Ancak, bazı kurum ve merkezlerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde farklı uygulamaların olduğu dikkati çekmektedir.

Bu çalışmada, Yunanistan'daki Türkçe öğretiminin günümüzdeki durumunun ortaya konulmasıyla birlikte, Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanan Türkçe ders kitaplarının üzerinde durulmuştur. Araştırmanın asıl amacı, Yunan yazarların hazırlamış olduğu ve Yunanistan eğitim kurumlarında en çok kullanılan üç Türkçe ders kitabının yöntem bakımından ön plana çıkarılan dil bilgisi öğretiminin analizinin yapılması, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde belirtilen ölçütlere göre incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

Bu çalışmanın ortaya konulmasında teşekkür etmem gereken çok kişi vardır. Onlardan biri tez danışmanımdır. Lisans ve yüksek lisans eğitimim sürecinde çalışma ve araştırmalarımda beni cesaretlendiren, tezimin başından sonuna kadar değerli fikir ve görüşlerini benimle paylaşan, ilgi ve desteğini esirgemeyen, bana daima yol gösteren değerli hocam Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR'a teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Olmazsa olmazın ise Türkiye'de eğitim alabilmemde benim için imkân yaratan, eğitim sürecinde her türlü maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen ve her konuda beni cesaretlendiren babam Sami SAİTOGLOU ve annem Gülsüm MPELOUK'e canı gönülden teşekkür ediyorum, sevgilerimi sunuyorum.

Aıse SAİTOGLOU

## ÖZET

Yazar	: Aıse SAİTOGLOU
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	: Türkçe Eğitimi
Bilim Dalı	: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XVII + 148
Mezuniyet Tarihi	: 03.02.2021
Tez	: Yunanistan’da Türkçe Öğretimi ve Yunan Yazarların Hazırladığı Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi
Danışmanı	: Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR

### **YUNANİSTAN’DA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ve YUNAN YAZARLARIN HAZIRLADIĞI TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ**

Teknolojinin hızla gelişmesi ve bununla birlikte dünyanın küreselleşmesi, ulusların birbirleriyle olan etkileşimlerini hayli artırmıştır. Bu durum da halkların yabancı dil öğrenme ve öğretme gerekliliğini beraberinde getirmiştir. 11. yüzyılda Kâşgarlı Mahmud’un *Divânü Lüğati’t-Türk* adlı eseri ile başlayan yabancılara Türkçe öğretimi günümüzde büyük bir önem kazanmış, kazanmaya da devam etmektedir.

Son dönemde Türkiye’de birçok üniversite ve diğer kurumlarda yabancılara verilen Türkçe öğretimi, yurtdışında pek çok ülkede de aktif olarak gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretiminin verildiği ülkelerden biri de Yunanistan’dır.

Yunanistan’da yabancılara Türkçe öğretimi hem devlet kurumlarında hem de özel kurumlarda gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlarda verilen öğretim hem planlama açısından



hem de içerik açısından farklılık göstermektedir. Bazı kurumlar Türkiye’de hazırlanan ders kitaplarını kullanırken bazıları da Yunan yazarların hazırladıkları kaynakları tercih etmektedirler. Bu çalışmanın amacı, Yunanistan’da Türkçe öğretiminin günümüzdeki durumunu, Türkçe öğreten eğitim kurumlarını ve Yunan yazarların hazırlamış olduğu Türkçe ders kitaplarını tanıtmak, söz konusu olan bu ders kitaplarının analizini yaparak dil bilgisi öğretiminin nasıl ele alındığını, dil bilgisi konularının veriliş biçimini, dil bilgisi öğretiminde kullanılan yaklaşımları irdelemek ve bu ders kitaplarının dil bilgisi öğretimi açısından karşılaştırılmasını yapmaktır. Ayrıca, ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konularının öğretimi ve yaklaşımı Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde belirtilen ölçütler esas alınarak değerlendirmektir.

Literatür taraması sonucunda ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile yürütülen bu çalışma neticesinde, Yunanistan’da en çok kullanılan; Iordanoglu, K. A (2004). / *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* ve Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, H. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Tourkiki Grammatiki Sta Ellinika / Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretimine aynı ölçüde yer verilmediği, ortak terminolojinin kullanılmadığı, dil bilgisi konularının veriliş sırasının farklı olduğunu, alıştırma materyallerin yetersiz kaldığı, dil bilgisi öğretiminde tümdengelim yaklaşımın benimsendiği, dil bilgisi öğretiminin araç değil amaç olarak kullanıldığı ve ders kitaplarının AOÖÇ’ne uygun olarak hazırlanmadığı sonucuna varılmıştır.

*Anahtar sözcükler:* Ders kitapları, Dil bilgisi öğretimi, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Yunanistan’da Türkçe öğretimi.

## ABSTRACT

Author : Aise SAITOGLOU

University : Uludag University

Institute : Institute Of Education Sciences

Department : Turkish and Social Sciences Education

Field Department : Teaching Turkish as a Foreign Language

Type Of Thesis : Master Thesis

Page Number :XVII + 148

Degree Date : 03.02.2021

The Tittle of Thesis : Turkish Teaching In Greece and Grammar Teaching In Turkish  
Textbooks Prepared By Greek Authors

Advisor : Doç. Dr. Minara ALİYEVA ÇINAR

### **TURKISH TEACHING IN GREECE and GRAMMAR TEACHING IN TURKISH TEXTBOOKS PREPARED BY GREEK AUTHORS**

Rapid development of technology and thus the globalization of the world have significantly increased the interactions among nations. This situation made it compulsory for people to learn and teach foreign languages. Teaching Turkish to foreigners, which started in the 11th century with the *Dīwān Lughāt al-Turk* (Compendium of the languages of the Turks) of Mahmud al-Kashgari, has gained and continues to gain great importance today.

In the recent years, Turkish education provided to foreigners at many universities and other institutions in Turkey is also actively conducted abroad in many countries. In this context, one of the countries where Turkish education is provided to foreigners is Greece.

Teaching Turkish to foreigners in Greece is carried out both in state institutions and private institutions. The education provided in these institutions differs both in terms of planning and contents. Some institutions use textbooks prepared in Turkey while others prefer resources prepared by Greek authors. Aim of this study is to introduce the current situation of Turkish teaching in Greece, educational institutions that teach Turkish and Turkish textbooks prepared by Greek authors, to examine how the grammar teaching is discussed, how grammar subjects are provided as well as the approach used for grammar teaching by these textbooks, and to compare these textbooks in terms of grammar teaching. In addition, it evaluates the teaching and approach of grammar subjects in the textbooks based on the criteria specified in the CEFR.

As a result of literature review and this study carried out by document examination as a qualitative research method, it has been concluded that in the most used Turkish textbooks in Greece titled Iordanoglu, K. A (2004). *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* and Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, H. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*, grammar teaching is not included in the same level, a common terminology is not used, order of grammar subjects is different, exercise materials are insufficient, deductive method is adapted in grammar teaching, grammar teaching is used as a purpose rather than a tool, and textbooks are not prepared in compliance with CEFR.

*Keywords:* Textbooks, Grammar teaching, Teaching Turkish as foreign language, Turkish teaching in Greece.

## İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xviii
<b>1. BÖLÜM: GİRİŞ.....</b>	<b>1</b>
1.1. Problem Durumu .....	4
1.2. Araştırma Soruları .....	5
1.3. Çalışmanın Amacı .....	5
1.4. Çalışmanın Önemi .....	6
1.5. Araştırma Varsayımları.....	6
1.6. Sınırlıklar.....	7
<b>2. BÖLÜM: ALAN YAZIN (LİTERATÜR).....</b>	<b>8</b>
2. 1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi .....	8

2.2. Dil Öğretim Yöntemleri.....	13
2.2.1. Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method).....	13
2.2.2. Direkt Yöntem / Dolaysız Yöntem (Direct Method).....	13
2.2.3. Doğal Yöntem (Natural Method).....	14
2.2.4. İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method).....	14
2.2.5. Bilişsel Yöntem (Cognitive-Code Method).....	14
2.2.6. İletişimsel Yöntem (Communicative Method).....	14
2.2.7. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method).....	15
2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi ve Önemi.....	15
2.3.1. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne Göre Dil Öğretimi ve Dil Bilgisinin Yeri.....	16
2.3.2. Dil Bilgisi Öğretiminde Tümevarım ve Tümdengelim Yaklaşımları.....	18
2.4. Yunanistan'da Türkçe Öğretiminde Uygulama ve Araştırma Yapan Kurumlar ve Güncel Durumu.....	19
2.4.1. Yükseköğretim Kurumları .....	20
2.4.2. Özel Dil Kursları.....	27
2.4.3. Türk Azınlık Okulları.....	29

2.5. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Araç ve Gereçler .....	30
2.5.1. Temel Araç Gereçler .....	31
2.5.2. Yardımcı Araç Gereçler .....	31
2.6. Yunan Yazarların Hazırlamış Olduğu Türkçe Ders Kitapları.....	32
2.6.1. Iordanoglou, K. A. (2004). Mafeno Turkika 1. (Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). Μαθαίνω Τουρκικά 1 - Türkçe Öğreniyorum 1) .....	32
2.6.2. Iordanoglou, K. A. (2006). Mafeno Turkika 2. (Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). Μαθαίνω Τουρκικά 2 - Türkçe Öğreniyorum 2).....	34
2.6.3. Vasiliadou, B. (2015) Mafe Monos Sou Tourkika. (Βασιλιάδου, Β. (2015). Μάθε Μόνος Σου Τουρκικά / Türkçe Kendi Kendime Öğreniyorum).....	35
2.6.4. Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, X. (2011). Tourkiki Grammatiki Sta Ellinika (Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλίογλου, Χ. (2011). Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά)...	36
2.6.5. Ioanou, E. (2010). Turkiki Grammatiki. (Ιωάννου, Ε. (2010). Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi).....	40
2.6.6. Tortsoglou, G. (2012). Filiki Turkiki Grammatiki (Τοπτσόγλου, Γ. (2012). Φιλική Τουρκική Γραμματική).....	42
2.6.7. Ntonias, P. (2004). Mafimata Tourkikis Grammatikis. (Ντόνιας, Π. (2004). Μαθήματα Τουρκικής Γλώσσας / Türk Dil Dersleri ) .....	45

2.6.8. Alatzas, I. A. (2000). Didaktiki Tis Turkikis Glossas. (Αλατζας, I. A. (2000). Διδακτική Της Τουρκικής Γλώσσας).....	44
2.6.9. Zeginis, E. & Hidiroglou, P. (1995). Tourkiki Grammatiki (Ζεγκινης, E. & Χιδηρογλου, Π. (1995). Τουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi ).....	46
2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimine İlişkin Çalışmalar .....	47
<b>3. BÖLÜM: YÖNTEM</b> .....	<b>50</b>
3.1. Araştırmanın Modeli.....	51
3.2. Gereçler (Materyaller).....	51
3.3. Veri Toplama Araçları .....	51
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	52
<b>4. BÖLÜM: BULGULAR</b> .....	<b>53</b>
4.1. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitaplarıyla İlgili Veriler.....	53
4.2. Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi.....	54
4.2.1. Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer Verilen Dil Bilgisi Konularının İncelenmesi.....	60
4.2.2. Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin İncelenmesi.....	88

4.2.3. Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin İncelenmesi.....	92
4.3. Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi.....	93
4.3.1. Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer Verilen Dil Bilgisi Konularının İncelenmesi.....	94
4.3.2. Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin İncelenmesi.....	112
4.3.3. Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin İncelenmesi.....	117
4.4. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın ve Öğretimin İncelenmesi.....	118
4.5. Türkçe Öğreniyorum 1- 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 1 - 2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitaplarının Karşılaştırılması.....	125
<b>5. BÖLÜM: TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....</b>	<b>130</b>
5.1. Tartışma.....	130
5.2. Öneriler.....	136
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>140</b>



## TABLÖLAR LİSTESİ

1. Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabındaki Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	33
2. Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	34
3. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	37
4. Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	41
5. Διδακτική Της Τουρκικής Γλώσσας (Didaktiki Tis Tourkikis Glossas) Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	44
6. Τουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması.....	46
7. Türkçe Öğreniyorum 1-2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitaplarında Dil Öğretimi .....	53
8. Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi (1).....	60
9. Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi (2).....	62
10. Üçüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	63
11. Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	66
12. Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	68
13. Beşinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	69
14. Altıncı Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	71
15. Yedinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	73
16. Sekizinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	77

17. Dokuzuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	78
18. Onuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	80
19. On Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	82
20. On İkinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	84
21. On Üçüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	86
22. Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabındaki Öğretici (Eğitici-Kullanışlı) Metinlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	88
23. Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabındaki Edebî (Sanatsal-Kurmaca) Metinlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	91
24. Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabındaki Etkinliklerin Çeşitlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	92
25. On Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	94
26. On Beşinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	96
27. On Altıncı Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	98
28. On Yedinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	100
29. On Sekizinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	103
30. On Dokuzuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	105
31. Yirminci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	106
32. Yirmi Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	108
33. Yirmi İkinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi.....	110
34. Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Edebî (Sanatsal-Kurmaca) Metinlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	113

35. Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Öğretici (Eğitici-Kullanışlı) Metinlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	115
36. Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Etkinliklerin Çeşitlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları.....	117
37. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Türk Alfabetinin Öğretimi.....	119
38. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Ses Bilgisi Konuları.....	121
39. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Küçük Ünlü Uyumu Tablosu.....	123
40. İncelediğimiz Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Konu Sıralamasının Karşılaştırılması.....	125

## ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil</i>	<i>Sayfa</i>
1. Dilbilgisel Doğruluk.....	17
2. Dil Düzeyleri.....	131
3. Üç Boyutlu Dil Bilgisi Şeması.....	134
4. -DIr Ekinin Üç Boyutu.....	135

## KISALTMALAR LİSTESİ

- UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization  
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
- YÖK : Yükseköğretim Kurulu
- AOÖÇ : Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi
- CEFR : Common European Framework of Reference for Languages
- TİKA : Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- TELC : The European Language Certificates
- TÖMER : Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
- MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
- YEE : Yunus Emre Enstitüsü
- ED. : Editör

## 1. Bölüm

### Giriş

Teknolojinin hızla gelişmesi ve dünyanın küreselleşmesi ile birlikte ülkeler arasında siyasi, sosyal, ekonomik, askerî ve diğer alanlar bağlamında yoğun bir etkileşimin yaşandığı gözlemlenmektedir. Bu etkileşim, ulusların kendi aralarında bir iletişimin, hatta bildirişimin gereksinimini de beraberinde getirmektedir. Bu gereksinime bağlı olarak dünyada birçok insan birbirinden farklı sebeplerle yeni bir dil öğrenme arayışına girmiş ve böylece ulusların birbirlerinin dilini öğrenme oranı da günümüzde hayli artmıştır.

Moğolistan ve Çin içlerinden Orta Avrupa'ya, Sibiry'a dan Hindistan ve Kuzey Afrika'ya kadar geniş bir alanda yaşayan Türk milleti, bulunduğu coğrafyada ikamet eden başka milletlere daima kendi dili ve kültürünü tanıtmış ve etkilemiştir. Toplumlar arasındaki bu etkileşim, ekonomi ve kültür boyutunda sınırlı kalmayıp dilleri de kapsamıştır. Böylelikle Türkçe farklı toplumlar tarafından tanınmış, bu dili öğrenme eğilimi göstermiş ve Türkçenin yabancılara öğretimi ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. (Valiyeva & Aliyeva Çınar, 2018).

Son zamanlarda da Türkiye'nin dünya arenasında önemli bir yere sahip olmasıyla birlikte Türkçe en çok öğrenilmek istenen dillerden biri haline gelmiştir. Tarihi milattan öncesine dayanan Türkçe, dünyada en çok konuşulan dillerden biridir. UNESCO'nun 1980 yılında elde ettiği sonuçlara göre Türkçe; resmî dil sıralamasında en çok konuşulan beşinci, ana dil olarak ise, üçüncü sırada yer almaktadır (Güzel & Barın, 2016). Bu sonuca göre, Türkçenin hem anadil hem de yabancı dil olarak öğretimi oldukça yaygın olduğu anlaşılmaktadır. "Türkçe öğretimi yurt içinde üniversitelerin veya farklı kurumların yabancılara Türkçe öğretim merkezleri/birimleri tarafından, büyük oranda da Eğitim Fakültelerinin Türkçe Eğitimi Bölümleri tarafından yürütülmektedir" (Alyılmaz, 2010, s. 729). Yurt dışında ise, günümüzde üniversitelere bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde Türkçe okutulmakta, ayrıca elçiliklere bağlı Türkçe Öğretim Merkezleri de yoğun

programlarıyla Türkçe öğretimini gerçekleştirmektedir. Keza Yunus Emre Enstitüsünün dünyanın birçok yerinde Türkçe öğretim merkezi ve kursları bulunmaktadır (Er, Biçer & Bozkırlı, 2012). Keza Türkçe, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan ve Azerbaycan gibi yedi bağımsız Türk Cumhuriyeti'nde de konuşulmaktadır. Bunun yanı sıra, Avrupa ülkelerinde ve Balkanlarda; Almanya, Fransa, Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan, Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Arnavutluk gibi ülkelerde birçok kişi tarafından Türkçe kullanılmakta ve yabancı dil olarak öğretilmektedir.

Türkçe, Yunanistan'da bulunan beş üniversitede bağımsız bölüm olarak veya yan dal olarak okutulmaktadır. Ayrıca başta Batı Trakya bölgesinde ve Atina, Selanik gibi büyük illerde de Türkçe kurslarının sayısında büyük bir artış gözlemlenmektedir. Batı Trakya bölgesinde bulunan İskeçe, Gümölcine ve Dedeoğaç illerinde Türkçe hem anadil olarak konuşulan hem de yabancı dil olarak öğrenilen en yoğun bölgedir. Bu bölgede yaşayan Yunanlıların üçte birinden fazlası da Türkçe bilmektedir (Kelağa, 2007). Dolayısıyla, Yunan öğretmenlerin de yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen Yunanlar için Türkçe ders kitapları hazırlamalarına ihtiyaç duyulmuştur.

Türkçe öğretimi hızla artsa da gerek yurt içinde gerek yurt dışında, çeşitli kurumlarda gerçekleştirilen Türkçe öğretiminde birçok sorun bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda (Er, Biçer & Bozkırlı, 2012; Candaş Karababa, 2009) yabancılara Türkçe öğretiminde ortaya çıkan sorunlardan bazıları şunlardır: 1) Ders öğretim araç gereçlerinin yetersizliği; 2) Gerek lisans gerekse lisansüstü düzeyde eğitim veren görevli öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlar; 3) Öğretim programı yetersizliği; 4) Türkçe öğretimi alanında ihtiyaç duyulan farklı ana bilim dallarının oluşturulmaması; 5) Türkçenin sahip olduğu birtakım dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar; 6) Teknolojik bakımından yaşanan yetersizlikler; 7) Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması ön görülen çağdaş dil öğretim yöntem ve tekniklerinin öğretilmesi için Türkçenin dil bilgisinin işlevsellik bakımından ve her yönlü betimleyici

çalışmaların yetersizliği; 8) Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve materyallerin günümüzdeki koşullara uygun olmaması ve eksikliklerinin bulunması; 9) Öğrenci açısından ise Türkçe öğrenimi sürecinde Türkçenin sesletimi, biçim bilgisi ve tümce yapısından kaynaklanan çeşitli sorunlar. Günümüze kadar tartışılmalı bir diğer önemli sorun da, dil bilgisinin yapılmaması, yapılması gerekiyorsa konuların kavratılmasında hangi yolun izleneceği, konuların hangi sırayla ve nasıl verileceğidir.

Bu araştırmada, Yunan öğretmenlerin Yunan öğrencilerine yönelik hazırlamış oldukları yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarından üçü incelenmiştir:

- ❖ Iordanoglou, K. A. (2004). *Türkçe Öğreniyorum / Mafeno Turkika 1*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης].
- ❖ Iordanoglou, K. A. (2006). *Türkçe Öğreniyorum / Mafeno Turkika 2*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης].
- ❖ Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, H. (2011). *Tourkiki Grammatiki Sta Ellinika*. Atina: Perugia. [Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλίογλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*, Αθήνα: Perugia]. [Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). *Yunanca Türkçe Dil Bilgisi*. Atina: Perugia].

Bu üç Türkçe ders kitabında Türkçe dil bilgisi öğretiminin nasıl ele alındığı, dil bilgisi öğretiminde benimsenen yaklaşım, ihtiva ettikleri konular, bu konuların veriliş sırası, yer alan etkinliklerin ve metinlerin niteliği incelenmiştir. Ayrıca, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde belirtilen ölçütler dikkate alınarak değerlendirilmiş ve bu ders kitaplarının dil bilgisi öğretimi açısından mukayese edilmiştir.



Söz konusu olan bu üç Türkçe ders kitabı, Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanmıştır. Bu Türkçe ders kitaplarında ağırlıklı olarak Türkçe dil bilgisi öğretimi amaçlanmıştır. Dil bilgisi öğretimi de erek dilde değil anadilde (Yunancada) gerçekleştirilmiştir.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Yunan öğrencilerin; 64,52 yüzdellik oranıyla Türkçe dil bilgisinin zor olduğu belirtilmiştir (Kalın Salı, 2018). Bir diğer çalışmada ise, Türkçenin kendine özgü dil bilgisi kurallarını kavramakta zorluk çektikleri tespit edilmiştir (Tunçel, 2016). Dolayısıyla, Yunan öğrencilerin de yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen Yunanlar için Türkçe ders kitapları hazırlamalarına ihtiyaç duyulmuştur.

### **1.1. Problem Durumu**

Çağcıl araçlar artsa da hâlâ Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan materyallerin başında ders kitapları gelmektedir. Ders kitaplarının bu kadar yaygın kullanımı dolayısıyla oldukça nitelikli hazırlanmalıdır. Çünkü ders kitaplarının nitelikli olması öğretim sürecinin kolay ve verimli geçmesini sağlayacaktır. Bu doğrultuda yabancı dil öğretiminde hazırlanan ders kitapları öncelikle öğrencinin iletişim kurabilmesine olanak sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu yüzden yabancı dil öğretiminde dil bilgisi öğretiminin önemi göz önünde bulundurulmalı fakat temel amaç dil bilgisi öğretimi olmamalıdır.

Günümüzde yabancılara Türkçe öğretiminde dil bilgisi dersleri iki şekilde yürütülmektedir. Bunlardan birincisi dil bilgisi dersinin ayrı bir ders saati olarak, daha doğrusu açıktan uygulamalar; diğeri ise konuşma, yazma, dinleme, okuma becerileriyle bütünleştirilmiş olarak planladığı, bir diğer deyişle örtülü ders uygulamalarıdır (Alyılmaz & Şengül, 2017).

Barın'a (1994) göre, yabancılara Türkçe öğretmek için dil bilgisine ihtiyaç olduğu belirtilmektedir. Ancak, tamamen dil bilgisi öğretimine yönelik ve kurallar bütünü olarak öğretilmesi değil; okuma, dinleme, konuşma, yazma olan dört temel becerileriyle

destekleyecek nitelikte olmalıdır. Yani, yabancı dil öğretmeni kesinlikle gramer kalıplarını kullanarak dili öğretmemeli, bu kalıpları sezdirerek öğretmelidir (Arslan, 2011). Keza Tiryakiol'a göre, ana dili dilbilgisinin edinimi örtüktür, kullanıp tecrübe ederek kullanılır. (akt. Benzer, 2018). Dolayısıyla Fatos'un da belirttiği gibi yabancı bir dili akıcı konuşabilmek, örtük bilginin otomatik kullanımına bağlıdır (Benzer, 2020).

Yunan öğrenciler için hazırlanmış ve incelenmiş Türkçe ders kitaplarında, dil bilgisi öğretiminin kurallardan yola çıkarak öğretildiği ve dört temel dil becerisinin desteklenmediği; dil bilgisi öğretime yönelik yeteri kadar örnek, metin, alıştırma olmadığı ve dizgeli öğretimden uzak olduğu öngörülmektedir.

### **1.2. Araştırma Soruları**

1. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi konu içerikleri, benimsenen yöntem ve yaklaşımlar nelerdir?
2. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi konularının sıralanışı nasıl verilmiş; benimsenen yaklaşım ve terminoloji tutarlı mıdır?
3. İncelenen ders kitapları hazırlanırken Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde (AOÖÇ) belirlenen (A1, A2, B1, B2, C1, C2) dil seviyeleri dikkate alınmış mıdır?
4. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi okuma, yazma, konuşma, dinleme becerileriyle desteklenmiş midir?
5. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi materyallerinin niteliği nasıl; bu metinlerin bağlamları öğretimi hedeflenen dil bilgisi yapılarını barındırmakta mıdır?
6. İncelenen ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konu sıralaması ve öğretimi, temel yaşam alanlarındaki ihtiyaçlar dikkate alınarak düzenlenmiş midir?

### **1.3. Çalışmanın Amacı**

Bu çalışmanın ilk amacı, Yunanistan'da Türkçe öğretiminin güncel durumunu, Türkçe öğretimini gerçekleştiren yükseköğretim kurumları, özel dil kurumları ve azınlık okullarını

genel özellikleriyle tanıtmaktır. Çalışmanın esas amacı ise, Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanmış ve en çok kullanılan üç Türkçe ders kitabında; dil bilgisi öğretiminde ihtiva ettikleri konularının, dil bilgisi konu sıralamasının, dil bilgisi öğretiminde benimsenen yaklaşımlarının incelenmesi ve yer verilen etkinliklerin, metinlerin niteliğinin tespit edilmesidir. Ayrıca, dil bilgisi öğretiminin AOÖÇ’de belirtilen ölçütlere dikkat edilerek hazırlanıp hazırlanmadığını değerlendirmek ve dil bilgisi öğretiminin önemli bir araç olduğunun kavratılması amacıyla doğru, etkili önerilerde bulunmaktır.

#### **1.4. Çalışmanın Önemi**

Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanmış Türkçe ders kitaplarının içerik ve öğreticilik açısından işlevsel bir nitelik taşımadığı görülmektedir. Bu araştırmanın önemi, söz konusu olan Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretiminde var olan farklılıklar ve eksiklikler ortaya konularak, Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanacak olan diğer Türkçe ders kitaplarına dil bilgisi öğretimi açısından katkı sağlayacağına, Türkçe dil bilgisi öğretiminin yeri, önemi ve amaca uygun yaklaşımların kullanılmasına dikkat çekmek açısından bu çalışma önem arz etmektedir. Ayrıca, daha önce bu tür bir çalışmanın yapılmadığından dolayı çalışmanın önemini arttırmaktadır.

#### **1.5. Araştırma Varsayımları**

Araştırmada, materyal olarak ele alınan *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) ve *Τürkçe Öğreniyorum 1-2 / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* adlı ders kitaplarının alanyazın incelemeleri yapılarak oluşturulduğu varsayılmaktadır.

Bunlara göre *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabının varsayımları şöyle belirlenmiştir:

- ❖ A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil düzeylerine uygun bir şekilde oluşturulduğu;

- ❖ İstanbul Ünivesitesi, Ankara Üniversitesi Tömer dil sınavlarını başarıyla tamamlayabilmek ve Türk Dili Edebiyatı bölümüne aday olan öğrencilerinin faydalanabileceği;
- ❖ Hem öğreticilerinin hem de öğrencilerinin yararlanabilecekleri şekilde düzenlendiği varsayılmaktadır.

*Türkçe Öğreniyorum 1-2 / Μαθαίνω Τουρκικά 1- 2* adlı ders kitaplarının varsayımları ise şöyledir:

- ❖ Üniversite düzeyinde olan Yunan öğrencilerine yönelik hazırlandığı;
- ❖ Hedef kitlenin Türkçeyi; anlamasını, okumasını, yazmasını ve konuşmasını doğru bir şekilde öğrenmesini sağlayacak nitelikte oluşturulduğu varsayılmaktadır.

#### 1.6. Sınırlıklar

Bu araştırmada, Yunan yazarların hazırlamış olduğu ve Yunanistan'ın belirli üniversitelerinde, özel kurumlarında en çok kullanılan Türkçe ders kitapları incelenmiştir. Aşağıda verilen Türkçe ders kitaplarında sadece dil bilgisi öğretimine yer verildiği için bu çalışma dil bilgisi konularının veriliş sırası ve öğretimiyle sınırlı tutulmuştur:

- ❖ Iordanoglou, K. A. (2004). *Türkçe Öğreniyorum / Mafeno Turkika 1*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης].
- ❖ Iordanoglou, K. A. (2006). *Türkçe Öğreniyorum / Mafeno Turkika 2*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης].
- ❖ Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, H. (2011). *Tourkiki Grammatiki Sta Ellinika*. Atina: Perugia. [Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλίογλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*, Αθήνα: Perugia]. [Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). *Yunanca Türkçe Dil Bilgisi*. Atina: Perugia].

## 2. Bölüm

### Alan Yazın

#### 2. 1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Son yıllarda, teknolojinin gelişimi ile kültürel, ticari, siyasi, akademik ilişkilerin artması ve küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte her alanda artan yoğun etkileşim insanların yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurmuştur. Genel olarak dilin insanlar arasında iletişim sağlayan bir vasıta olduğu dile getirilmektedir (Bölükbaş & Keskin, 2010). Yabancı bir dil öğrenmek, her şeyden evvel yeni bir dünyaya açılmak, yeni mekânlar görmek, yeni insanlar ve onların kültürleriyle tanışmak, bilindik kavramlara ve düşüncelere farklı açılardan bakmak ve ufukumuzu geliştirecek yeni deneyimler edinmektir (Yaylı & Bayyurt, 2011). Bu bağlamda çok dillilik ve çok kültürlülük, ülkeler arasındaki ilişkileri geliştirmekle birlikte yabancı dil öğrenme ihtiyacını da beraberinde getirmektedir (Aliyeva Çınar, 2017).

Türkçe, günümüzde yaklaşık iki yüz yirmi milyon kişi tarafından kullanılan ve dünyada en çok konuşulan yedi dil arasında yerini almaktadır. Buna rağmen son yirmi yıl öncesine kadar yabancı dil olarak Türkçenin eğitim ve öğretimi önemsenmemiştir (İşcan, 2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemektedir. “Bazı tarihî verilere göre, Türkçe öğretiminin Uygurlar döneminde başladığı kabul edilmektedir. Uygurlardan önceki dönemlerde bu faaliyetlerin nasıl yürütüldüğüne dair ise elde kesin kanıtlar bulunmamaktadır” (Güzel & Barın, 2016, s. 19). Fakat bazı araştırmacılar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihini Türklerin tarih sahnesine çıkışına kadar dayandığını belirtmişlerdir (Durmuş & Okur, 2013).

Yabancılarla Türkçe öğretiminin tarihsel süreci aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

**Karahanlı Dönemi:** Bu dönemin en önemli eseri Kaşgarlı Mahmud’un 1074 yılında tamamlamış olduğu Divan-ü Lûgati’t Türk adlı sözlüğüdür; “Kaşgarlı bu eserini Araplara

Türkçeyi öğretmek amacıyla Arapça olarak kaleme almıştır; ancak Kaşgarlı Mahmud'un kullandığı örnekler Türkçedir. Türklerin o dönemde artan siyasi ve askerî gücü Arapların Türkçe öğrenmeye gereksinim duymasına neden olmuştur. Bu eserde Türkçenin Arapçayla atbaşı yürüdüğü, kullanımda ve zenginlikte Arapçadan geride olmadığı da ortaya konulmuştur” (Biçer, 2012, s. 114). Akyüz’e (1989) göre Divan-ü Lûgat-it Türk’te Kaşgarlı Mahmut’un izlediği yolun özelliklerini şu şekilde tanımlayabiliriz: Dil öğrenmede kural verme değil örneklerden yola çıkarak sezdirilmeye çalışılmıştır. Bu yöntem günümüzde de benimsenmektedir. Ayrıca, dil öğretiminde metinlerin önemini fark etmiş ve verdiği örnekler günlük hayatla bağlantılı olarak öğretimi gerçekleştirmiştir. Türk kültürünün tanıtımına ve öğretimine de önem vermiştir (akt. Güzel & Barın, 2016).

**Harezmi Sahası:** Harezmi ve Kıpçak sahasında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesiyle ilgili müstakil bir dilbilgisi eseri bulunmamaktadır. Ancak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin temelini oluşturacak sözlüklerin yazıldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Harezmi sahasında yazılmış önemli sözlüklerden biri İbni Muhenna tarafından tahminen 14. yüzyılda kaleme alınmış olan Hilyetü’l-İnsân ve Heybetü’l-Lisân eseridir; Arapça-Türkçe-Moğolca bir sözlüktür (Güzel & Barın, 2016). Sözlükte tümevarım yöntemi kullanılmıştır. Bu eser yabancı dil olarak Türkçe öğretimini amaçlamakla birlikte birçok sanat terimine yer verilmesiyle de edebî Türkçe öğretimini hedeflemektedir. Dil öğretim yöntemi olarak dil bilgisi çeviri yöntemine ağırlık verilmiştir (Bayraktar, 2002).

**Kıpçak Sahası:** “Kıpçak Türkçesi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin en fazla önem kazandığı ve Türkçenin saygınlığının dorukta olduğu dönemdir. 1250-1517 yılları arasında hüküm süren Memlûk Devletinde Türk sultanlarının devleti yönetmesi nedeniyle Türk diline karşı ilgi artmıştır. Bu ilgi Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan kitapların yazılmasına da sebep olmuştur” (Bayraktar, 2002, s. 1). Kıpçak döneminde yazılmış Türkçe öğretim kitaplarından bazıları şunlardır:

I. Codex Cumanicus: Bu eser, Latin-Gotik harfleriyle yazılmıştır. Latince-Farsça-Kıpçak Türkçesi bir sözlüktür. Ticaret ve günlük hayatla ilgili 2500 Türkçe sözcük, Kıpçakça dil bilgisi kuralları ve 47 atasözü içermektedir. Ayrıca, İncil'den çeviriler de yer almaktadır. Bu eser; özel amaçlı yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik ve Kıpçakları Hıristiyanlaştırmak için yazılmıştır (Bayraktar, 2002).

II. Kitâbü'l-İdrak li-Lisâni'l-Etrak: Ercilasun (2004) Kıpçakça-Arapça bir sözlüktür. 1312 yılında Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf tarafından yazılan bir sözlük gramerdir. Eser sözlük, tasrif (morfoloji) ve nahiv (sentaks) olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

III. Araplara ve Farslara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan diğer eserler ise şunlardır: Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî, Kitâbü'l-Bülğatü'l-Müştâk fî Lûğati't-Türk ve'l-Kıfçak, Et-Tuhfetü'z Zekiye fî'l-Lûğat'i-t Türkiye, El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zatî'l-Lûğati't-Türkiyye, Ed-Dürretü'l-Mudiyye fî'l-Lûğati't-Türkiyye (akt. Güzel & Barın, 2016).

**Çağatay Sahası:** “Çağatayca, Türk dilinin doğu koluna ait özellikler göstermekle birlikte, Arapça ve özellikle Farsça sözcüklerin yoğunlukta olduğu eserlerin oluşturduğu bir dönemdir” (Güzel & Barın, 2016, s. 29).

Bu döneme ait olan önemli eserlerden biri Ali Şir Nevâî tarafından kaleme alınmış Muhakemetü'l-Lûgateyn adlı eseridir. Bu eserde, Türkçe ile Farsça karşılaştırılmış ve Türkçenin, Farsçadan daha güçlü bir dil olduğu savunulmuştur (Güzel & Barın, 2016). “Eserde, yabancı dil öğretimi olarak dil bilgisi çeviri ve tümevarım yöntemleri kullanılmıştır. Türkçe ve Farsçanın kavramlar bakımından karşılaştırıldığı bu çalışmada akademik Türkçe öğretimi amaçlanmıştır” (Arslan, 2012, s. 171).

Bu dönemde yazılmış diğer eserler ise şunlardır: Kitâb-ı Zebân-ı Türkî, Senglâh Lugati, El-Tamga-yı Nâsırî, Fethali Kaçar Lugati, Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmanî'dir. (Güzel & Barın, 2016).

**Anadolu Sahası:** “Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil tarihi açısından en önemli olayı, Karamanoğlu Mehmet Bey’in 15 Mayıs 1277 tarihinde yayımladığı “*Bugünden sonra divanda, dergâhta, bârgâhta, çarşıda, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır.*” buyruğudur (Güzel & Barın, 2016, s. 31). Bu dönemde yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili var olan tek eser Hilvetü'l-insan ve Heybetü'l-lisân'dır (Güzel & Barın, 2016).

**Osmanlı Türkçesi:** Hengirmen (1993) Kaşgarlı Mahmud'tan sonra 1850 yılına kadar yabancılara Türkçe öğretmek için yazılmış başka eserlere pek rastlanmamaktadır. Ancak, sekiz yüzyıllık bir aradan sonra kaleme alınmış eserler bulunmaktadır:

I. Sinan, J.P., *Alphabet, turc suivi d'une méthode*, İstanbul, 1850.

II. Güzeloğlu, E., *Dialogues français-turcs, Précédés d'une vocabulaire*, Constantinople, 1852.

III. Sinan, J.P., *Abrégé de Grammaire Turque*, İstanbul, 1854.

IV. Fuad Efendi/Cevdet Efendi, *Grammatik der osmanischen Sprache, Deutsch bearbeitet von H. Kellegren*, Helsinki, 1855.

V. Mehmet Mihri, *Kitabü't-tuhfetü'l-Abbasiyetü'l Medreset el aliyetü't-tevfikiye*, Mısır, 1884.

VI. Mehmet Ruhi, *Conversazione in Lingua Turca elkaliona*, İstanbul, 1893” (akt. Güzel & Barın, 2016).

Ayrıca, yabancı yazarlar Türkçenin yabancı bir dil olarak öğretimini Türk yazarlardan daha önce kaleme almış ve Türk yazarlara göre daha çok eser hazırlamışlardır. Bunlardan bazıları şunlardır:



I. Redhouse, *Grammaire Raisonnee de la Langue Ottomane*: 1846 yılında Paris'te basılmıştır.

II. Thomas Vaughan, *A Grammar Of The Turkish Language* (Türk Dil Bilgisi): 1709 yılında Londra'da basılmıştır.

III. A. L. Davids, *Grammar Of The Turkish Language* (Türkçenin Dil Bilgisi Kuralları): 1832'de Londra'da basılmıştır. Bu kitap Türkçe dil bilgisi, sözcük bilgisi, diyaloglar ve alıntı metinler içermektedir.

IV. Charles Wells, *A Pratical Grammar Of The Turkish Language* (Türk Dilinin Pratik Dil Bilgisi): 1880'de, Londra'da basılmıştır. Bu kitap Türkçe dil bilgisi konularını ele almıştır. Ayrıca, Türk atasözleri ve Türk edebiyatından alıntılara yer verilmiştir (Güzel & Barın, 2016).

V. *Leksikon Ellinoturkikon*: Yunanca-Türkçe bir sözlüktür. 1860 miladi yılında İstanbul'da basılmıştır. Eserin amacı, Rumların Türkçe öğrenmelerine yardımcı olmaktır. Eser, 956 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın giriş kısmında tanrıya ve padişaha övgüler yer verilmiştir. Kitabın kapağında büyük harflerle ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΠΔΟΥΛ ΜΕΔΖΙΤ ΧΑΝ (Sultan Abdul Mecit Han) yazmaktadır (Kılıçarslan & Kahya, 2009).

Günümüzde ise, yabancılara Türkçe öğretimi üzerine üniversitelere bağlı kurumlar bulunmaktadır. İlk olarak 1984'te Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinin (TÖMER) kurulmasıyla başlanmıştır (Açık, 2008; Bayraktar, 2002). Ardından 1994'te Gazi Üniversitesi, Ege Üniversitesine ve Bolu İzzet Baysal Üniversitesine bağlı Türkçe Öğretim Merkezleri faaliyet göstermiştir. Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gerçekleştiren üniversite bünyesinde YÖK'e bağlı 85 Türkçe Öğretim Merkezi açılmıştır (Bakır, 2014; Boylu & Başar, 2016). Bu kurumların asıl amacı yurt dışında ve yurt içinde Türkçe öğretmek ile Türk kültürünü tanıtmaktır. Yabancılara Türkçe öğretim faaliyetlerinde bulunan bir başka devlet kurumu ise Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA)'dır. TİKA yurt dışındaki

yabancı üniversitelerin bünyelerinde bulunan Türkoloji bölümleri ile işbirliği gerçekleştirmektedir. 2007 yılında Ankara’da kurulan ve yurt dışında Yunus Emre Kültür Vakfı olarak bilinen kurumun kuruluş asıl amacı yabancılara Türkçe öğretmektir (Arslan, 2012).

## **2.2. Dil Öğretim Yöntemleri**

Yöntem, “seçilen yaklaşımı temel alan, kendi içinde tutarlılığı olan, dersin düzenlenişini ve işlenişini belli bir düzene oturtan, kullanılacak öğretim tekniklerini belirleyen genel bir yoldur” (Köksal & Varışoğlu, 2014, s. 82). “Günümüze kadar pek çok öğrenim ve öğretim yöntemleri geliştirilmesine rağmen gerçek anlamda tek başına yeterli ve ideal bir yöntemin varlığından söz edilemez” (Memiş & Erdem, 2013, s. 297). Tunçel’e (2014) göre ortaya çıkan yöntem ve yaklaşımların birbirine tepki veya bir öncekinin eksikliklerini gidererek, yabancı dil öğretimini bir adım daha öne taşımak maksadıyla ortaya çıktıklarını ileri sürmektedir. Belli başlı dil öğretim yöntemleri şöyledir:

**2.2.1. Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method).** Dil bilgisi-çeviri yöntemi ile dil öğretiminde dil bilgisinin kazanılmasına önem verilir. Bu yöntemin temel amacı hedef dilde yazılan edebî eseri okuyabilmek ve üst düzeyde çeviri yapabilmektir. Bunu yapabilmek için öğrencilerin, hedef dilin kelimelerini ve dil bilgisi kurallarını ezberlemesi gerekmektedir. Geliştirilecek temel beceriler okuma ve yazmadır. Konuşma ve dinlemeye önem verilmez (Larseen Freeman & Anderson, 1986/2014). Bu yöntem ile dil öğretimi ezbere dayandığı ve konuşma - dinleme becerilerini göz ardı ettiği için eleştirilmektedir.

**2.2.2. Direkt Yöntem / Dolaysız Yöntem (Direct Method).** Dil bilgisi-çeviri yöntemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu yöntemde ders anlatımı hedef dilde yapılır ve hedef dil dışında herhangi bir dil kullanılmaz. Bu yöntemin uygulamasında öncelikle çevrede bulunan nesnelere öğretilir yani öğretmen açıklama değil gösteri yaparak ders gerçekleştirmektedir (Larseen Freeman & Anderson, 1986/2014). Demircan (1990)’a göre,

ilk altı hafta hiç kitap kullanılmamalıdır. Bunun sebebi hedef dilin sesletimi ile yazımı arasındaki tutarsızlıktır.

**2.2.3. Doğal Yöntem (Natural Method).** Dilbilgisi-çeviri yöntemine tepki olarak doğmuştur. Bu yöntemde, yabancı dil öğretiminin ana dilin öğretimiyle benzerlik gösterdiği savunulmaktadır. Yöntemin amacı temel iletişim becerilerinin geliştirilmesidir (Demircan, 1990). “Yabancı dil öğrencilerine başında itibaren yalnızca öğretmenin anadili olan hedef dili kullanarak, sürekli konuşma yoluyla iletişim kurmak ve bu etkileşimi birbirleriyle bir metin oluştururcasına bağlantılı, ama dilbilgisi açıklaması yapılmaksızın anlaşabilecek ölçüde yalnız bir cümle dizisiyle gerçekleşmektedir” (Demirel, 2004, s, 40).

**2.2.4. İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method).** İşitsel-Dilsel yöntem konuşma temelli bir yaklaşımdır. Bu yöntemin uygulamasında “yeni kelimeler ve yapılar diyaloglar yoluyla öğretilir. Diyaloglar taklit ve tekrar yoluyla öğrenilir. Dil bilgisi verilen örnekler yoluyla keşfedilir, kesin dil bilgisi kuralları verilmez. Becerileri doğal sırasının sunumu, dinleme, konuşma, okuma ve yazma sırasına bağlı kalır” (Larsen Freeman & Anderson, 1986/2014, s. 76-77). Demirel’e (2004) göre, bu yöntemde dil öğrenme, doğru cevapların pekiştirilmesi ile etki - tepki bağının kuvvetlenmesi sürecidir.

**2.2.5. Bilişsel Yöntem (Cognitive-Code Method).** Bu yöntem, bilişsel öğrenme kuramcılarında Ausubel ve ünlü dilbilimci Chomsky'nin görüşlerinin etkisiyle 1960'lı yıllarda bilişsel psikolog John Bissell Carroll ve uygulamalı dilbilimci Kenneth Chastain tarafından geliştirilmiştir. Bu yöntemde; ezbere değil, anlamlı öğrenmeye önem verilmektedir. Dört temel beceriye aynı derecede önem vererek, telaffuz çalışmaları da yapılır (Memiş & Erdem, 2013).

**2.2.6. İletişimsel Yöntem (Communicative Method).** Hengirmen (2006) “Yöntemin geliştirilmesinde etkili olan isimler sosyo-dilbilimci Hymes, dil öğretim uzmanları Henry Widdowson (1978), Christopher Brumfit (1979) ve Keith Johnson (1982), Chomsky'nin öne

sürdüğü kavramlarla [edim (performance) - yeti (competence)] dilin doğasının açıklanmasının eksik kaldığını, bu kavramlara iletişim yetisi (communicative competence) adıyla üçüncü bir boyutu eklemenin bu eksikliği gidereceğini öne sürmüşlerdir” (akt. Memiş, & Erdem, 2013 s. 306). İletişimsel yaklaşıma dayanan bu yöntemin amacı iletişim becerisini geliştirmektir. Bu yöntemde dil amaç değil araçtır. Asıl amaç yazılı ve sözlü olarak iletişimi sağlamaktır. Öğrenci odaklı bir yöntemdir. Öğrencilerin ikili grup çalışmalarında ya da yazarak birbirleriyle iletişim halinde olmaları istenmektedir (Güzel & Barın, 2016).

**2.2.7. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method).** Bir yöntemden çok yöntem seçme tekniğidir. “Seçmeli yöntem iyi bir yöntemin öncelikli olarak dilbiliminin tüm bilgilerine dayanması gerektiğini ve bu bilgileri kullanırken de psikolojik kurallardan yararlanılmasını savunur. Bu yöntemde öğretmen, dil öğretim yöntemlerinin en iyi ve en yararlı yönlerini seçer ve kendi amacı doğrultusunda kullanır” (Hengirmen, 2006, s. 36). Öğretim hedef dilde yapılar ancak ana dil de gerektiği zaman kullanılır. Dört temel beceriye de önem verilir. Öğretim etkinlikleri yapılırken somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa ilkeleri benimsenmiştir (Güzel & Barın, 2016).

### **2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi ve Önemi**

Geçmişten günümüze kadar yabancı dil öğretiminde dil bilgisi öğretiminin yapılmasının önemli olup olmadığı tartışılmaktadır. “Bir dilin sestten başlayıp cümleye ulaşan bütün dil birliklerinin oluşturdukları düzeni ortaya koyan ve bunların bağlı oldukları kuralları belirleyen bilime dil bil bilgisi (gramer) adı verilir” (Özkan, 2009, s. 113). “Dil bilgisi öğretimi ise dilin ses, şekil ve cümle yapılarını birtakım yöntemler kullanarak öğrencilere sezdirme ve bu yolla onların dili etkili, doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinlikler yapma sürecidir” (Dolunay, 2010, s. 277).

Dil bilgisi öğretiminin çok önemli olmadığı ve gereksiz olduğunu savunan araştırmacıların bulunduğu gibi, dil bilgisi öğretimi olmazsa olmaz diyen araştırmacılar da

bulunmaktadır. Erdem'e (2008) göre, dil bilgisi öğretimi kişinin dili doğru kullanabilmesi, kendisini doğru ifade edebilmesi için gerekli ve önemlidir. "Larsen-Freeman'a (2003) göre, hedef dilde dört dil becerisinin etkili bir biçimde kullanılabilmesi, doğru bir dilbilgisi edinimini gerektirir, bu da dil bilgisi öğretiminde izlenecek yolun önemini ortaya koymaktadır. Yabancı dilde dil bilgisiyle ilk tanışma daha çok kalıp ifadelerin öğretilmesiyle başlar. "Larsen-Freeman (2001, 2003) bu süreci dilbilgisi becerisi (grammaring) olarak adlandırmış ve dilbilgisi yapısının öğretilmesinde Biçim-Anlam-Kullanım birimlerini içeren üç boyutlu bir model önermiştir. Bu modele göre, dilbilgisi yapısının üç boyutu birbiriyle ilişki içindedir, ancak bir sıra dizin söz konusu değildir" (akt. Peçenek, 2008, s. 78-79). Güven ve Berber Özmen (2016) Burada biçim boyutu bir dil bilgisel yapının nasıl sesletildiği, yazıldığı, anlam boyutu ise yapının ne anlama geldiği, kullanım boyutu da yapının ne zaman, nerede ve nasıl kullanıldığıdır. Göçen ve Okur (2013) "Yapıya odaklandığında anlam dikkate alınmamakta ve kurallar beceriye dönüşmemektedir. Bu durumda öğrenci dil bilgisi kuralları sorulduğunda cevap verebilmekte ama bilgisini kullanıma aktaramamaktadır. Özellikle konuşurken ve yazarken kendini ifade edememektedir" (akt. Karakuş Tayşi & Demir Atalay, 2017, s.19).

### **2.3.1. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne Göre Dil Öğretimi ve Dil Bilgisinin**

**Yeri.** Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, dil öğretiminde eylem odaklı yaklaşımın benimsendiği için işlevsellik-kavramsallık ve iletişimsellik ön plana çıkmaktadır. AOÖÇ'de dil bilgisi öğretimi ayrı bir beceri olarak değil, dört temel becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı destekleyecek nitelikte verilmesi esas alınmaktadır. Kısaca, dil bilgisi kurallarını teorik anlatımı yoluyla değil, kullanım alanlarından hareketle öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Dil bilgisi her dilin bulunduğu dil ailesine göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle dil bilgisi öğretimi, her dilin kendi yapısına göre değişiklik gösterebilir (Uysal, 2009).

AOÖÇ’de bu nedenle hangi seviyede, hangi dil bilgisi konusunun verilmesi gerektiğine dair bir sınıflandırma yapılmamıştır. “Dil öğrenenlerin hangi anlambilimsel/biçimbilimsel unsurlara ve süreçlere hâkim olmaları ve bunlardan hangilerine hazırlanmaları gerektiğini ve onlara yöneltilen beklentileri belirtmelidirler.” (TELC, 2013, s. 117).

	Dilbilgisel Doğruluk
<b>C2</b>	Dikkatini konuşmanın önceden planlaması ya da dinleyicilerin tepkilerine yoğunlaşmak gibi başka alanlara vermek zorunda olsa bile, karmaşık dilsel araçları kullanırken dilbilgisi hâkimiyetini korur.
<b>C1</b>	Büyük ölçüde dilbilgisi kurallarına sadık kalabilir; nadir olarak pek farkına varılmayan hatalar yapar.
<b>B2</b>	Dilbilgisi kurallarına iyice hakimdir; nadir olarak, sonradan düzeltilebilecek dil sürçmeleri ya da hatalar ve cümle yapısında eksiklikler olabilir. Dilbilgisi kurallarına iyice hâkimdir; yanlış anlaşılmaya neden olacak hatalar yapmaz.
<b>B1</b>	Alışıl gelmiş durumlarda yeterli derecede doğru konuşarak anlaşabilir; anadilinin etkisi belirgin olsa da genelde dilbilgi yapısına iyice hâkimdir. Genelde önceden tahmin edilebilecek durumlarda sık kullanılan basmakalıp sözleri ve deyimleri içeren bir dağarcığı, yeterli derecede doğru olarak kullanabilir.
<b>A2</b>	Bazı basit yapıları doğru olarak kullanabilir; ama eylemlerde zamanları karıştırırsa ya da unutsa, özne eylem bağlantısını kurarken sistematik temel yanlışlar yapsa da genelde ne demek istediği anlaşılır.
<b>A1</b>	Birkaç basit dilbilgisi yapısını ve kalıp cümleleri kapsayan kısıtlı ezberlenmiş bir dağarcığa sahiptir.

**Şekil 1.** Dilbilgisel Doğruluk (Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013, s.115)

Şekil 1’de görüldüğü gibi, konu önerisi bulunmamaktadır. “Genel yeterlilikler ifade edilmiştir. Hedef dilin kendi yapısına bağlı olarak öğretilecek konular öğreticiler tarafından belirlenerek uygulamalar hazırlanmalıdır” (Karakuş Tayşi & Demir Atalay, 2017, s. 24).

**2.3.2. Dil Bilgisi Öğretiminde Tümevarım ve Tümdengelim Yaklaşımları.** Brinton, (2014) ve Thornbury'e (1999) göre, tüm öğretim alanlarında olduğu gibi dil bilgisi öğretiminde de, tümdengelim ve tümevarım yaklaşımları kullanılmaktadır. Tümdengelim yaklaşımına göre öncelikle kuralların bilgisi öğrencilere verilir, devamında kuralların uygulandığı örneklerle pekiştirilir. Tümevarım yaklaşımında ise, öncelikle örnekler sunulur ve örneklerden yola çıkarak kurala ulaşılır (akt. Cem Değer, Çetin & Oflaz Köleci, 2019).

Bu iki yaklaşımın hem olumlu hem de olumsuz yanları bulunmaktadır. Dil öğretiminde kullanılan tümdengelim yaklaşımında, kuraldan yola çıkılarak dil bilgisi öğretilmeye çalışılmaktadır. Bu durumda öğretilmeye çalışılan dil bilgisi kurallarının, üst dil kullanımına hâkim olmayan öğrenciler için hangi bağlamda kullanıldığının anlaşılması zor olabilir. Ayrıca, kural açıklaması öğretmen odaklı, öğrenci edilgen durumdadır, öğrenciye derse katılma ve iletişim kurma olanağı sunmakta yetersizdir. Bu durum da kuralların akılda kalıcılığını zorlaştırabilir. Bu olumsuzlukların yanı sıra tümdengelimli öğretimin olumlu yanları bulunmaktadır; analitik düşünce biçimine sahip öğrencilerin sınıfta öğrenmelerini destekleyebilir. Böylece öğrenci güvende hissedebilir. Öğretmene de zamanı tasarruflu kullanma olanağı sunabilir (Cem Değer ve diğerleri, 2019).

Tümevarım yaklaşımında ise, örnekten yola çıkıldığı için keşfederek öğrenme olarak da adlandırılmaktadır. Brown, (1994) göre, öğrencilere direkt kuralların verilmesi yerine kuralları kendilerinin keşfetmesine olanak sağlanması ve öğrencilerin güdülenmesi amaçlanmaktadır. Brinton, (2014) ve Thornbury'e (1999) göre, tümevarımlı yaklaşımın da birkaç olumsuz yönü bulunmaktadır. İlk olarak öğrencilerin kuralı keşfetmeye çalışması sırasında oldukça enerji ve zaman harcanabilir. Bunların yanı sıra, kurallara ilişkin yeterince bilgi sunulmadığında, öğrenciler kuralı yanlış yahut kurala ilişkin çok geniş ya da dar varsayımlarda bulunarak kuralı hatalı edinebilir (akt. Cem Değer ve diğerleri, 2019).

“Tümevarım tekniği özellikle dilbilgisi konularının öğretiminde kullanılabilir. Bir okuma parçası içinde varlıkların adlarını bildiren sözcüklere (ad) öğrencilerin dikkatlerinin çekilmesi, sonunda bu sözcüklerin işlevleri üzerinde öğrencilerin bir genelleme yaparak adın tanımını sezmeye başlamaları bu yönteme örnek olabilir. Bu teknik, gözleme, deneye ve araştırmaya dayandığı için çocuklarda ezbercilik yerine bilimsel düşünme alışkanlığının gelişmesine katkıda bulunur” (Kavcar, Ferhan & Hasırcı, 1997, s. 18).

#### **2.4. Yunanistan’da Türkçe Öğretiminde Uygulama ve Araştırma Yapan Kurumlar ve Güncel Durumu**

Türkiye ve Yunanistan, coğrafi yakınlığın yanı sıra tarih, sosyal ve politik açıdan birbirleriyle güçlü bağları olan iki toplumdur. Her iki toplumun dilinde ortak kelimeler, ifadeler bulunmakla birlikte kültürlerinde de birçok benzer gelenek ve görenekler mevcuttur. “K. Kazasiz, C. Manouilidou, E. Kahayia, E. Newton ve P. Georgiadis Türk-Yunan dil ilişkilerini incelemiş araştırmacılarıdır. Bugünkü Yunancada 3000’in üzerinde Türkçe sözcük olduğu belirtilmektedir” (Arslan, 2012, s. 178).

Yunanların, Türkçeye karşı ilgileri her geçen gün artmasıyla birlikte Yunanistan’ın birçok yabancı dil merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine de artarak yer verilmektedir. Bunun başlıca sebeplerinin şunlar olduğu söylenebilir:

- ❖ Türkiye ve Yunanistan coğrafi yakınlığı ve uzun yıllar aynı toplum içinde yaşamış olmaları dolayısıyla yoğun kültür alışverişi gerçekleşmiştir ve iki ulus birçok açıdan benzerlikleri bulunmaktadır. Bu da Türkçeye olan ilgiyi zamanla arttırmıştır.
- ❖ Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk toplumunun günlük hayatlarında Türkçe kullanımları sayesinde orada yaşayan Yunanların Türkçeye ilişkin aşinalığı ve ilgileri bulunmaktadır.
- ❖ Son yıllarda Yunan kanallarında Türk dizilerinin yayınlanmasıyla birlikte Yunanların Türkçe öğrenme istekleri de artmaktadır.



**2.4.1. Yükseköğretim Kurumları.** Yunanistan’da, 24 üniversite bulunmaktadır. Türk dili ve edebiyatı ile ilgili derslerin olduğu 5 farklı lisans programı saptanmıştır. Lisans bölümlerinde Türkçe ya seçmeli ders olarak ya da üçüncü sınıfta seçilen uzmanlık alanına göre Türk dili ve edebiyatı dersleri verilmektedir. Türkoloji bölümü diyebileceğimiz tek lisans programı Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Atina Ulusal ve Kapodistrias Üniversitesi)’nde bulunan Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών (Türkoloji ve Çağdaş Asya Araştırmaları Bölümü)’dur:

**1. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Atina Ulusal ve Kapodistrias Üniversitesi):** 1837 yılında Atina’da Πανεπιστήμιο Αθηνών (Atina Üniversitesi) adıyla kurulmuştur. Vournas, (2011) Yunanistan’ın 1932 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonraki ilk devlet başkanı olan Ioannis Kapodistrias’ın adını alarak, Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών (Atina Ulusal ve Kapodistrias Üniversitesi) olarak değiştirilmiştir (akt. Kara, 2014). Günümüzde 43 bölüm, 183 yüksek lisans programı bulunmaktadır. Türkoloji ve Çağdaş Asya Araştırmaları Bölümü, Atina Ulusal ve Kapodistrias Üniversitesi Ekonomi ve Siyasal Bilimler Fakültesi bünyesinde 2003-2004 yılında kurulmuştur. Türk Araştırmaları dalının kuruluş bildirgesinde Türk dillerini, tarihini ve kültürünü araştırmak için kurulduğu belirtilmiştir.

Türkoloji ve Çağdaş Asya Araştırmaları Bölümünde, Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Trakya Üniversitesiyle öğrenci değişimi gerçekleştiren Erasmus programı uygulanmaktadır. (Kara, 2014). Türkoloji ve Çağdaş Asya Araştırmaları Bölümü 8 yarıyıl olmak üzere toplam 4 yıllık bir lisans programıdır. Bölüm tarafından hazırlanan (2019 - 2020) program ve sekiz dönem boyunca okutulan Türk dili ve edebiyat dersleri aşağıdaki gibidir:

Birinci Dönem:

- ❖ Türk Dili I - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili I - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili I - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Osmanlı Tarihine Giriş
- ❖ Çağdaş Türkiye Tarihine Giriş

İkinci Dönem:

- ❖ Türk Dili II - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili II - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili II - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Osmanlı Tarihi
- ❖ Çağdaş Türkiye I: Ekonomi ve Toplum

Üçüncü Dönem:

- ❖ Türk Dili III - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili III - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili III - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Türk Dil Tarihi
- ❖ Çağdaş Türkiye II
- ❖ Türk Edebiyatına Giriş

Dördüncü Dönem:

- ❖ Türk Dili IV - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili IV - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili IV - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Çağdaş Türk Edebiyatı

Beşinci Dönem:

- ❖ Türk Dili V - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili V - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili V - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Osmanlı Türkçe I
- ❖ Türk Edebiyatı I: Çağdaş Edebî Akımlar

Beşinci Dönemin Seçmeli Türk Dili Dersleri:

- ❖ Eski Türk Edebiyatı
- ❖ Osmanlı ve Türk Sanatı

Altıncı Dönem:

- ❖ Türk Dili VI - Biçimbilim ve Sözdizimi
- ❖ Türk Dili VI - Okuma - Anlama ve Yazılı Anlatım Becerileri
- ❖ Türk Dili VI - Dinleme - Anlama ve Konuşma Becerileri
- ❖ Osmanlı Türkçesi II
- ❖ Türk Edebiyatı II: Çağdaş Edebî Akımlar
- ❖ Divan Edebiyatı

Altıncı Dönemin Seçmeli Türk Dili Dersi:

- ❖ Türk Dilleri ve Lehçeleri

Yedinci Dönem:

- ❖ Türk Dili VII - Okuma- Anlama - Yazılı Anlatım ve Dinleme - Anlama - Konuşma Becerileri
- ❖ Türk Dili VII- Türkçe-Yunanca Çeviri I: Siyaset, Toplum ve Ekonomi ile İlgili Metinler
- ❖ Türk Dili VII- Türkçe -Yunanca Çeviri: Güncel Konularla İlgili Metinler
- ❖ Türk Dilinde Yazı Türleri

Yedinci Dönemin Seçmeli Türk Dili Dersi:

- ❖ Osmanlı Türkçesi III

Sekizinci Dönem:

- ❖ Türk Dili VIII- Türkçe - Yunanca Çeviri II: Siyaset, Toplum ve Ekonomi ile İlgili Metinler
- ❖ Türk Dili VIII - Türkçe-Yunanca Teknik Çeviri
- ❖ Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri: Türk Dili Öğretimi

Sekizinci Dönemin Seçmeli Türk Dili Dersleri:

- ❖ Osmanlı Türkçesi IV
- ❖ Türk Dili: Dinleme-Anlama ve Konuşma Becerileri  
(<http://www.turkmas.uoa.gr/> Erişim Tarihi: 03.01.2020).

**2. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης / Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών (Trakya Demokritos Üniversitesi / Karadeniz Ülkeleri Dilleri, Edebiyatları ve Kültürleri Bölümü):** Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Trakya Demokritos Üniversitesi) 1973 yılında Gümölcine’de kurulmuştur. Üniversite adını, ünlü filozof Demokritos’tan almıştır. Karadeniz Ülkeleri Dilleri, Edebiyatları ve Kültürleri Bölümü 2000-2001 yılında kurulmuştur. Karadeniz Ülkeleri Dilleri, Edebiyatları ve Kültürleri Bölümünün dört dil uzmanlık alanı bulunmaktadır: Bulgar Dili, Edebiyatı ve Kültürü; Rumen Dili, Edebiyatı ve Kültürü; Rus Dili, Edebiyatı ve Kültürü ile Türk Dili, Edebiyatı ve Kültürü Bölümleri yer almaktadır. Bu bölümün ilk iki yılında ortak ders programı uygulanmaktadır. Öğrenciler üçüncü ve dördüncü sınıfa geçtikleri zaman dört dil bölümünden seçtikleri dilin uzmanlık derslerinin eğitimini görmektedirler (Kara, 2014). Uzmanlık dili olarak Türkçeyi seçmiş öğrencilerin gördükleri Türkçe ders adları ise şunlardır:

Birinci / İkinci / Üçüncü / Dördüncü Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türkçe I, II, IV adıyla dersler bulunmaktadır.

Beşinci / Altıncı Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türk Dili V, VI
- ❖ Türk Edebiyat Tarihi I, II

Yedinci / Sekizinci Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türk Dili VII, VII
- ❖ Osmanlı Türkçesi Bilgileri I, II
- ❖ Geçiş Sürecindeki Türk Dili
- ❖ Türk Halk Kültürüne Giriş.

Ders kitabı olarak *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* kullanılmaktadır.

Amaçları ise, Karadeniz bölgesinde bulunan Yunan, Rus, Bulgar, Rumen, Türk kökenli halkların dil ve edebiyatları aracılığıyla uygarlıklarını incelemek ve yaymaktır (<http://duth.gr/>

Erişim Tarihi: 03.01.2020).

**3. Πανεπιστήμιο Αιγαίου / Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών (Ege Üniversitesi / Akdeniz Araştırmaları Bölümü):** Πανεπιστήμιο Αιγαίου (Ege Üniversitesi) 1984 yılında Ege Denizi adalarında kurulmuştur: Lesvos (Λεσβος), Limni (Λημνος), Sakız (Χίος), Sisam (Σάμος), Rodos (Ρόδος) ve Siros (Σύρος) adalarında toplam 6 fakülte ve 18 bölüm bulunmaktadır. “Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών (Akdeniz Araştırmaları Bölümü), Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağlı olarak 1997 yılında Yunanistan’ın Rodos (Ρόδος) adasında kurulmuştur” (Kara, 2014, s. 86). Akdeniz Araştırmaları Bölümünde üç uzmanlık alanı bulunmaktadır: Arkeoloji, Güneydoğu Akdeniz Dilbilimi ile Uluslararası İlişkiler ve Kuruluşlar. 4 yıllık lisans programı olan bu bölümün ilk iki yılında ortak dersler işlenmektedir. Akdeniz Araştırmaları Bölümünde yabancı dil dersleri: Türkçe, Arapça, İbranice (zorunlu seçmeli), Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca (seçmeli), İngilizce ise zorunlu ders olarak okutulmaktadır. İlk iki yılın yabancı dil olarak Türkçe ders adları ise aşağıda sunulmuştur:

Birinci / İkinci / Üçüncü / Dördüncü Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türkçe I, II, III, IV
- ❖ Türk Dili ve Edebiyatı (seçmeli ders)

Üçüncü yılın Türk dili edebiyatı ve kültürü ile ilgili derslerin bulunduğu, Güneydoğu Akdeniz Dilbiliminin Türkçe ders adları aşağıdaki gibidir:

Beşinci / Altıncı Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türkçe V, VI
- ❖ Türk Dili Gramer Açıklaması

Yedinci / Sekizinci Dönem:

- ❖ Türk dili ile ilgili ders bulunmamaktadır.

Bölümün kuruluş amacı; Akdeniz ülkelerinin dili, antik ve modern tarihi, antik kültürü ile ekonomik ve siyasî yapıları hakkında yetkin bireyler yetiştirmektir (<http://dms.aegean.gr/> Erişim Tarihi: 03.01.2020).

Türkçe derslerinde kullandıkları kitaplar ise; *Yabancı Dilim Türkçe* serisi, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe I-II* ve Anastasios K. Iordanoglou'nun *Türkçe Öğreniyorum - Matheno Tourkika I-II* (Kara, 2010).

**4. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας / Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (Makedonya Üniversitesi / Balkan, Slav ve Doğu Araştırmaları Bölümü):** 1948 yılında kurulmuştur. Günümüzde 8 lisans bölümü ve 4 yüksek lisans bölümü içermektedir. Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (Balkan, Slav ve Doğu Araştırmaları Bölümü) Σχολή Οικονομικών και Περιφερειακών Σπουδών (İktisadî ve Bölgesel Çalışmalar Fakültesi) bünyesinde kurulmuştur. Kuruluş amacı ise, Balkanların dil, tarih ile kültürünün öğretilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır. Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών (Balkan, Slav ve Doğu Araştırmaları Bölümü) dört yıllık bir lisans programıdır. Balkan, Slav ve Doğu Araştırmaları Bölümünde eğitim görmeye hak kazanan

öğrenciler ilk yıl ortak bir ders eğitimi görmektedir. İkinci yıl ise öğrenciler, bölümün uzmanlık dalları olan Οικονομικά και Διεθνείς Επιχειρήσεις (İktisat ve Uluslararası İşletmeler) ile Πολιτικές, Κοινωνικές και Πολιτισμικές Σπουδές (Siyaset, Sosyal ve Kültürel Çalışmalar) alanlarından birini seçmektedir. Bölümün yabancı dil dersleri ise: Türkçe, Bulgarca, Sırpça, Rumence ve Rusçadır. Öğrenciler ilk yarıyıldan itibaren beş yabancı dilden birini seçerek lisans eğitim süresince bu dilin derslerini takip etmektedir. Türk dili ve edebiyatı ile ilgili olarak sadece Türk Dili dersi okutulmaktadır. (Kara, 2014). Üniversitenin internet sayfasındaki paylaşmış olduğu Türk Dili (2019-2020) ders programında yer alan yabancı dil Türkçe (zorunlu-seçmeli) ders adları aşağıdaki gibidir:

Birinci / İkinci Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türk Dili I, II

Üçüncü / Dördüncü Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türk Dili III, IV

Beşinci / Altıncı Dönemin Türk Dili Dersleri:

- ❖ Türk Dili V, IV

Yedinci / Sekizinci Dönem: Bölümün dördüncü yılında Türk Dili dersi

bulunmamaktadır. Ancak, Ekonomi ve Sosyal Bilimlerin Türkçe Terimleri I adlı altında ders okutulmaktadır. (<https://www.uom.gr/bs0> Erişim Tarihi: 01.03.2020).

**5. Ιόνιο Πανεπιστήμιο / Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (İon Üniversitesi / Yabancı Diller, Mütercim-Tercümanlık Bölümü):** Ιόνιο Πανεπιστήμιο (İon Üniversitesi) 1984 yılında, Korfu adasında kurulmuştur. Üniversite 5 bölümden oluşmaktadır. Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (Yabancı Diller, Mütercim-Tercümanlık Bölümü) 1986 - 1987 yılında eğitime başlamıştır. Yabancı Diller, Mütercim-Tercümanlık Bölümünde üç uzmanlık dalı içermektedir. Bunlar: Μετάφρασης (Çeviri), Διερμηνείας (Mütercim-Tercümanlık) ve Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού

(İspanyol Dili ve Kültürü) dallarıdır. Çeviri ve Tercümanlık uzmanlık dallarında 2019-2020 yılında okutulan Türkçe derslerin adları aşağıdaki gibidir:

Birinci / İkinci Dönemin Türk Dili Dersi:

- ❖ Türk Dili
- ❖ Toplum ve Kültürel Kodlar I, II

Üçüncü / Dördüncü Dönemin Türk Dili Dersi:

- ❖ Türk Dili, Toplum ve Kültürel Kodlar III, IV
- ❖ Türk Edebiyat Tarihi
- ❖ Çağdaş Türk Edebiyatı

Beşinci / Altıncı / Yedinci / Sekizinci Dönem: Çeviri ve Tercümanlık uzmanlık dallarında Türkçe ile ilgili ders bulunmamaktadır. (<http://dflti.ionio.gr/> Erişim Tarihi: 03.01.2020).

Ders kitabı olarak, TÖMER yayınlarından çıkan *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1-2* kullanılmaktadır (Kara, 2010).

#### 2.4.2. Özel Dil Kursları.

Yunanistan'ın İskeçe, Gümülcine, Dedeoğaç, Kavala, Selanik ve Atina illerinde yabancı dil olarak Türkçe öğreten on iki dil merkezi tespit edilmiştir. Aşağıda yer alan dil merkezlerinden sanal ortamda ve yüz yüze görüşme ile Türkçe öğretimi hakkında bilgiler toplanmıştır:

**1. Succes Dil Kursu:** İskeçe ilinde bulunan ve diğer yabancı diller arasında Türkçe öğretilen tek dil merkezidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1 - A2 düzeyinde *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı: Temel 1*. (Ed. N.E. Uzun). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.) B1 - B2 düzeyinde ise, *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1-B2*. ((Editörler. F. Arslan & F. Keskin), İstanbul: Kültür Sanat Basımevi, 2014.) kitapları kullanılmaktadır. Ayrıca Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλίογλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική*



Στα Ελληνικά. Αθήνα: Perugia. [(Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). Yunan Dilinde Türkçe Dil Bilgisi. Atina: Perugia.)] kitabı kaynak olarak kullanılmaktadır.

**2. Culture Dil Kursu:** Gümölcine ilinde bulunan yabancı dil merkezidir. 2002'de kurulmuştur. Yabancı diller arasında Türkçe de öğretilmektedir. Haftada dört saat Türkçe ders işlenmektedir. Kullandıkları kitap; *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* [(Editör. N.E. Uzun). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.]]'dır. Öğrenci sayısının on kişi olduğu tespit edilmiştir. Yunanistan'ın ekonomik durumundan dolayı öğrenci sayısının azaldığı görülmüştür.

**3. Career Dil Kursu:** Gümölcine ilinde bulunan ve Türkçe öğretilen dil merkezidir.

**4. Dialogue Dil Kursu:** Gümölcine ilinde bulunan ve Türkçe öğretilen üçüncü dil merkezidir. Ders kitabı olarak; *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı* [(Editör. N.E. Uzun). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi] ve Yunan yazarların hazırlamış olduğu: Iordanoglu, K. A (2004 - 2006). *Mafeno Turkika / Türkçe Öğreniyorum 1-2*. (Selanik: Ant. Stamulis.) [(Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004 - 2006). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης.] kitaplar kullanılmaktadır. İki Türkçe öğretmeni bulunmaktadır. Temel, orta ve yüksek seviyede öğrenciler mevcuttur.

**5. Speak Dil Kursu:** Selanik ilinde bulunan dil merkezidir. Yabancı diller arasında Türkçe de öğretilmektedir. Öğretmenler, Türkiye'den olup Yunanca bilmektedirler. Eğitim, temel, orta, yüksek seviyeler olmak üzere 8 ay boyunca verilmektedir. Sınavlar (A1, A2, B1, B2, C1, C2) seviyelerine uygun olarak yılda iki defa gerçekleştirilmekte olup İstanbul Üniversitesiyle iş birliği yapmaktadır.

**6. European Language Bridge Dil Kursu:** Selanik'te bulunan ve Türkçe öğretilen üçüncü dil merkezidir. Ankara Tömer ile anlaşmalı çalışmaktadırlar.

**7. Πολιτιστικό Κέντρο Βαβυλωνία (Vavilonya Kültür Merkezi):** Selanik ilinde Vavilonya kültür merkezidir. Eğitim programları çerçevesinde Türkçe seminerler de

verilmektedir. Aynı zamanda, her Cuma günü Türkçe karşılıklı konuşma ve kahve sohbeti yapılmaktadır. Verilen eğitim ücretsizdir.

**8. Καράτου (Karatu) Dil Kursu:** Atina'da bulunan bu dil merkezinde sınıflar temel olarak günlük Türkçe öğrenmek isteyenler ve lisansını Türkçe eğitim veren kurumlarda almak isteyenler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Türkçe eğitimi gerçekleştiren öğretmenlerin Türkoloji mezunu oldukları tespit edilmiştir.

**9. Perugia Dil Kursu:** Atina'da bulunan ve Yunanlara Türkçe öğretilen üçüncü dil merkezidir. Kullandıkları kitaplar : *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* ve Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλιόγλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*, Αθήνα: Perugia. [(Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). *Yunan Dilinde Türkçe Dil Bilgisi*, Atina: Perugia.)].

**10. Smart School Dil Kursu:** Atina'da bulunan ve Yunanlara Türkçe öğretilen dördüncü dil merkezidir. 2015'ten beri İstanbul Üniversitesi ile iş birliği gerçekleştirilmektedir. Sınavlar yılda iki defa olup Atina'da düzenlenmektedir.

**11. Εκπαιδευτικός Ομίλος (Eğitim Kulübü):** Atina'da bulunan ve Yunanlara Türkçe öğretilen beşinci dil merkezidir.

**12. Linguacom Dil Kursu:** Kavala ilinde bulunan yabancı dil merkezidir. Dilmer ve Ankara Tömer ile anlaşmalı çalışmaktadırlar.

### 2.4.3. Türk Azınlık Okulları.

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinde 200'ün üzerinde azınlık ilkokulu bulunmaktadır. Azınlık ilkokulları üç bölgede bulunmaktadır. Bunlar Rodop bölgesi, Evros bölgesi ve İskeçe bölgesidir. Ayrıca iki azınlık ortaokulu ve lisesi ile bir medrese bulunmaktadır. Bunlar, İskeçe Muzaffer Salihoğlu Azınlık Ortaokulu ve Lisesi, Gümülcine Celal Bayar Azınlık Ortaokulu ve Lisesi, Gümülcine Medrese-i Hayriye'dir. Bu okullarda Türkçe-Yunanca iki dilli eğitim modeli uygulanmaktadır. Derslerin bir kısmı Yunanca bir kısmı Türkçe okutulmaktadır. Türkçe eğitimi için Türk öğretmen, Yunanca eğitimi için de

Yunan öğretmen görev yapmaktadır. “Tüm azınlık okullarının Türkçe müfredatta yer alan ders kitapları Türkiye’den Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından gönderilmektedir” (Kelağa, 2007, s. 988).

## 2.5. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Araç ve Gereçler

Öğretimde ders araç ve gereçleri vazgeçilmezdir. Eğitim sürecinin daha etkili olabilmesi için araç ve gereçlerinden yararlanılmaktadır. “Günümüzde teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler eğitimde kullanılan araçların da değişmesine, gelişmesine, yenileşmesine ve farklılaşmasına neden olmuştur” (Demirel & Yağcı, 2011, s. 86). Bu sebeple teknolojiyle hazırlanmış malzemelerin kullanılması öğrencilerin derse ilgi ve katılımını artıracaktır.

Cortazzi ve Jin (1999), “İngiltere’de yabancı dil öğretimiyle ilgili materyallerin şu üç amaç üzerinde yoğunlaştığını belirtmişlerdir: a) Dili öğrenen kişinin karşılaşılabileceği durumlarda kullanabileceği iletişimsel yetiyi geliştirmek; b) Dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturmak; c) Yabancı kültürü iyice incelemek, yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek” (akt. İşcan, 2014, s. 5).

Coşkun’a (2017) göre yabancı dil öğretimi sürecinde ders araç gereçlerinin sahip olması gereken bazı özellikleri şunlardır:

- ❖ Öğrenmeyi kolaylaştırmak
- ❖ Algılanabilir olma
- ❖ Modüler bir yapıda hazırlanma
- ❖ Öğrenme ortamını zenginleştirme
- ❖ Hedef kitle odaklılık
- ❖ Zengin içerik
- ❖ Basit kullanım
- ❖ Ergonomik yapı
- ❖ Teknolojik altyapı ve destek

- ❖ Kalıcı öğrenmeye imkân sağlama

**2.5.1. Temel Araç Gereçler.** Ders kitapları, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları yabancı dil öğretiminde kullanılan temel araç gereçlerdir. Öztürk'e (2016) göre öğretim elemanlarının yabancılarla Türkçe öğretim sürecinde kullanacakları kitapları seçerken dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır:

- ❖ Ders kitapları diller için ortak öneriler çerçevesine uygun oluşturulmalıdır.
- ❖ Kitap içeriği güncel olmalı
- ❖ Öğrenme ilkeleri dikkate alınmalı
- ❖ Ders kitapları hazırlanırken belli bir kültür politikası izlenmeli. Başlangıç düzeyinde (A1-A2) evrensel kültür öğelerine ağırlık verilirken ilerleyen düzeylerde yerel kültürel unsurlara yer verilmeli.
- ❖ Hedef dilin konuşulduğu ülkede ve evrensel konularda güncel bilgiler içermeli.
- ❖ Ders kitapları görsellerle desteklenmeli ve içerik görsellerle uyumlu olmalı.
- ❖ Dil ve anlatım açısından açık ve anlaşılır olmalı.
- ❖ Ders kitaplarında araştırma, planlama, eğitim teknolojilerinden yararlanma ve değerlendirme kılavuzları yer almalı ayrıca ders kitapları içerisine yazı yazılabilecek, resim ve şekil çizilebilecek bir nitelikte hazırlanmalıdır.

**2.5.2. Yardımcı Araç Gereçler.** Basılı araç-gereçler ve internet tabanlı yazılımlar olmak üzere iki kategoriye ayrılabilirler. “Basılı araç gereçler profesyonel baskı veya herhangi bir teknoloji aracılığıyla (fotokopi, teksir baskı) selüloz kâğıt temelli yayınlanmış araç gereçlerdir. Basılı araç gereçlerin günümüz teknolojisi sayesinde artık web tabanlı uygulamalarının geliştirilebildiğini de unutmamak gerekir” (Coşkun, 2017, s. 246). İnternet tabanlı yazılımlar; yabancı dil öğretim siteleri, internet tabanlı sözlükler, sosyal medya, elektronik oyunlar gibi dil öğrenimini daha etkili, zevkli ve eğlenceli hale getirmektedir.

## 2.6. Yunan Yazarların Hazırlamış Olduğu Türkçe Ders Kitapları

Yunan yazarların hazırlamış olduğu toplam dokuz Türkçe ders kitabı tespit edilmiştir. Bu ders kitaplarının Yunan öğrencilere yönelik olduğu belirtilmiş ve ağırlıklı olarak dil bilgisi öğretimi amaçlanmıştır. Öğretimi ise, Yunanca tümdengelim yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Kitapların içeriğiyle ilgili genel bilgiler aşağıda yer verilmiştir:

**2.6.1. Iordanoglou, K. A. (2004). Mafeno Turkika 1 - Türkçe Öğreniyorum 1 (Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). Μαθαίνω Τουρκικά 1 - Türkçe Öğreniyorum 1).** Bu ders kitabı iki ciltten oluşmaktadır. İlk cilt 472 sayfa olup, 2003 yılında yayımlanmıştır. Söz konusu ders kitabının önsöz bölümünde Yunan üniversite öğrencileri için hazırlandığı belirtilmiştir. Kitabın giriş kısmında ise, Türk dili tarihi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu kitapta on üç ders bulunmaktadır; 1. ders, 2. ders, 3. ders... şeklinde düzenlenmiştir. Ağırlıklı olarak Türkçe dil bilgisi öğretimi hedeflenmiştir. Öncelikle, kuralların bilgisi hedef kitleye aktarılmış ardından, kuralların uygulandığı örnekler, etkinlikler ve metinler yer verilmiştir. Ele alınan konuları pekiştirmek adına da üç tekrar bölümü içermektedir. Ayrıca, kitabın sonunda cevap anahtarları, ek-eylem çekim çizelgesi, eylem çekim çizelgesi, var / yok çekim çizelgesi, yeterlilik eylemler çekim çizelgesi ve Türkçe-Yunanca / Yunanca-Türkçe sözlük bulunmaktadır. *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının dil bilgisi konularının sıralaması tablo 1'de yer verilmiştir:

Tablo 1

*Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması*

- 
1. Ders Konuları: abece, Türkçenin başlıca özellikleri, ünlüler uyumu, çoğul eki: -lAr, yapım ekleri: -lI/-lU, -sIz/-sUz, ek-eylem: -DIr/-DUr, -DIrlAr/-DUrlAr yapım eki: -CI/-CU, mastar: -mAk, sayılar: 0-10
- 
2. Ders Konuları: ek-eylem: üçüncü kişi tekil - çoğul / olumlu / olumsuz / soru / olumsuz soru, işaret zamirleri / işaret sıfatları / da bağlacı, özne ile yüklem uyumu
- 
3. Ders Konuları: eylemler, buyuru; olumlu / olumsuz, ek-eylem: bütün kişiler
- 
4. Ders Konuları: adların durumları, var / yok, sıfat eki -ki, ile ilgeci
- 
5. Ders Konuları: şimdiki zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, durum ekleri, “istemek” eylemi, kişi adları / işaret adları
- 
6. Ders Konuları: gelecek zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, yönelme (-e) durumu
- 
7. Ders Konuları: iyelik ekleri, iyelik adlı: (benim...), ilgili adlı: -ki, bağlaç “ki”, “kendi” sözcüğü, iyelik ekleri + durumu ekleri
- 
8. Ders Konuları: geniş zaman: olumsuz / soru / olumsuz soru
- 
9. Ders Konuları: ad tamlaması: belirtili ad tamlaması / belirtisiz ad tamlaması / takısız ad tamlaması / zincirleme ad tamlaması
- 
10. Ders Konuları: belirli geçmiş zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, var-yok
- 
11. Ders Konuları: ön adlar, belirteçler, belirsiz geçmiş zaman
- 
12. Ders Konuları: dilek-şart kipi / ek-eylem / var / yok, “beri”, “-DIr/-DUr”, istek kipi
- 
13. Ders Konuları: gereklilik kipi, olasılık / kesinlik, yeterlik bileşik eylemi, tezlik bileşik eylemi, sürerlik bileşik eylemi
-

**2.6.2. Iordanoglou, K. A. (2006). Mafeno Turkika 2 - Türkçe Öğreniyorum 2.**

(Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). Μαθαίνω Τουρκικά 2 - Türkçe Öğreniyorum 2). *Μαθαίνω Τουρκικά 1 - Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının ikinci cildi olan *Μαθαίνω Τουρκικά 2 - Türkçe Öğreniyorum 2*, 2006 yılında yayımlanmış ve 574 sayfadır. Dil bilgisi öğretimi 14. ders itibariyle devam edilmiş ve aynı yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının dil bilgisi konularının sıralaması tablo 2’de yer verilmiştir:

Tablo 2

*Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabın Dil Bilgisi Konuları Sıralaması*

14. Ders Konuları: eylemlerde çatı; etken, edilgen, dönüşlü ve işteş eylemler
15. Ders Konuları: birleşik zamanlı eylemler hikâye; belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın, geniş zamanın, dilek koşul kipinin ve gereklilik kipinin hikâyesi
16. Ders Konuları: rivayet; belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın, geniş zamanın, dilek koşul kipinin ve gereklilik kipinin rivayeti. Şart; belirli geçmiş zamanın, belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın ve geniş zamanın şartı
17. Ders Konuları: adeylemler
18. Ders Konuları: adeylemler; -mA, -İş/-Uş, dolaylı ve dolaysız anlatım
19. Ders Konuları: ortaçlar; -An, -Dİğİm/-DUğUm
20. Ders Konuları: zaman ulaçları
21. Ders Konuları: dolaysız ve dolaylı anlatım, soru tümcesi
22. Ders Konuları: nedenlik ulacı, karışıklık ulacı ve diğer ulaçlar

**2.6.3. Vasiliadou, V. (2015) Mafe Monos Sou Tourkika. (Βασιλιάδου, Β. (2015). Μάθε Μόνοσ Σου Τουρκικά / Türkçe Kendi Kendime Öğreniyorum).** *Μάθε Μόνοσ Σου Τουρκικά / Türkçe Kendi Kendime Öğreniyorum* adlı ders kitabı 2015 yılında yayımlanmış ve 685 sayfadır. Kitabın önsöz bölümünde Yunan öğrencilerine yönelik hazırlandığı izah edilmiştir. Kitabın giriş kısmında ise; Türkçenin tarihi, Türk dilinin lehçeleri ve Türk dilinin özellikleri hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Kitap altı bölümden oluşmaktadır. Söz konusu ders kitabının bölümleri aşağıda maddeler halinde tanıtılmıştır:

1. Bölüm Konuları: Türk alfabesi, Türk söyleşi kuralları, büyük harflerin kullanımı, küçük harflerin kullanımı, vurgulama - kelime vurgusu, ünlü uyumu ve ünsüz değişimi konularına değinilmiştir.

2. Bölüm Konuları: 1. ders 2. ders şeklinde düzenlenmiştir. Toplam 45 ders bulunmaktadır. “Dersler ve alıştırmalar” başlığı altında dil bilgisi öğretimi; günlük hayatta kullandığımız, karşılaştığımız kalıp ifadelerle ve diyalog metinlerle sezdirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, öğretilen konuları pekiştirmek amacıyla sekiz konu tekrarı yer almaktadır.

3. Bölüm Konuları: “Dil Bilgisi” başlığı altında; adlar, ek-eylem, durum ekleri, kişi adıları ve iyelik ekleri, var / yok, ad tamlamaları, adılar, ön adlar, eylem-fiil-yüklem, eylemlerin zamanları ve onların kullanımı, geçmiş zamanlar, belirteçler, karşılaştırma, türetme ekleri, ilgeçler, kipler, şart birleşik zamanları, -Abil yererlilik eylemi, adlaştırma, ulaçlar ve edilgen çatı konuları yer almaktadır.

4. Bölüm Konuları: “Görsel Göstergeler ve Kabataslak Resim” başlığı altında: “Yolda”, “İstanbul’da Toplu Taşıma Araçları”, “Hava Limanda”, “Halk Levhaları”, “Gazeteler”, “Hava”, “Hobiler”, “Acil Bir Durumda”, “Sporlar”, “İstanbul’un Restoranları”, “Turistler için”, “İstanbul’un Eserleri”, “Türk Mutfağı”, “Türkiye’de Eğlence”, “Burçlar”, “Aile ve Akrabalık Adları”, “Meslekler”, “Evin Bölümleri”, “Eşya Yerleştirme” ve “Türk Evi” ile ilgili görsellere yer verilmiştir.



5. Bölüm Konuları: “Faydalı Kaynaklar” başlığı altında: ülke-başkent-milliyet-kısaltma, asıl ve sıra sayı ön adları, deyimler, ek-eylem, var / yok ve faydalı internet siteleri konuları bulunmaktadır.

6. Bölüm Konuları: alıştırmaların cevapları ve Yunanca-Türkçe / Türkçe-Yunanca sözlük bulunmaktadır. Son olarak, “Faydalı Deyimler” başlığı altında günlük hayatta kullandığımız kalıp ifadelere yer verilmiştir. Örneğin: “Boş odanız var mı? (Εχετε άδεια δωμάτια;), Hesabı hazırlar mısınız? (Ετοιμάζετε το λογαριασμό;), Ankara’dan Londra’ya direkt uçuş var mı? (Υπάρχει απευθείας πτήση από Άγκυρα για Λονδίνο;), Bu müzeye giriş ücretsizdir. (Σε αυτό το μουσείο η είσοδος είναι δωρεάν.)” (Vasiliadou, 2015, s. 685).

**2.6.4. Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, X. (2011). Tourkiki Grammatiki Sta Ellinika (Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλιόγλου, Χ. (2011). Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά).** *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı kitabı 2011 yılında yayımlanmış ve 420 sayfadır. Kitabın adında anlaşıldığı gibi, Türkçe dil bilgisi öğretimi hedeflenmiştir. Öğretimi ise, Yunanca ve kural odaklı yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Kısacası, hedef kitleye öncelikle kurallar sunulmuş, tablolarla ve örneklerle pekiştirilmiştir. Kitabın sonunda; tablolar halinde kısaltmalar, önemli bayram ve yıl dönümleri, kamu ve özel kurumlar, ticari terimler, Türkiye’nin bölgeleri, yer adları, tarihi eserler, turistik yerler, bakanlıklar, askeri nitelik, kurumlar ve askeri rütbeler terimleri, deyimler-özel anlamlı sözcükler, atasözleri ve eylemlerin çekim tablosuna yer verilmiştir.

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabının dil bilgisi konularının sıralaması tablo 3’te yer verilmiştir:

Tablo 3

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması*

1. Konu: Türk Dili Tarihi
2. Konu: Türk alfabesi, başlıca telaffuz kuralları, harf kategorileri, vurgulama, noktalama işaretleri, hece çeşitleri, ses ve hece düşmesi, yapı bakımından kelimeler
3. Konu: ünlü uyumu
4. Konu: ünsüz benzeşmesi
5. Konu: adlar; ad türleri, çoğul eki, aile ve akrabalık adları
6. Konu: durum ekleri
7. Konu: iyelik ekleri ve ad tamlamaları
8. Konu: ön adlar; yapılarına göre ön adlar, ön ad sıfat türleri, ön adın tümcedeki yeri
9. Konu: pekiştirme ve küçültme
10. Konu: ön adlarda anlam dereceleri
11. Konu: sayılar, sayı ön adları
12. Konu: zamirler
13. Konu: belirteçler
14. Konu: ikileme
15. Konu: eylem-fiil-yüklem, mastar eki (-mAk), eylemde çatı
16. Konu: yardımcı eylemler
17. Konu: ek-eylem

---

18. Konu: var / yok

---

19. Konu: şimdiki zaman

---

20. Konu: geniş zaman

---

21. Konu: belirli (di'li) geçmiş zaman

---

22. Konu: belirsiz (miş'li) geçmiş zaman

---

23. Konu: gelecek zaman

---

24. Konu: buyuru kipi

---

25. Konu: istek kipi

---

26. Konu: gereklilik kipi

---

27. Konu: dilek-şart kipi

---

28. Konu: şimdiki zamanın hikâyesi

---

29. Konu: geniş zamanın hikâyesi

---

30. Konu: belirli geçmiş zamanın hikâyesi

---

31. Konu: belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi

---

32. Konu: gelecek zamanın hikâyesi

---

33. Konu: istek kipinin hikâyesi

---

34. Konu: şimdiki zamanın rivayeti

---

35. Konu: geniş zamanın rivayeti

---

36. Konu: belirsiz geçmiş zamanın rivayeti

---

37. Konu: gelecek zamanın rivayeti

---

38. Konu: şimdiki zamanın şartı

---

39. Konu: geniş zamanın şartı

---

---

40. Konu: belirli geçmiş zamanın şartı

---

41. Konu: belirsiz geçmiş zamanın şartı

---

42. Konu: gelecek zamanın şartı

---

43. Konu: gereklilik kipinin şartı

---

44. Konu: şart kipinin anlatımı

---

45. Konu: edilgen çatı

---

46. Konu: işteş eylem

---

47. Konu: dönüşlü eylem

---

48. Konu: ettirgen eylem

---

49. Konu: birleşik çatılar

---

50. Konu: yeterlilik eylemi

---

51. Konu: tezlik eylemi

---

52. Konu: sürerlilik eylemi

---

53. Konu: “olmak” eylemi birleşik zamanlar

---

54. Konu: eylemlerin adlaştırılması

---

55. Konu: yan tümceler: “-mA” ile yan tümce “-DIk/ -DUk” ve “-AcAk” ile yan tümce

---

56. Konu: dolaylı anlatım

---

57. Konu: ortaçlar-ulaçlar

---

58. Konu: ilgeçler

---

59. Konu: bağlaçlar

---

60. Konu: ünlemler

---

61. Konu: türetme ekleri

---

62. Konu: eylemlerin ad durum eklerine göre kullanımı

---

**2.6.5. Ioannou, E. (2010). Tourkiki Grammatiki. (Ιωάννου, Ε. (2010). Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi).** Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi adlı ders kitabı 2010 yılında Kıbrıs'ın başkenti olan Lefkoşa'da yayımlanmış ve 455 sayfadır. Kitabın önsöz bölümünde belirtildiği gibi, son zamanlarda ve özellikle 2003 yılında KKTC ile Güney Kıbrıs arasında sınır kapılarının açılmasıyla Yunanların Türkçe öğrenme ilgileri ve istekleri artmıştır.

Söz konusu olan ders kitabı 28 bölümden oluşmaktadır. Kitabın önsöz bölümünde kitabın yazılış amacı, nerede ve kimler tarafından kullanılabilmesi açıklanmıştır. Kitabın tüm yaşlara uygun olacak şekilde hazırlandığı, ilkököl, ortaokul, yüksekokul ve yaşam boyu öğrenme kurumları tarafından kullanılabilmesi belirtilmiştir. Bölümlerin sıralanmış biçimi ise, daha çok dil bilgisi olduğu öğretimi olmadığı ve öğreticinin takip edeceği sırayı kendi seçmesi gerektiği izah edilmiştir. Ayrıca, kitabın büyük ölçüde öğretmenler için hazırlandığı ve öğrencilerin bu kitabı öğretici tarafından yönlendirilerek kaynak olarak kullanılmasının daha uygun olacağı vurgulanmıştır. Kitabın giriş kısmında kısaca Türk dili tarihinden bahsedilmiştir. Ardından, dil bilgisi konuları yer almaktadır.

Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi adlı ders kitabının dil bilgisi konularının sıralaması tablo 4'te yer verilmiştir:

Tablo 4

*Τουρκική Γραμματική / Türk Dil Bilgisi Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konu Sıralaması*

1. Konu: Türk dilinin özellikleri
2. Konu: Türk alfabesi, noktalama işaretleri
3. Konu: sesli ve sessiz harfler
4. Konu: ünlü uyumu
5. Konu: Türk dilinin sözcük bölükleri
6. Konu: durum ekleri
7. Konu: bağlaçlar ve ilgeçler
8. Konu: sayılar
9. Konu: ön adlar
10. Konu: saat
11. Konu: adlar
12. Konu: var / yok
13. Konu: zamirler
14. Konu: belirteçler
15. Konu: eylemler
16. Konu: eylemlerin zamanları
17. Konu: şartlar
18. Konu: eylemlerin kategorileri
19. Konu: eylemlerde kip
20. Konu: eylemde çatı
21. Konu: ortaçlar
22. Konu: mastarın özellikleri

---

23. Konu: deyimler

---

24. Konu: yaş

---

25. Konu: kelimelerin ilişkileri

---

26. Konu: ünlemler ve deyimler

---

27. Konu: seslenmeler

---

28. Konu: atasözleri

---

**2.6.6. Toptsoglou, G. (2012). Filiki Tourkiki Grammatiki (Τοπτσόγλου, Γ. (2012). Φιλική Τουρκική Γραμματική).** *Φιλική Τουρκική Γραμματική* (Filiki Tourkiki Grammatiki) adlı ders kitabı 2012 yılında yayımlanmıştır. Kitabın ikinci baskısı olup, ilk baskısı ile benzer olduğu, ancak fark edilen eksikliklerin ikinci baskıda tamamlandığı belirtilmiştir. Kitabın ikinci baskısı 176 sayfadır. Kitabın önsöz bölümünde, Türk-Yunan ilişkilerden ve yazılış amacından söz edilmiştir. Kitabın yazılış amacı, pratik bir Türkçe dil bilgisi kitabı oluşturmaktır. Ayrıca, bu kitabın yetişkinlere Türkçe öğretimi sırasında karşılaştığı ihtiyaçlara yönelik hazırlandığını ve hedef kitlenin hem yazılı hem sözlü becerilerini geliştirecek nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

Sözü edilen ders kitabında üç bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde: alfabe ve Türkçenin söz dizimi ile ilgili kısa açıklamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde: adlar, ön adlar, belirteçler, zamirler, eylemler, mastar ekleri, ulaçlar, bağlaçlar, ilgeçler ve ünlemler konuları yer almaktadır. Üçüncü bölümde de, eylemsiler konusu yer almaktadır.

Bu konuların öğretimi ise, öncelikle dil bilgisi kuralları aktarılmış, ardından örneklerle pekiştirilmiştir. Ek olarak, kitabın sonunda Türk dil bilgisi terminolojisine yer verilmiştir.

**2.6.7. Ntonias, P. (2004). Mafimata Tourkikis Grammatikis. (Ντόνιας, Π. (2004). Μαθήματα Τουρκικής Γλώσσας / Türk Dil Dersleri ). Μαθήματα Τουρκικής Γλώσσας (Türk Dil Dersleri) adlı ders kitabı 2004 yılında yayımlanmış ve 324 sayfadır. Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Kitabın giriş kısmında kısaca Türk dili tarihinden söz edilmiştir.**

Kitabın birinci bölümünde dil bilgisi konuları bulunmaktadır. Bunlar: alfabe, ünlü-ünsüz uyumu, şimdiki zaman, gelecek zaman, geçmiş zaman, iyelik ekleri, kipler, yan tümceler, dolaylı anlatım, mastar eki, zaman ulaçları, amaç ulaçları, sebep-sonuç ulaçları, ad tamlamaları, ön adlar, bağlaçlar ve sayılar konularıdır. Bu konuların öğretiminde ise, ilk olarak dil bilgisi kuralları verilmiş, ardından örneklerle ve etkinliklere pekiştirilmiştir.

Kitabın ikinci bölümünde: “Από ωροσκόπιο: Yengeç” (Burçlardan), “Από ραδιοπρόγραμμα” (Radyo programından), “Aslanlar düşünsün”, “Futbol maçı”, “Türlü çeşitli” ve “Από το Οτοβüsle Anadolu, του Υαşar Kemal Göğçeli” (Υαşar Kemal Göğçeli’den Οτοβüsle Anadolu) adlı metinlere yer verilmiştir. Ayrıca, dil bilgisine ilişkin alıştırmalar, eylem çekim tablosu ve Türkçe-Yunanca sözlük yer almaktadır.

Kitabın üçüncü ve son bölümünde ise, Türkiye haritası, gazete başlıkları, tv programları, burçlar, Türk yemek tarifleri, karikatürler, reklam afişleri, ilan metinleri, takvim, trafik işaretleri, bayram ve genel tatil günleri, uzunluk-yüzey-ağırlık-hacim-sıvı ölçüleri, fizik, matematik ve kimya sembolleri, temel fıkraları, müzik aletleri, insanın iç organları, iç çamaşırılar, elbiseler ve zaman kavramlarının adlarına yer verilerek görsellerle desteklenmiştir. Ayrıca, “Atasözleri”, “İstanbul’u Dinliyorum” ve “Gramer Dersi” adlı şiirler bulunmaktadır.



**2.6.8. Alatzas, I. A. (2000). Didaktiki Tis Tourkikis Glossas. (Αλατζας, Ι. Α. (2000).**

**Διδακτική Της Τουρκικής Γλώσσας).** *Διδακτική Της Τουρκικής Γλώσσας* (Didaktiki Tis Tourkikis Glossas) adlı Türkçe dil bilgisi kitabı 2000 yılında yayımlanmıştır. Kitap dört bölümden ve 239 sayfadır. Kitabın önsöz bölümünde yazılış amacından bahsedilmiştir. Kitap; Ιόνιο Πανεπιστήμιο (İon Üniversitesi): Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (Yabancı Diller, Mütercim - Tercümanlık Bölümü) öğrencileri için hazırlanmıştır. Kitabın giriş kısmında Türk dili tarihinden söz edilmiştir. Ardından, dil bilgisi konuları yer almaktadır. Öğretimi ise, kuraldan yola çıkarak gerçekleştirilmiştir. Kitabın dil bilgisi konularının sıralaması tablo 5’te yer verilmiştir:

Tablo 5

*Διδακτική Της Τουρκικής Γλώσσας (Didaktiki Tis Tourkikis Glossas) Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması*

---

1. Konu: alfabe

---

2. Konu: ünlü uyumu

---

3. Konu: vurgu

---

4. Konu: cins adları ve özellikleri

---

5. Konu: ad türleri

---

6. Konu: çekim ekleri

---

7. Konu: iyelik ekleri

---

8. Konu: eylem çekim ekleri

---

9. Konu: kişi ekleri

---

10. Konu: yapım ekleri

---

11. Konu: tamlamalar

---

---

12. Konu: eylemlerin kök ve gövdesi

---

13. Konu: hece bölünmesi

---

14. Konu: noktalama işaretleri

---

15. Konu: ön ad türleri

---

16. Konu: zamirler

---

17. Konu: eylemler, belirteçler

---

18. Konu: ilgeçler

---

19. Konu: bağlaçlar

---

20. Konu: ünlemler

---

21. Konu: tümce bilgisi-sözdizimi

---

22. Konu: biçim bakımından eylemler

---

23. Konu: ortaçlar

---

24. Konu: ulaçlar

---

25. Konu: eylemde çatı

---

26. Konu: tümce türleri

---

27. Konu: kalıplaşmış tümceler

---

**2.6.9. Zeginis, E. & Hidiroglou, P. (1995). Tourkiki Grammatiki (Ζεγκινης, E. & Χιδιρογλου, Π. (1995). Τουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi ). Τουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi** adlı ders kitabı 1995 yılında basılmış ve 263 sayfadır. Kitap üç ana bölümden oluşmaktadır. Kitabın giriş kısmında kısaca, Türk dil tarihinden bahsedilmiştir. Ardından, dil bilgisi öğretimi konularına yer verilmiştir. Öğretim, kuraldan yola çıkarak ve örneklerle desteklenmiştir. Kitabın dil bilgisi konuları tablo 6’da yer verilmiştir:

Tablo 6

*Tουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi Adlı Ders Kitabının Dil Bilgisi Konularının Sıralaması*

- 
1. Bölüm: alfabe, sesli ve sessiz harfler, ünlü uyumu, kaynaştırma harfleri, ses düşmesi, aşınması, değişmesi, ikiz ünsüz, çift ünsüz

---

  2. Bölüm: vurgu

---

  3. Bölüm: hece ve hece bölünmesi, ulama

---

  4. Bölüm: kök-gövde-ekler

---

  5. Bölüm: yapılarına göre kelimeler; basit, türemiş ve birleşik kelimeler

---

  6. Bölüm: kelimelerin anlam özellikleri; eş sesli, eş anlamlı, zıt kelimeler, mecaz, deyim, argo ve çok anlamlı kelimeler

---

  7. Bölüm: cins, belirtme eki ve sözcük türleri

---

  8. Bölüm: adlar

---

  9. Bölüm: eylemler

---

  10. Bölüm: belirteçler

---

  11. Bölüm: ilgeçler

---

  12. Bölüm: bağlaçlar

---

  13. Bölüm: ünlemler

---

  14. Bölüm: sözdizimi

---

## 2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimine İlişkin Çalışmalar

Yapılan geniş alan yazın taraması sonucunda yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretimine ilişkin yurt içinde ve yurt dışında tespit edilen çalışmalardan bazıları şunlardır:

Selin (2010), *Yabancılar Türkçe Öğreten Resmî Kurumlarda Dil Bilgisi Öğretimi* adlı çalışmasında; Yeni-Hitit Yabancılar İçin Türkçe Dersleri 1-3, Yabancılar İçin Türkçe 1-2, Okuyorum-Öğreniyorum, Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi-1 adlı ders kitapların dil bilgisi öğretimi açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda yabancılar Türkçe öğretimi yapan resmî kurumlarda kullanılan ders kitaplarının çoğunun ADP ya da ADP gibi standart bir program paralelinde hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, söz edilen Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi konu sıralaması, öğretimi, dil bilgisine verilen yer ve önem, dil bilgisel terminoloji gibi konularda ortaklık bulunmadığı ve ders kitapları farklı yaklaşımlarla hazırlandığı için yöntem birliği de olmadığı görülmüştür.

Doyumğaç (2017), *Yabancılar için Türkçe Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Öğretimi* adlı çalışmasında incelemiş olduğu Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarında; dil bilgisi konularının ünitelere göre dağılımını tespit etmek ve yabancılar için Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretiminin nasıl ele alındığını belirlemek amacıyla yaptığını belirtmiştir. İncelenen ve değerlendirilen yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi konularının birbirlerinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Dil bilgisi konularının öğretimine öncelikle alfabeye başlandığı, ancak diğer dil bilgisi konularının ünitelerde ve düzeylerde paralellik göstermediği görülmüştür. Ayrıca, dil bilgisel terminoloji ve dil bilgisi öğretiminin yöntem açısından tutarlı olmadığı belirtilmiştir.

Fidan (2016), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları ve Öğretmen Öğrenci Görüşleri* adlı çalışmasında; Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Dil Bilgisi (A1, A2, B1, B2, C1), Ankara Üniversitesi TÖMER'in Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Dil Bilgisi (A1, A2, B1), İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi'nin İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Dokuz Eylül Üniversitesi DEDAM'ın İzmir Yabancılar İçin Ders kitaplarını dil bilgisi konularının incelenmesi ve karşılaştırılması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, öğrenme ve öğretmeyi nasıl etkilediğini tespit etmek için öğrenci ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda, yabancılar için Türkçe ders kitaplarında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (Council of Europe, 2001) çerçevesinde belirtilen düzeylere göre hazırlandığı, ancak dilbilgisi konularının dil düzeylerine göre verilmesinde ve dilbilgisi terminolojisinde ortaklık olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin %50'sinin ders kitabını dilbilgisi açısından yeterli bulmadığı ve (% 91,3) ders kitabı dışında ek materyal kullandığı tespit edilmiştir.

Ünlü (2015), *Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarından Hitit 1 ve Yeni Hitit 1'deki Dilbilgisi Sunumu ve Alıştırmalarının Karşılaştırılması* adlı çalışmasında; yabancılar için Türkçe öğretiminde kullanılan Hitit ve Yeni Hitit serisinin ilk kitaplarının dil bilgisi konularını ve alıştırmalarını işleyişleri açısından karşılaştırmak ve Hitit serisindeki kitapların dil bilgisi öğretimi anlayışında gerçekleşen değişimi ortaya koymayı hedeflenmiştir. Bu çalışma sonucunda, Hitit ve Yeni Hitit kitapları dil bilgisi öğretimi yaklaşımları açısından karşılaştırıldığında yöntem ve anlayış bakımından farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Hitit daha geleneksel bir dil bilgisi anlayışıyla hazırlanırken, Yeni Hitit kitabında "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı" ölçütleri doğrultusunda iletişimsel edinç daha ön plana çıktığını ve dil bilgisi konuları dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinliklerinde hedef dilde iletişimi gerçekleştirmeye yardımcı unsurlar olarak ele alındığı gözlemlenmiştir.

Kaili (2015), *Αντιπαραβολική Θεώρηση των Συμπληρωματικών Προτάσεων Ελληνικής-Τουρκικής και η Εκμάθηση των Συμπληρωματικών Προτάσεων της Τουρκικής από Ελληνόφωνο Κοινό* adlı çalışma Yunanistan’da yayımlanmış ve Yunanca yazılmıştır. Bu tezin amacı, Türkçe ve Yunancadaki ad işlevli yan tümcelerin betimleyici ve kuram-bağımsız bir karşılaştırmasını sunmak, ikinci amacı ise, Türkçe ad işlevli yan tümcelerin Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi/öğretiminde kullanılmak üzere çözümlenmeli bir öğretim izlencesi sunmak olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Ζεγκινής, Ε. ve Χιδироγλου, Π. (1995). *Τουρκική Γραμματική / Türkçe Dil Bilgisi* [Zeginis, E. & Hidiroglou P. (1995). *Türkçe Dil Bilgisi*]. Ντώνιας, Π. (2004). *Μαθήματα Τουρκικής Γλώσσας / Türk Dil Dersleri* [Ntonias, P. (2004). *Türk Dil Dersleri*]. Τοπτσόγλου, Γ. (2012). *Φιλική Τουρκική Γραμματική* [Toptsoglou G. (2005). *Filiki Tourkiki Grammatiki*]. Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). *Μαθαίνω Τουρκικά 2 - Türkçe Öğreniyorum 2* [Iordanoglou, K. A. (2006). *Türkçe Öğreniyorum 2*]. Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλιόγλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* [Dafnopatidis, B. & Sanlioglou, H. (2011). *Yunanca Türkçe Dil Bilgisi*] adlı Türkçe dil bilgisi kitaplarının ad işlevli yan tümceler açısından detaylı bir incelemesi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, Yunanca yazılmış, Türkçe dil bilgisi kitaplarının yan tümcelerinin sunumunda birçok eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kitaplarda kullanılan dilin günümüzden uzak olduğu ve terimlerin çok anlaşılır olmadığı bu sebepten dolayı da karışıklıklara neden olabileceği belirtilmiştir.

### 3. Bölüm

#### Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Bu çalışmada öncelikle, konuyla ilgili literatür taranmış, Türkiye’de ve Yunanistan’da yapılan çalışmalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. İlk amacımız, Yunanistan’da Türkçe öğretiminin güncel durumunu, Türkçe öğretimini gerçekleştiren yükseköğretim kurumlarını, özel dil kurumlarını ve azınlık okullarını genel özellikleriyle tanıtmaktır. Çalışmanın esas konusu ise, Yunanistan’da yayımlanan:

- ❖ Iordanoglu, K. A (2004). Mafeno Turkika 1 - Türkçe Öğreniyorum 1. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης.]
- ❖ Iordanoglu, K. A (2006). Mafeno Turkika 2 - Türkçe Öğreniyorum 2. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης.]
- ❖ Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλίογλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*. Αθήνα: Perugia. [Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). *Yunanca Türkçe Dil Bilgisi*. Atina: Perugia.]

Türkçe dil bilgisi kitaplarının dil bilgisi konu sıralaması, ihtiva ettikleri dil bilgisi konuları, yer alan etkinliklerin niteliğini, dil bilgisi öğretiminin nasıl ele alındığı, tercih edilen yaklaşımın tespit edilmesidir. Ayrıca, bu ders kitaplarının kendi aralarında dil bilgisi öğretimi açısından bir karşılaştırma yapmak ve AOÖÇ’de belirtilen ölçütler esas alınarak değerlendirmektir.

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile desenlenmiştir. O’leary’e (2004) göre, “Doküman incelemesi araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir” (akt. Özkan, 2019, s. 5).

### 3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli, nitel araştırma modelidir. “Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 39).

### 3.2. Gereçler (Materyaller)

Bu çalışmada kullanılacak gereçler, Yunan öğrencilerine Türkçeyi öğretmek amacıyla Yunan yazarların hazırlamış olduğu üç Türkçe dil bilgisi kitabıdır:

- ❖ Iordanoglu, K. A (2004). *Mafeno Turkika 1. Türkçe Öğreniyorum 1*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2004). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης.]
- ❖ Iordanoglu, K. A (2006). *Mafeno Turkika - Türkçe Öğreniyorum 2*. Selanik: Ant. Stamulis. [Ιορδάνογλου, Κ. Α. (2006). *Τürkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2*. Θεσσαλονίκη: Αντ. Σταμούλης.]
- ❖ Δαφνοπατίδης, Β. & Σανλιόγλου, Χ. (2011). *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά*. Αθήνα: Perugia. [Dafnopatidis, V. & Sanlioğlu, H. (2011). *Yunanca Türkçe Dil Bilgisi*. Atina: Perugia.]

### 3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın başlangıcında literatür taraması yapılmış, ardından Yunanistan’da yayımlanan Türkçe ders kitaplarına ulaşılmış ve dil bilgisi öğretimi açısından incelenmiştir.



### 3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Ders kitapları doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. Aşağıda yer alan araştırma soruları uzman görüşüne başvurularak oluşturulmuş ve bu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi konu içerikleri, benimsenen yöntem ve yaklaşımlar nelerdir?
2. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi konularının sıralanışı nasıl verilmiş; benimsenen yaklaşım ve terminoloji tutarlı mıdır?
3. İncelenen ders kitapları hazırlanırken Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde (AOÖÇ) belirlenen (A1, A2, B1, B2, C1, C2) dil seviyeleri dikkate alınmış mıdır?
4. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi okuma, yazma, konuşma, dinleme becerileriyle desteklenmiş midir?
5. İncelenen ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi materyallerinin niteliği nasıl; bu metinlerin bağlamları öğretimi hedeflenen dil bilgisi yapılarını barındırmakta mıdır?
6. İncelenen ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konu sıralaması ve öğretimi, temel yaşam alanlarındaki ihtiyaçlar dikkate alınarak düzenlenmiş midir?

## 4. Bölüm

### Bulgular

#### 4.1. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitaplarında Dil Öğretimi

Araştırmada, Yunan yazarların hazırlamış olduğu; *Μαθαίνω Τουρκικά / Türkçe Öğreniyorum 1-2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitaplarında dil öğretiminin nasıl gerçekleştirildiği tablo 7’de yer verilmiştir:

Tablo 7

*Türkçe Öğreniyorum 1-2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitaplarında Dil Öğretimi*

<b>Amaç:</b>	Türkçe dil bilgisi öğretimi
<b>Düzyey:</b>	Üniversite
<b>Yaklaşım:</b>	Tümdengelim yaklaşımı
<b>Yöntem:</b>	Dil bilgisi çeviri yöntemi
<b>Öğretim Dili:</b>	Yunanca
<b>Dil</b>	Belirtilmemiş
<b>Seviyeleri:</b>	

Tablo 7’deki bulgulardan yola çıkarak incelenen ders kitaplarının Türkçe dil bilgisi öğretiminin amaçlandığı, üniversite düzeyinde olan Yunan öğrencilerine yönelik hazırlandığı, dil bilgisi öğretiminde benimsenen yaklaşımın tümdengelim olduğu, dil bilgisi çeviri yöntemi tercih edildiği, öğretimi anadilde (Yunancada) gerçekleştirildiği ve Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde belirlenen; A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil seviyelerinin belirtilmediği tespit edilmiştir.

## 4.2. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabı ünitelere göre değil 1. ünite 2. ünite seviyelerine denk olduğu düşünülerek 1. ders 2. ders şeklinde hazırlanmıştır. Toplam 13 ders bulunmaktadır. Söz konusu olan bu ders kitabında, yer alan dil bilgisi öğretim konuları tüm derslerde tümdengelim yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Kısacası, kuralların bilgisi hedef kitleye aktarılmış, ardından ele alınan dil bilgisi konuları örneklerle, alıştırmalarla ve metinlerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. Benimsenen tümdengelim yaklaşımını bütün olarak göstermek amacıyla 13 dersten sadece 2. ders örnek olarak olduğu gibi aşağıda verilmiştir:

Kitabın ikinci dersinde AOÖÇ’de hedeflenen günlük hayatta çok sık kullanılan basit konuşmaları anlayabilme, basit soru kalıpları kurabilme ve karşılık verebilme, tanışma, vedalaşma, selamlaşma kalıplarını kullanabilme ve oluşturabilme becerilerini geliştirmek amacıyla sık kullanılan kalıpların öğretimi için “Selamlaşma / Χαιρετισμός” adı altında diyaloglarla sezdirilmeye çalışılmıştır:

- |                     |                                    |
|---------------------|------------------------------------|
| - Günaydın.         | - Merhaba Engin, hoş geldin.       |
| - Günaydın.         | - Merhaba Nilüfer, hoş bulduk.     |
| - Adım Nuray.       | - Nasılsın?                        |
| - Benim adım Sevim. | - Teşekkür ederim, iyiyim. Ya sen? |
| - Memnun oldum.     | - Ben de iyiyim.                   |
| - Ben de.           | - Seni Mert’le tanıştırayım.       |
|                     | - Memnun oldum.                    |

“Selamlaşma (ayrılırken) / Αποχαιρετισμός”

- İyi günler. / İyi akşamlar / İyi geceler. Görüşürüz.
- Güle güle.
- Hoşça kal / Hoşça kalın. Görüşmek üzere.
- Güle güle.” (s. 50-51).

İkinci dersin dil bilgisi konuları ise, ek-eylem / geniş zaman / üçüncü kişi tekil ve çoğul / olumlu, “-Dİr/-DUR”, soru “-mİ/-mU,” olumsuz “değil”, olumsuz soru “değil mi”, işaret zamirleri, işaret sıfatları ve “da/de” bağlacının Yunanca özellikleri, görevleri açıklanmış, örneklerle ve alıştırmalarla pekiştirilmiştir.

Ek-eylem geniş zamanın üçüncü kişi tekil ve çoğul konularına ilişkin açıklamalar:

- ❖ “Η κατάληξη του τρίτου προσώπου ενικού και πληθυντικού του «Ek-eylem» «-Dİr/-DUR» συνήθως παραλείπεται. Oda çok küçük.” (3. tekil kişi eki ve 3. çoğul kişi eki (ek-eylem) -Dİr/-DUR ekleri genelde kullanılmaz. Oda çok küçük.) (s. 53).
- ❖ “Χρησιμοποιείται όταν δηλώνει βεβαιότητα, αμφιβολία ή γενική αλήθεια. Gökyüzü mavi, ağaçlar yeşildir.” (Bu ek, eylemlere getirildiğinde bazen şüphe bazen kesinlik katar. Gökyüzü mavi, ağaçlar yeşildir.) (s. 53).

İşaret zamirlerinin öğretimi Yunancadaki işaret zamirlerine yer verilerek,

karşılaştırılmalı öğretim gerçekleştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Οι δύο πρώτες «bu, şu / bunlar, şunlar» του ενικού και του πληθυντικού αντιστοιχούν με το «αυτός, -η, -ο / αυτοί, -ες, -α» της ελληνικής, με τη διαφορά ότι «bu» χρησιμεύει για να δείξουμε ότι βρίσκεται κοντά μας, το «shu» για να δείξουμε ότι βρίσκεται λίγο μακριά μας και το «o» ισοδυναμεί με το «εκείνος, -η, -ο.»” Bu ne? / Bu, kalem. (Αυτό είναι μολύβι.)” (Bu, şu / bunlar, şunlar tekil ve çoğul olabilen, Yunancadaki “αυτός, -η, -ο / αυτοί, -ες, -α” karşılığıdır. Fark olarak “bu” yakınıımızda

olan şeyi göstermek için kullanılır, “şu” ise daha uzak olan şeyi göstermek için kullanılmaktadır. Bu ne? / Bu, kalem.) (s. 53).

- ❖ “Μετά από τις δεικτικές αντωνυμίες «bu, şu, o» μπορούμε να βάλουμε κόμμα για να μην χαλάσει το νόημα του λόγου: Bu, defter değil. (Αυτό δεν είναι τετράδιο).” (İşaret zamirlerinden sonra “bu, şu, o” tümcenin anlamı bozulmaması için virgül de koyabiliriz: Bu, defter değil.) (s. 53).

İşaret sıfatlarının öğretimi:

- ❖ “Οι δεικτικές αντωνυμίες «bu, şu, o» όταν προσδιορίζουν ουσιαστικό εκλαμβάνονται ως επίθετα «İşaret Sıfatları», οπότε μένουν άκλιτα και ούτε χρειάζονται να βάλουμε κόμμα. Bu kalem iyi. (Αυτό το μολύβι είναι καλό.)” (İşaret zamirleri “bu, şu, o” addan önce geldiğinde ön ad görevindedir, bu nedenle ek almazlar ve virgül koymamıza gerek yok. Bu kalem iyi.) (s. 53)

“Da/de” bağlacının öğretimi:

- ❖ “Εκτός από τους συμπλεκτικούς συνδέσμους «ve» (sen ve ben) και «ya» (Ya sen?), υπάρχει και ο «da / de» (Επιδοτικός «και»), που χρησιμοποιείται όταν έχουμε έμφαση. Ben de, sen de, Ahmet de...” (“ve” ve “ya” bağlaçları dışında “da / de” («και») da bulunmaktadır. Vurgulamak için kullanılır. Ben de, sen de, Ahmet de...) (s. 55).

İşaret zamirleri, işaret sıfatları ve “da/de” bağlacına ilişkin yer alan etkinlikler aşağıda yer verilmiştir:

1. Etkinlik: “Örnekteki gibi yapınız: -Bu (şu), elma. -Bu, defter -şu, gözlük

-O da elma. -\_\_\_\_\_ -\_\_\_\_\_

2. Etkinlik: Yunancaya çeviriniz: Bu, kitap. Αυτό είναι βιβλίο

Bu kitap, çok iyi. \_\_\_\_\_

3. Etkinlik: Türkçeye çeviriniz: Το τραπέζι είναι καινούριο. \_\_\_\_\_

Το δωμάτιο είναι μικρό. \_\_\_\_\_”

(s. 58).

Ayrıca, özne ile yüklemün uygunluğu ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Yer verilen bazı açıklamalar aşağıdaki gibidir:

- ❖ “Σε πρόταση, που έχει ένα υποκείμενο πληθυντικού αριθμού και είναι πρόσωπα, δηλαδή ανθρώπινα όντα, το ρήμα μπαίνει στον πληθυντικό: Öğrenciler çalışkanlar. / Çocuklar bahçedeler. Ωστόσο, ορισμένες φορές, καιμάλιστα όταν η έννοια του υποκειμένου εκλαμβάνεται ως σύνολο και όχι τομικά, το ρήμα μπαίνει και σε ενικό: Öğrenciler çalışkan. Çocuklar yaramaz.” (Bir tümcede özne çoğul olduğu zaman ve bu bir kişi ise, eylem çoğul olmaktadır. Öğrenciler çalışkanlar. / Çocuklar bahçedeler. Bazı zamanlar ise, özne tek kişiyi değil de bütünü karşıladığı zaman eylem tekil de olabilmektedir. Öğrenciler çalışkan. Çocuklar yaramaz.) (s. 56).

Devamında “Karadeniz Bölgesi” adlı metin bulunmaktadır. Metnin iki amacı olduğu görülmektedir. İlk amacı, Türkiye’de bulunan Karadeniz Bölgesini tanıtmak, ikinci amacı ise, ek-eylem “-DIr/-DUr” eklerini metin aracılığıyla sezdirmektir. Örneğin: “Karadeniz bölgesi dar, uzun ve dağlık bir bölgedir. Çarşamba ovası, oldukça geniş ve verimli bir ovadır...” (s. 64). “Boşlukları Karadeniz bölgesi kentlerinin adları ile tamamlayınız.” Adlı bulmaca etkinliği de yer almaktadır. (s. 65).

Geniş zaman soru öğretimi:

- ❖ “Η ερώτηση εκφέρεται με ερωτηματικές αντωνυμίες «ne, kim, ne kadar» (τι, ποιος, πόσος) ή ερωτηματικά επιρρήματα «nereye, nerede, nereden, ne zaman» (που, από που, πότε), όπως και στην ελληνική: «O kim?» (Εκείνος ποιος είναι;), «Postane nerede?» (Που είναι το ταχυδρομείο;). Όταν όμως δεν υπάρχει στη πρόταση ερωτηματική αντωνυμία τότε η ερώτηση εκφέρεται με το ερωτηματικό μόριο «mi, mi, mu, mü.»” (Soru tümcesi, soru zamirleri olan “ne, kim, ne kadar” ya da soru zarflarıyla “nereye, nerede, nereden, ne zaman” ile oluşturulur, Yunancada olduğu

gibi: “Ο kim?” (Εκείνος ποιος είναι;), “Postane nerede?” (Που είναι το ταχυδρομείο;). Ancak, soru zamirleri olmadığında “-mI/-mU,” ekleri ile gerçekleştirilmektedir.) (s. 66).

- ❖ “Το ερωτηματικό μόριο δεν μπαίνει πάντα στο τέλος μιας ερωτηματικής φράσης, αλλά και ύστερα από τη λέξη που εκφράζει ερώτηση: Bu sınıfta mı on öğrenci var?” (Soru eki her zaman soru tümcesinin sonunda gelmemektedir, aynı zamanda soruyu ifade eden kelimedenden sonra da getirilebilir: Bu sınıfta mı on öğrenci var?) (s. 66).

Geniş zaman sorusuna ilişkin etkinlikler:

1. Etkinlik: “Çoğul ve soru yapınız: Amerikalı / Amerikalılar / Amerikalılar mı?

Çinli / \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_

İşçi / \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_

2. Etkinlik: Sorunuz ve yanıt veriniz: Sınıf büyük mü küçük mü? Büyük.

Türkçe zor \_\_\_ kolay \_\_\_? \_\_\_\_\_

Mehmet evli \_\_\_ bekâr \_\_\_? \_\_\_\_\_

Evler ucuz \_\_\_ pahalı \_\_\_? \_\_\_\_\_

3. Etkinlik: Sorun ve yanıt verin: Kim şişman? Yolcu \_\_\_\_\_

Kim çalışkan? Bebek \_\_\_\_\_

Ne heyecanlı? Öğrenci \_\_\_\_\_”

(s. 67-68).

Geniş zaman olumsuz öğretimi:

- ❖ “Η άρνηση του συνδετικού ρήματος σχηματίζεται με τη λέξη «DEĞİL» (δεν).” (Geniş zamanın olumsuz çekimi “değil” kelimesiyle oluşturulmaktadır.) (s. 70).
- ❖ Στον προφορικό λόγο η λέξη «değil» προφέρεται ως «diil».” (Sözlü iletişimde “değil” kelimesi “diil” olarak telaffuz edilmektedir.) (s. 70).

Geniş zamanın olumsuz çekimine ilişkin etkinlikler:

1. Etkinlik: “Sorunuz, olumlu ve olumsuz yanıt veriniz.

Kitap kırmızı Evet, \_\_\_\_\_ Hayır, \_\_\_\_\_

Ali makinist Evet, \_\_\_\_\_ Hayır, \_\_\_\_\_

Oda küçük Evet, \_\_\_\_\_ Hayır, \_\_\_\_\_

2. Etkinlik: Örnekteki gibi yapınız: Öğrenciler çalışkan mı? Çocuklar hasta mı?

Çalışkan değiller. \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(s. 70-71).

Geniş zamanın olumsuz soru öğretimi ise, sadece “Sorunuz ve yanıt veriniz.” adlı etkinlik ile geçirilmiştir. Örneğin:

“Türkçe kolay, değil mi? Evet, çok kolay. Bence, kolay değil.

1. İlginç, değil mi? Evet, \_\_\_\_\_ Bence, \_\_\_\_\_

2. Pahalı, değil mi? Evet, \_\_\_\_\_ Bence, \_\_\_\_\_ (s. 72)

Bahsi geçen dil bilgisi konularının yanı sıra, sayılar ve sıra sayıları konuları da yer almaktadır. Bu konuların öğretimi ise, tamamlama etkinlikleriyle gerçekleştirilmiştir.

Örneğin; “Okunuşlarını yazınız. 35: otuz beş, 87 \_\_\_\_\_ , 150 \_\_\_\_\_”(s. 60).

AOÖÇ’de hedeflenen “saati söyleyebilme, basit ifadeler kullanabilme” becerilerini kazandırmak amacıyla, günlük hayatta sık kullanılan kalıpları barındıran “İstasyonda” adlı metine ve tamamlama etkinliğine yer verilmiştir. Örneğin: “Gişede

Can: Ankara’ya bir bilet lütfen. Ne kadar?

Memur: \_\_\_\_\_ lira.

Can: Buyrun. Tren saat kaçta kalkıyor?

Memur: Saat 8.30’da.”... (s. 69).



**4.2.1. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer Verilen Dil Bilgisi Konularının İncelenmesi.** *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında güdülen asıl amaç; Yunan öğrencilerine Türkçe dil bilgisini kurallar yoluyla, ardından kuralların uygulandığı örnek, etkinlik ve metin aracılığıyla öğretmektir. Bu bölümde, sözü edilen ders kitabında yer verilen Türkçe dil bilgisi konularının öğretimi incelenecektir.

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabının birinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 8-9'da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 8

*Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi (1)*

Sesler	Ünlüler Uyumu	Ses Olayları
Ünlüler: a e ı i o ö u ü	Büyük ünlü uyumu	Ünsüz sertleşmesi:
Kalın ünlüler: a ı o u	Kalınlık- incelik uyumu:	ç, f, h, k, p, s, ş, t
İnce Ünlüler: e i ö ü	a ı o u - e i ö ü	d - t
Düz Ünlüler: a e ı i		c - ç
Yuvarlak Ünlüler: o ö u ü		
Geniş Ünlüler: a e o ö		
Dar Ünlüler: ı i u ü		
Ünsüzler: b c ç d f g ğ j h k l m n		
p r s ş t v y z		
Sert ünsüzler: ç f h k p s ş t		
Yumuşak ünsüzler: b c d g ğ j l		
m n r v y z		

Tablo 8’de gösterildiği gibi, Türkçe *Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının birinci dersinde alfabe öğretimiyle başlanmıştır. Alfabe öğretimi; söyleyiş, sıralama ve tamamlama etkinlik türleri ile gerçekleştirilmiştir. Alfabe öğretiminin ardından, Yunanca Türkçenin yapısı ve ses özellikleri açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Το ρήμα βρίσκεται στο τέλος της πρότασης. Δύο φωνήεντα δεν έρχονται το ένα δίπλα στο άλλο...” (Türkçede yüklem tümcenin sonunda bulunmaktadır. Türkçede iki ünlü yan yana gelmez...) (s. 37).

Tablo 8’de görüldüğü üzere, ünlüler uyumu başlığı altında büyük ünlü uyumu yer almaktadır. Kuralı ve istisnai durumları Yunanca açıklanmış, tablolarla, örneklerle ve etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Μετά από τα χοντρά φωνήεντα a i o u ακολουθούν χοντρά φωνήεντα a i o u
- ❖ Μετά από τα λεπτά φωνήεντα e i ö ü ακολουθούν λεπτά φωνήεντα e i ö ü”

“Bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, i, o, u) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince bir ünlü (e, i, ö, ü) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur.” (s. 38).

Tablo 8’de yer alan ünsüz sertleşmesi ise, Tablo 9’da gösterilen ek-eylem geniş zaman / üçüncü kişi tekil ve çoğul olan -Dİr/-DUr, -DİrAr/-DUrAr eklerinin öğretimi ile birlikte ele alınmıştır. Kısaca kuralları Yunanca açıklanmış, örneklerle ve tamamlama etkinliğiyle desteklenmiştir. Ünsüz sertleşmesinin Yunanca açıklaması aşağıdaki gibidir:

- ❖ “Μετά τα σύμφωνα «ç, f, k, p, s, ş, t» το γράμμα «d» μετατρέπεται σε «t». kardeş-tir, bardak-tır, egoist-tir...” (“ç, f, k, p, s, ş, t” ünsüzlerinde sonra “d” harfi “t” harfine dönüşmektedir.) (s. 43).

Ayrıca, birinci dersten itibaren kitapta atasözlerine yer verilmiştir. Örneğin; “Tencere yuvarlandı, kapağını buldu. Uzun adam ahmak olur, kısa adam çakmak olur...” (s. 37).

Tablo 9

*Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi (2)*

Çekim Ekleri	Yapım Ekleri
Ad çekim ekleri:	a) Addan ad yapım ekleri:
a) Çoğul eki: -lAr	-II/-IU, -sIz/-sUz
a ı o u: -lar	-CI/-CU
e i ö ü: -ler	b) Eylemden ad yapım ekleri:
b) Ek-eylem / geniş zaman / üçüncü kişi	-mAk
tekil ve çoğul: -DIr/-DUr	
-DIrlAr/-DUrlAr	

Birinci derste öğretilen bir diğer dil bilgisi konusu ise, çekim ekleri ve yapım ekleridir. Tablo 9 incelendiğinde, çekim eklerinden ilk olarak çoğul ekine; -lAr ve ek-eylem; geniş zaman / üçüncü kişi tekil ve çoğul eklerine yer verildiği görülmektedir. Yapım eklerinden ise, addan ad yapım ekleri: -II/-IU, -sIz/-sUz -CI/-CU ve eylemden ad yapım eki: -mAk yer almaktadır. Bu eklerin öğretimi tablolarla ve tamamlama etkinlikleri ile gerçekleştirilmiştir.

## ❖ Örneğin: “Çoğul yapınız.

defter\_\_\_\_\_ sözlük\_\_\_\_\_

silgi\_\_\_\_\_ tarak\_\_\_\_\_

zeytin\_\_\_\_\_ yıldız\_\_\_\_\_” (s. 40)

## ❖ “-DIr/-DUr, -DIrlAr/-DUrlAr ekleyiniz.

Tekil                    Çoğul

doktor\_\_\_\_\_ üzgün\_\_\_\_\_

kolay\_\_\_\_\_ çalışkan\_\_\_\_\_

kötü\_\_\_\_\_ hayvan\_\_\_\_\_” (s. 43).

Birinci dersin sonunda sayılar, kıtalar, ülkeler, diller ve milliyet adları bulunmaktadır. Sözü edilen konuları pekiştirmek adına “Değiştiriniz.” ve “Bulmaca” adlı etkinlikler yer almaktadır. Örneğin:

<u>“Uluslar (Milletler)</u>	<u>Diller</u>
Yunanlı (Yunan)	Yunanca
Türk	Türkçe
Yugoslav	Sırpça
Rus	Rusça” (s. 45)

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının ikinci dersinin dil bilgisi konuları ve öğretimi **4.2. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi** başlığında yer verilmiştir. Bu sebeple, bu bölümde tekrardan yer verilmeyecektir.

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının üçüncü dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 10’da açıklamalarla verilmiştir:

Tablo 10

*Üçüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Ünsüz yumuşaması:
Haber kipleri: buyuru	t - d
Ad çekim ekleri:	Sözcük vurgusu
Ek-eylem: geniş zaman / üçüncü kişi tekil ve çoğul: -Dİr/-DUR	Kaynaştırma harfi: “y”
-DİrlAr/-DURlAr	

Tablo 10’da görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının üçüncü dersinde ele alınan dil bilgisi konusu buyuru kipidir. İlk olarak, buyuru kipinin özellikleri Yunanca örneklerle ve tablolarla verilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Η προστακτική δεν έχει πρώτο πρόσωπο ενικού και πληθυντικού. Το δεύτερο πρόσωπο πληθυντικού έχει και τύπο της ευγενείας: Geliniz. Veriniz...” (Buyuru kipinin birinci tekil ve çoğul kişisi yoktur. İkinci çoğul kişi saygınlık anlamı da katmaktadır: Geliniz. Veriniz...) (s.78).

Ardından, buyuru kipine ilişkin etkinlikler bulunmaktadır. Örneğin:

- ❖ “2. kişi tekil / çoğul yapınız.

almak.	Al!	Alın!	Alınız!
istemek	_____	_____	_____
içmek	_____	_____	_____
oynamak	_____	_____	_____” (s. 79).

Buyuru kipini sezdirmek adına da “Künefe”, “İşadama”, “Hamilelere Söylenen Hurafeler” adlı metinler yer almaktadır. “Künefe” adlı metninden örnek cümle: “Şeker ve suyu 10 dakika kaynatıp, kenarda bekletin. Erittiğiniz margarinle kadayıfları iyice karıştırın...” (s. 81).

Söz konusu ders kitabının üçüncü dersinde öğretilen ikinci dil bilgisi konusu ise, ek-eylem: geniş zaman / üçüncü kişi tekil ve çoğul: -Dİr/-DUr, -DİrlAr/- DUrlAr ekleridir. Öncelikle, ek-eylemin geniş zamanındaki durumundan bahsedilmiş, devamında ek-eylemin çekim çizelgesi ve “Yunancaya çeviriniz”, “Örnekteki gibi yapınız”, “Sorunuz, olumlu-olumsuz yanıt veriniz” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Sorunuz, olumlu ve olumsuz yanıt veriniz.

1. İyi misin?	Evet, iyiyim.	Hayır, iyi değilim.
2. Bekâr _____	_____	_____

### 3. Uykusuz \_\_\_\_\_ ” (s. 93)

Ek-eylem geniş zaman üçüncü kişi tekil ve çoğul: “-Dİr/-DUr” eklerini barındıran “Marmara Bölgesi” ve “İstanbul” adlı metinler bulunmaktadır. “İstanbul” adlı metninden örnek tümce: “İstanbul, Türkiye’nin en büyük şehri ve limanıdır. Avrupa ve Asya kıtaları, İstanbul’da birbirlerine yaklaşırlar.” (s. 99). Ayrıca, “Boşlukları Marmara bölgesi kentlerinin adları ile tamamlayınız.” adlı bulmaca etkinliğine de yer verilmiştir. (s. 96).

Ses olaylarından; ünsüz yumuşaması, kaynaştırma ve sözcük vurgusu konularının öğretimi Yunanca kurallar ve kullanımları aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

- ❖ Ünsüz yumuşamasının öğretimi: “Τα ρήματα gitmek (πηγαίνω, φεύγω) και etmek (βοηθητικό ρήμα), μετατρέπουν το τελικό σύμφωνο του θέματος «t» σε «d», όταν αυτό συμπέσει ανάμεσα σε δύο φωνήεντα:<sup>1</sup> Gid-in. Telefon ed-in. Yardım edin. Teşekkür edin. (git- ve et- eylemlerinin sonunda yer alan “t” ünsüzünden sonra ünlüyle başlayan ek geldiğinde bu ünsüz “d”ye dönüşür: Gid-in. Telefon ed-in...) (s. 78).
- ❖ Buyuru kipinin sözcük vurgusu öğretimi: “Το τρίτο πρόσωπο ενικού και πληθυντικού τονίζεται στη λήγουσα (Gelsin. / Gelsinler.), ενώ στο δεύτερο πρόσωπο του πληθυντικού ο τόνος μπαίνει στο θεματικό φωνήεν (Gelin), ή στο δεύτερο θεματικό φωνήεν σε δυσύλλαβα ρήματα (Başlayın).” (3. kişi tekil ve çoğulda vurgu son hecededir (Gelsin. / Gelsinler.), ikinci kişi çoğulda ise, vurgu ilk hecede olur (Gelin), ya da iki heceli eylemlerde vurgu ikinci hecede yapılır (Başlayın). (s. 78).
- ❖ Kaynaştırma “y” harfinin öğretimi: “Στην τουρκική γλώσσα δύο φωνήεντα δεν έρχονται το ένα δίπλα στο άλλο: öğrenci-y-im. Öğrenci-y-iz.” (Türkçede iki ünlü yan yana gelmez: öğrenci-y-im, öğrenci-y-iz.) (s. 90).

<sup>1</sup> İncelenen ders kitabında “Gidin. Telefon edin.” kelimelerin yazılışı şöyle verilmiştir: Gid-i-n. Telefon ed-i-n.

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının dördüncü dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 11 ve 12’de açıklamalarla verilmiştir:

Tablo 11

*Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	-ki eki
Ad çekim ekleri	-ki (sıfat eki -ki): yer ve zaman anlamında
Durum ekleri:	-ki: ilgi adlı (ilgi zamiri)
Yalın durumu	
Belirtme durumu (-i)	
Yönelme durumu (-e)	
Kalma durumu (-da)	
Çıkma durumu (-den)	

Tablo 11’de gösterildiği gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının dördüncü dersinde: yalın durumu, belirtme durumu (-i), yönelme durumu (-e), kalma durumu (-da) ve çıkma durumu (-den) eklerinin öğretimi gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen konularının özellikleri Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Ονομαστική «Yalın durum»: Δεν παίρνει καμία κατάληξη. Tren geçiyor.” (Yalın durum ek almamaktadır: Tren geçiyor.) (s. 101).

Açıklamaların ardından; “Uygun eklerle tamamlayınız.”, “Örnekteki gibi yapınız.”, “Cümle kurunuz.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Cümle kurunuz. -de durumu + ek-eylem, 3. kişi
- 1. Çakmak - masa: Çakmak masada.
- 2. Oya - okul: \_\_\_\_\_
- 3. Öğretmen - sınıf - değil \_\_\_\_\_” (s. 109).

Ayrıca, durum eklerini barındıran “Ege Bölgesi”, “Efes”, “Söyleşi” ve “Kafe Fotoğraf” adlı metinler bulunmaktadır. “Ege Bölgesi” metninden örnek tümce: “Ege bölgesi Türkiye’nin batısındadır. Kuzeyinde Marmara bölgesi, doğusunda İç Anadolu bölgesi, güneyinde Akdeniz bölgesi ile sınırlıdır...” (s. 111).

Dördüncü derste ele alınan bir diğer dil bilgisi konusu ise, “-ki” ekidir. Türkçede var olan -ki (sıfat eki -ki) ve ilgi zamiri -ki’nin kullanımları örneklerle desteklenerek açıklanmış, tamamlama etkinliğiyle de pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Η κατάληξη «-ki» δεν ακολουθεί τον κανόνα της αρμονίας των φωνηέντων. (“-ki” eki ünlü uyumu kuralına uymaz.)

α) Προστίθεται σε χρονικά επιρρήματα

bugün + ki > bugünkü maç (αντί: bugünki) dün + ki > dünkü filim (αντί: dünki)

(Zaman zarflarına eklenir: bugün + ki > bugünkü maç...)

b) Προστίθεται στα ουσιαστικά που βρίσκονται σε πτώση τοπική: salon-da-ki halı

(το χαλί – που είναι, που βρίσκεται – στο σαλόνι). (Bulunma durumunda olan

adlara eklenir: salon-da-ki halı...)

- ❖ Συνηθίζεται και σαν κτητική αντωνυμία ilgi adlı (ilgi zamiri) -ki «Bizim evimiz = Bizimki» (İlgi adlı olarak da kullanılır: bizim evimiz = bizimki) (s. 117).
- ❖ Etkinlik örneği: “-ki ekleyiniz.

(Sıfat eki) akşam yemek: akşamki yemek.

Ankara – kale \_\_\_\_\_

liman – gemiler \_\_\_\_\_ (s. 117).



Tablo 12

*Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Ses Olayları	Sözcük Türleri
Ünsüz yumuşaması:	“ile” ilgeçi
“k-ğ, p-b, ç-c, t-d”	“ki” bağlacı
	var / yok

Tablo 12’de görüldüğü üzere, ders kitabının dördüncü dersinde ses olaylarından ünsüz yumuşamasına ve sözcük türlerinden “ki” bağlacı, “ile” ilgeçi ve var / yok sözcüklerinin öğretimine yer verilmiştir. Ünsüz yumuşamasının kuralı Yunanca açıklanarak örnekler üzerinden gösterilmiştir. Sözcük türlerinin öğretimi ise, aşağıdaki gibidir:

- “ki” bağlacı: bağlaç olduğu belirtilmiştir.
- “ile” ilgeçi: kullanımı maddeler halinde açıklanmıştır.
- var / yok sözcükleri: sadece tamamlama etkinliği ile öğretimi gerçekleştirilmiştir.

❖ Örneğin: “Tamamlayınız.

- Ev\_\_\_ kimseler yok.
- Köy\_\_\_ okul var mı?
- İçeri\_\_\_ ışık yok mu?...” (s. 116).

Söz konusu olan ders kitabının 4. dersinde ek olarak: günler, aylar, mevsimler, rakamlar (75.430...), telefonlar (420 08 34 / 753 02 18...) ve tarihler (27. IV. 1740 / 15. VIII. 1914...) konuları yer almaktadır. “Bulmaca”, “Uygun eklerle tamamlayınız.”, Rakam, telefon ve tarihleri okuyunuz.” adlı etkinliklerle de pekiştirilmiştir.

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının beşinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 13’te açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 13

*Beşinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Sözcük vurgusu
Haber kipleri: şimdiki zaman / olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru	Ünlü daralması: a-ı, e-i, e-ı, a-u Adıl n’si

Tablo 13’te görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının beşinci dersinde şimdiki zamanın olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru öğretimi yapılmıştır. İlk olarak, Yunanca özellikleri ve kullanımları açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Σχηματίζεται με τη χρονική κατάληξη «-yor» και τις καταλήξεις του συνδετικού ρήματος «είμαι» - Ek-eylem...” (şimdiki zaman “yor” eki ve ek-eylem ekleriyle oluşturulmaktadır...) (s. 123).

Ayrıca, şimdiki zamanın sözlü iletişimde kullanılan yapıya da yer verilmiştir.

Örneğin: “Geliyosun, geliyo...” (s. 123). Ardından, şimdiki zamanın; olumlu / soru / olumsuz / olumsuz sorularına ilişkin “Cümle kurunuz.”, “Örnekteki gibi yapınız.”, “Ne yapıyorsun?”, “Soru eki: -mI/-mU ile tamamlayınız.”, “Olumsuz yapınız.”, “Olumsuz yanıt veriniz.”, “Sıraya koyunuz.”, “Uygun eklerle tamamlayınız.”, “Türkçeye çeviriniz.” adlı etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır.

- ❖ Örneğin: “Cümle kurunuz. (Nereye gidiyor? / Nereden geliyor?)

Banka: Bankaya gidiyor. Bankadan geliyor.

Market: \_\_\_\_\_

Trabzon \_\_\_\_\_ (s. 125).

Şimdiki zamanın sadece olumlu yapısını barındıran “Ahmet Bey”, “Hayır Mümkün Değil”, “Yeni Bir Gün Doğuyor” ve “İstanbul’u Dinliyorum” adlı metinler bulunmaktadır. Örneğin: “Ahmet Bey, Beşiktaş’ta oturuyor. O, her sabah çok erken uyanıyor....” (s. 126). Ek olarak, “Akdeniz Bölgesi ve Myra” adlı metinlere yer verilmiştir. Ancak, bu metinler şimdiki zamanın yapısını barındırmamaktadır.

Bahsi geçen ders kitabının beşinci dersinde ses olaylarından; sözcük vurgusu, ünlü daralması ve adıl n’si yer almaktadır. Şimdiki zamanın sözcük vurgusunun hangi hecede daha baskılı söylendiği Yunanca örneklerle açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Τονίζετ<sup>αι</sup> το ευφωνικό φωνήεν. (Geliyorum. / Çalışıyorum.), ή το θεματικό φωνήεν. (Yiyorum. / Uyuyor. / Destekliyorum.)” (Sesli ünlü ya da tematik ses vurgulanmaktadır.) (s. 123).

Ünlü daralmasının öğretimi:

- ❖ “Το σύμφωνο της «y» κατάληξης «yor» μετατρέπει τα τελικά ανοιχτά φωνήεντα (a, e) του θέματος σε κλειστά (ι, ι): anlamak > anlayorum > anlıyorum... Για τον ίδιο λόγο, τα τελικά ανοιχτά φωνήεντα (a, e) του θέματος μεταξύ στρόγγυλων φωνήεντα (ο, ö, u, ü) μετατρέπονται σε στρόγγυλα φωνήεντα (u, ü): oynamak > oynayorum > oynuyorum...” (Şimdiki zaman eki olan “-yor” eki kendinden önce gelen “a, e” geniş ünlülerini daraltarak “ı, i, u, ü” ye dönüştürür.) (s. 128).

Adıl n’sinin öğretimi ise, kişi adıları ve işaret adıları başlığı altında çekim tablosunda yer verilmiştir. Ardından, adıl n’sinin kullanımından bahsedilmiş ve tamamlama etkinliği ile pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Το τρίτο πρόσωπο των προσωπικών αντωνυμιών «ο», καθώς επίσης και τα τρία πρόσωπα ενικού των δεικτικών αντωνυμιών «bu, şu, ο» παίρνουν το ευφωνικό γράμμα «n» (adıl n’si = n αντωνυμίας), αντί του «y» πριν από τις πτωτικές καταλήξεις, ακόμη και όταν δεν ακολουθεί φωνήεν, όπως στην τοπική και στην

αφαιρετική: ο-n-da, şu-n-dan...” (Kişi adlarından üçüncü kişi olan “o” ve işaret adlarından “bu, şu, o” durum eklerinden önce ünlü takip etmese de kalma ve çıkma durumunda olduğu gibi “y” harfi yerine adıl “n”si almaktadırlar.) (s. 131).

❖ Etkinlik örneği:

1. “Şimdi sen\_\_\_ düşünüyorum.
2. O\_\_\_ sık sık durakta rastlıyorum.
3. Müdür biz\_\_\_ değil, onlar\_\_\_ çağırıyor...” (s. 131).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının altıncı dersinde yer verilen dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 14’te açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 14

*Altıncı Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Ünsüz yumuşaması:
Haber kipleri: gelecek zaman / olumlu / soru	k - ğ
/ olumsuz / olumsuz soru	Sözcük vurgusu

Tablo 14’te görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının altıncı dersinde haber kiplerinden; gelecek zamanın olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru konusunun öğretimi gerçekleştirilmiştir. Gelecek zamanın yapı oluşumu ve kullanımı Yunanca izah edilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Σχηματίζεται με τη χρονική κατάληξη «-AcAk-» και τις καταλήξεις του συνδετικού ρήματος «είμαι».” (Eylemlere “-AcAk-” ekleri getirilerek ve ek-eylem ekleri ile oluşturulur.) (s. 151).

- ❖ “Η ερώτηση εκφέρεται με το ερωτηματικό μόριο «-mI/-mU», αλλά και με ερωτηματική αντωνυμία.” (Gelecek zamanın soru yapısı “-mI/-mU” ekleri ile yapılmaktadır. Ayrıca, soru zamirleriyle de oluşturulur.) (s. 157).

Gelecek zamanın sözlü iletişimde kullanılan yapılarına da yer verilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Στον προφορικό λόγο και μετά τα συμφωνόληκτα ο μέλλοντας έχει τη μορφή «-icem / -icam» gelicem, gelicen, gelicek, gelicez, geliceksiniz.” (Sözlü iletişimde gelecek zamanın yapısı “-icem / -icam” gelicem, gelicen... şeklinde telaffuz edilir.) (s. 152).

Gelecek zaman konusuna ilişkin; “Örnekteki gibi yapınız.”, “Cümle kurunuz.”, “Sıraya koyunuz.”, “Yanıtlayınız.”, “Sorunuz.”, “Tekrar ediniz.”, “Olumsuz yapınız.”, “Yanıt veriniz.”, “Olumsuz soru yapınız.”, “Boşlukları uygun eklerle tamamlayınız.”, “Türkçeye çeviriniz” adlı etkinlikler bulunmaktadır. Örneğin:

- ❖ “Sıraya koyunuz.

gitar / çalmayacak / Ümit / partide \_\_\_\_\_

akıllı / Elif / öğrenci / çok / bir \_\_\_\_\_

tatile / misin / sen / gidecek / yarın \_\_\_\_\_”

(s. 159).

Gelecek zamanın yapısını barındıran “Astroloji”, “Ah Şu Doktorlar” ve “Peşin Parayı Görünce” adlı metinler yer almaktadır. Örneğin: “Terazi (23 Eylül -22 Ekim). Bu yıl yaşamınızda kısa ömürlü, ateşli ve zevkli maceralar olacak. Bu yıl aşkı Koç insanıyla yaşayacaksınız...” (s. 156).

Sözü edilen ders kitabının altıncı dersinde ünsüz yumuşamasına ve sözcük vurgusuna da değinilmiştir. Gelecek zamanın; sözcük vurgusunun hangi hecede daha dinamik söylendiği ve ünsüz yumuşamasının nasıl gerçekleştiği örneklerle Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Εκτός από το τρίτο πρόσωπο του πληθυντικού (gelecekler...) τονίζεται το δεύτερο φωνήεν της χρονικής κατάληξης: Geleceğim, vereceksin, dinleyeceksiniz...”  
(Üçüncü kişi çoğul hariç (gelecekler...) vurgu, zaman ekinin ikinci ünlünün üzerinde yapılır: Geleceğim...) (s. 151).
- ❖ “Το τελικό σύμφωνο της χρονικής κατάληξης «k» μετατρέπεται σε «ğ» μεταξύ δύο φωνηέντων στο πρώτο πρόσωπο ενικού και πληθυντικού: alacağım, vereceğim...”  
(Zaman ekinin son ünsüzü olan “k” birinci kişi tekil ve çoğulda iki ünlü arasında “k” harfi “ğ”ye dönüşmektedir: alacağım, vereceğim...) (s. 151).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının yedinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 15’te açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 15

*Yedinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Ad çekim ekleri:	Ünsüz yumuşaması:
İyelik ekleri: <sup>2</sup> -m	“k-ğ, p-b, ç-c, t-d”
-n	Sözcük vurgusu
-I/-U; -sI/-sU	Adıl n’si
-mIz/-mUz	
-nIz/-nUz	
-lArI	
İyelik ekleri + durum ekleri	

<sup>2</sup> İncelenen ders kitabında iyelik eklerinin yazılımları şu şekilde yer verilmiştir: “-m, -n, -ı, -mız, -nız, -ları”.

Tablo 15’te görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının yedinci dersinde iyelik ekleri konusu ele alınmıştır. Öncelikle, Yunanca iyelik eklerinin görevleri, özellikleri, meydana gelen ünsüz yumuşamasından bahsedilmiş, devamında sözcük vurgusu ve adıl n’si konularına yer verilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Οι καταληκτικές κτητικές αντωνυμίες, προσαρτόμενες πάντοτε στο τέλος των ονομάτων, φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι τον κτήτορα και είναι: -m, -n, -I/-U, -sI/-sU, -mIz/-mUz, -nIz/-nUz, -IArI. (İyelik ekleri adlara gelerek onlara aitlik anlamı katan eklerdir.) (s. 184).
- ❖ “Οι λέξεις που λήγουν σε ένα από τα σύμφωνα “k ,p, ç, t”, λαμβάνοντας τις καταληκτικές κτητικές αντωνυμίες, μετατρέπουν σε όλα τα πρόσωπα, εκτός του τρίτου πληθυντικού, το “k” σε “ğ” το “p” σε “b” το “ç” σε “c” και το “t” σε “d”: çakmak - çakmağım, kitap - kitabım, araç - aracım, yoğurt - yoğurdum...” (“k, p ,ç, t” ünsüzleri ile biten kelimeler iyelik eklerini alarak, üçüncü çoğul kişi dışında bütün kişilerde k-ğ’ye, p-b’ye, ç-c’ye ve t-d’ye dönüşmektedir.) (s. 184).
- ❖ “Ο τόνος βρίσκεται στη λήγουσα: oda - odam, dede - dedem... εκτός φυσικά από τις λέξεις εκείνες που διατηρούν τον τόνο στην παραλήγουσα ή και πρόπαραλήγουσα: teyeze - teyzem, gazete - gazetem...” (Vurgu son hecede bulunmaktadır: oda - odam, dede - dedem... Bazı kelimelerde ise, vurgu sondan bir önceki hecede ya da ilk hecede varlığını sürdürmektedir: teyeze - teyzem, gazete - gazetem...) (s. 185).

Ardından, iyelik eklerine ilişkin “Örnekteki gibi yapınız.”, “Sorunuz.”, “Boşlukları tamamlayınız; Yunancaya çeviriniz.”, “Yanıtlayınız.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir.

Örneğin:

- ❖ “Yanıtlayınız.

Bu kitap kimin? (ben):\_\_\_\_\_

Bu çanta kimin? (siz):\_\_\_\_\_

Şu gazete kimin (onlar): \_\_\_\_\_” (s. 193).

Ayrıca, iyelik eklerini barındıran; “Michaela” ve “Kitap” adlı metinler bulunmaktadır. “Michaela” metninde örnek tümce: Benim adım Michaela. Almanım. Berlin’de bir hastanede çalışıyorum. Çocuk doktoruyum.” (s. 191).

Önceki derslerde öğretilen bağlaç “-ki” ve ilgi adılı “-ki” (zamiri) konularına sözü edilen ders kitabının yedinci dersinde tekrardan daha ayrıntılı değinilmiştir. Öncelikle, kullanımı Yunanca açıklanmış ardından, etkinliklere yer verilmiştir. Örneğin:

- ❖ İlgi adılı “-ki”: “Προσκολλάται στη γενική της προσωπικής αντωνυμίας ή των ονομάτων, όταν παραλείπεται το ουσιαστικό, «Bizim sınıfımız – Bizimki / Sizin kaleminiz – Sizininki...» και δηλώνη κτήση.” (Ad tamlayanın yerini tutar, ayrıca kişi zamirlerine ya da adlara eklenerek aitlik bildirir: Bizim sınıfımız – Bizimki.) (s. 194).

İlgi adılı “-ki” ile ilgili boşluk tamamlama etkinliği:

- ❖ “Boşlukları tamamlayınız.

Senin mayon sarı, ben \_\_\_\_\_ kırmızı.

Bizim sınıfımız büyük, siz \_\_\_\_\_ daha küçük.

Benim Türkçe’ım zayıf, o \_\_\_\_\_ çok iyi.” (s. 195).

- ❖ Bağlaç “-ki”: “Η λέξη «ki» συνδέει δύο προτάσεις μεταξύ τους: Bir de baktım ki o geliyor... Επίσης, η λέξη «ki» στο τέλος της πρότασης φανερώνει συναίσθημα ότι μετά τη λέξη «ki» παραλείπεται πρόταση: Öyle yoruldum ki...” (“ki” sözcüğü iki tümceyi birleştirmektedir: Bir de baktım ki o geliyor... Ayrıca “ki” bağlacı tümcenin sonunda kullanıldığında bir takım duyguları ifade eder ve “ki” edatından sonra tümcenin anlamı dinleyeninin veya okuyanın muhayyilesinde tamamlanır: Öyle yoruldum ki... (s. 195).

Tablo 15 incelendiğinde, iyelik ekleri + durum ekleri başlığına yer verildiği de görülmektedir. Kullanımı Yunanca açıklanmış ve etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:



- ❖ “Τα ονόματα, με τις καταληκτικές κτητικές αντωνυμίες, κλίνονται ομαλά σε όλες τις πτώσεις.” (s. 197). (Adlar, iyelik eklerini alır ve diğer durum ekleri ile çekime girer.)
- ❖ “Στο τρίτο πρόσωπο ενικού και πλυθυντικού, μεταξύ της καταληκτικής αντωνυμίας και τις πτωτικής κατάληξης παρεμβάλλεται το ευφωνικό «n» adıl n’si / «n» αντωνυμίας / o, o-n-u, o-n-a, o-n-da, o-n-dan), ακόμη και στην τοπική και στην αφαιρετική, παρόλο που δεν έχουμε δύο φωνήεντα το ένα πλάι στο άλλο.” (Üçüncü tekil ve çoğul kişi zamiri çekime girdiğinde getirilen iyelik ve durum ekleri arasına adıl n’si girer, bulunma ve ayrılma ekini aldığında da iki ünlü yan yana gelmemesine rağmen araya yine adıl n’si getirilir.) (s. 197).

Durum eklerine ilişkin yer verilen tamamlama etkinliği:

- ❖ “Durum ekleri ile tamamlayınız.

1. odası                    odasını odasına odasında odasından
2. sekreteri             \_\_\_\_\_
3. eşim                    \_\_\_\_\_” (s. 198).

Son olarak, “kendi” ve “beğenmek / hoşuma gitmek” sözcüklerine yer verilmiştir.

Öğretimi ise, sadece tamamlama etkinlikleri ile gerçekleştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Kendim, kendin, kendisi (kendi), kendimiz, kendiniz, kendileri

Boşlukları tamamlayınız.

1. Yemeği kendi\_\_\_\_\_ pişireceğim.
2. Arabayı kendi\_\_\_\_\_ tamir edecekler.
3. Biletleri kendi\_\_\_\_\_ alacağız...” (s. 196)

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının sekizinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 16’da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 16

*Sekizinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Sözcük vurgusu
Haber kipleri: geniş zaman / olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru	

Tablo 16’da görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının sekizinci dersinde haber kiplerinden geniş zamanın olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru konusu işlenmiştir. Geniş zamanın temel işlevi ve kullanımı Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Ο εξακολουθητικός ενεστώτας, φανερώνει την εξακολούθηση, τη διάρκεια με συνέχεια ή με επανάληψη: «Şen adam güneşe benzer.» (Ο εύθυμος άνθρωπος μοιάζει με ήλιο - διάρκεια). Επίσης, κάποιες φορές έχει σημασία μέλλοντα ή δηλώνη ικανότητα...” (Geniş zaman, işin başlayıp devam ettiğini ve devam edeceğini gösterir. Ayrıca, bazen gelecek zaman ya da kabiliyet anlamı da katmaktadır.) (s. 205).

Ardından, geniş zamana ilişkin “Örnekteki gibi yapınız.”, “Boşlukları tamamlayınız.”, “Sıraya koyunuz.”, “Değiştiriniz.”, “Cümle kurunuz.”, Türkçeye çeviriniz” adlı etkinlikler bulunmaktadır. Örneğin:

- ❖ “Boşlukları tamamlayınız. (Geniş zaman)
- 1. Sabahları çok erken kalk\_\_\_\_\_ (biz)
- 2. Çok güzel şiirler yaz\_\_\_\_\_ (o)
- 3. Her sabah yarım saat yürü\_\_\_\_\_ (ben)” (s. 209).

Geniş zamanın yapısını barındıran “Ramiz Amca”, “Anadolu Adetleri” ve “Trafik Kazaları” adlı metinler bulunmaktadır. “Ramiz Amca” metninde örnek tümce: “Ramiz Amca bizim komşumuzdur. Çarşıda bir bakkal dükkânı var. Sabahleyin erken kalkar...” (s. 211).

Geniş zamanın sözcük vurgu öğretimi ise, vurgunun hangi hecede daha kuvvetli söylendiği Yunanca açıklanarak, örnekler üzerinden gösterilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Στα συμφωνόληκτα ρήματα ο τόνος είναι στο ευφωνικό φωνήεν (Gelirim. / Yazarım.) ενώ στα φωνηεντόληκτα στο θεματικό φωνήεν. (Yerim. / İsterim.) Εξάιρεση αποτελεί το τρίτο πρόσωπο πληθυντικού: İçerler. / Verirler / Konuşurlar ...” (Ünsüz ile biten ve çekime giren eylemlerde vurgu son hecenin ünlüsü üzerinde, ünlü ile biten eylemlerde ise - çokluk üçüncü kişi zamiri hariç - çekime girdikleri halde vurgu eylem kökünün son ünlüsü üzerindedir.) (s. 205).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının dokuzuncu dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 17’de açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 17

*Dokuzuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Tamlamalar	Ses Olayları
Ad tamlamaları:	Ünsüz yumuşaması:
Belirtili ad tamlaması	“p-b, ç-c, t-d, k-ğ”
Belirtisiz ad tamlaması	Adıl n’si
Takısız ad tamlaması	
Zincirleme ad tamlaması	

Tablo 17’de görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının dokuzuncu dersinde ad tamlamaları konusu ele alınmıştır. Ad tamlamaları olan belirtili ad tamlaması,

belirtisiz ad tamlaması, takısız ad tamlaması, zincirleme ad tamlaması konularının sırasıyla yapı oluşumları ve özellikleri Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “1. Belirtili ad tamlaması / Ονοματικός προσδιορισμός σε γενική \* Η ονοματική γενική «Tamlayan durumu» εκφράζει κυρίως κτήση, οριστικότητα: «öğrencinin çantası.» (Η τσάντα του μαθητή.) \* Η ονοματική γενική σχηματίζεται με την κατάληξη -in, in, -un, -ün «Tamlayan eki»: «Hasan’**in**» (του Χασάν), «**evin**» (της οικίας), «**okulun**» (του σχολείου), «**müdürün**» (του διευθυντή)...” (Belirtili ad tamlaması kime ya da neye ait olduğunu kesin olarak bildirir. Belirtili ad tamlaması “-in, in, -un, -ün” tamlayan ekleri ile oluşturulur.) (s. 226).

Belirtili ad tamamlaması başlığı altında ayrıca, adıl n’si ve ünsüz yumuşaması konularına değinilmiştir. Örneğin:

- ❖ Adıl n’si: “Όσον αφορά τα φωνηεντόληκα ουσιαστικά, αυτά πριν από την εν λόγο κατάληξη λαμβάνουν το ευφωνικό «n»: Konya’**nin** (του Ικονίου), valin**in** (του νομάρχη), yolcu**nun** (του ταξιδιώτη)...” (Ad tamlamalarında ünlü ile biten tamlayandan sonra ilgi hali eki geldiğinde araya adıl n’si girer.) (s. 226).
- ❖ Ünsüz yumuşaması: “Ισχύει και εδώ η μετατροπή των συμφώνων «p, k, ç, t» σε «b, ğ, c, d»: Kitabın fiyatı, çocuğun oyuncacı...” (Burada da p, k, ç, t ünsüzlerinin b, ğ, c, d’ye dönüşümleri geçerlidir: Kitabın fiyatı, çocuğun oyuncacı...) (s. 227).

Ardından; “Belirtili ad tamlama kurunuz.”, “Türkçeye çeviriniz.”, “Boşlukları tamamlayınız.”, “Örnekteki gibi yapınız.”, “Belirtisiz ad tamlama kurunuz.”, “Yunancaya çeviriniz.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Belirtisiz ad tamlama kurunuz.

cep / telefon:                      cep telefonu.

maden / suyu:                      \_\_\_\_\_

Hukuk / Fakülte                      \_\_\_\_\_” (s. 237).

Ayrıca, ad tamlamaları “Yücel Bey ve Ailesi”, “Lütfen Bir Cın-Tonik”, “Memleket İsterim”, “Tavşanın Suyunun Suyu” adlı metinler aracılığıyla sezdirilmeye çalışılmıştır. Örneğin: “...Yücel Bey’in iki de kız kardeşi var. Biri ilkokula, biri de liseye gidiyor. Eşinin adı Çiğdem...” (s. 230).

Sözü edilen ders kitabının dokuzuncu dersinde yer verilen bir diğer konu, “var - yok + ek-eylem”dir. Öğretimi ise, şu şekilde açıklanmıştır: “Το ρήμα «var-yok» μαζί με το «Ek-eylem» έχει την έννοια του ΥΠΑΡΧΩ- ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΩ” (s. 246). (“var-yok” eylemi “ek-eylem” ile birlikte Yunancadaki ΥΠΑΡΧΩ-ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΩ anlamına tekabül etmektedir.) Konuyu pekiştirmek adına da “Boşlukları tamamlayınız.”, “Yunancaya çeviriniz.”, “Sıraya koyunuz.” adlı etkinliklere yer verilmiştir.

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının onuncu dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 18’de açıklamalarla verilmiştir:

Tablo 18

*Onuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Ünsüz sertleşmesi:
Haber kipleri: belirli geçmiş zaman /olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru	“ç, f, h, k, p, s, ş, t” d-t
Ek-eylem / belirli geçmiş zaman	

Tablo 18’de gösterildiği gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının onuncu dersinde belirli geçmiş zamanın olumlu / soru / olumsuz / olumsuz soru ve ek-eylem / belirli geçmiş zaman konularının öğretimi gerçekleştirilmiştir. Sözü edilen konularının yapı oluşumu ve kullanımı Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Ο «Belirli geçmiş zaman» / Αόριστος φανερώνει πράξη που έγινε στο παρελθόν και είναι θετικά γνωστή. Σχηματίζεται με τη κατάληξη «-DI/-DU» και τις καταληκτικές αντωνυμίες, με μόνη τη διαφορά ότι το πρώτο πρόσωπο πληθυντικού έχει ως κατάληξη προσώπου το «k» αντί το «-mIz/-mUz».” (Belirli geçmiş zaman belirttiği iş ve oluşun geçmişte yapıldığını ve bilindiğini bildirir. Eylemlere “-DI/-DU” ekleri getirilerek yapılır, ancak birinci kişi çoğulda “-mIz/-mUz” eklerinin yerine “k” ile oluşturulmaktadır.) (s. 255).

Ayrıca, belirli geçmiş zamanında ünsüz sertleşmesinin meydana gelebileceği Yunanca belirtilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Σε περίπτωση κατά την οποία ο τελικό σύμφωνο του θέματος είναι ένα από τα σύμφωνα (ç, f, h, k, p, s, ş, t) έχουμε τη μετατροπή του «d» σε «t» (-tı, -ti, -tu, -tü). Bak-tı.” (Son ünsüzün “ç, f, h, k, p, s, ş, t” ünsüzlerinden biri olması durumunda “d” harfi “t”ye dönüşmektedir.) (s. 255).

Kuralların ardından, “Belirli geçmiş zaman yapınız.”, “Boşlukları tamamlayınız.”, “Sorunuz ve yanıtlayınız.”, “Olumlu ve olumsuz yanıt veriniz.”, “Değiştiriniz.”, “Türkçeye çeviriniz.”, “Örnekteki gibi yapınız.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Boşlukları tamamlayınız.

  1. Kardeşim iki gündür ilk kez yemek yedi.
  2. Bu akşam yine geç gel\_\_\_\_\_ (sen)
  3. Bu yaz da birçok orman yan\_\_\_\_\_” (s. 258).

Sözü edilen konularının yapılarını barındıran “Yolcunun Seyir Defteri”, “Söyleşi”, “Piknik”, “Atıl Kutoğlu (Modacı)”, “Eser Taşkiran (Müzisyen)”, “Beni Yıkan Sosyal Yaşam”, “Yalnızlık”, “Köy ve Kent Nüfusu Oranları” ve “Gelişmeler (Kentleşme)” adlı metinler yer almaktadır. Örneğin: “Atıl Kutoğlu (Modacı), Avrupa aristokrasinin kadınlarını giydiriyor. İşletme öğrenimini 90’lı yıllarda Viyana’da gördü.” (s. 269).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on birinci dersinde yer verilen dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 19’da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 19

*On Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Ön Adlar	Belirteçler	Çekim Ekleri
Derecelendirme ön adları:	Yer belirteçleri	Ek-eylem
Yalın	Zaman belirteçleri	Var / yok
Üstünlük	Nicelik belirteçleri	Bildirme kipleri: belirsiz
En üstünlük	Durum belirteçleri	geçmiş zaman / olumlu / soru /
	Soru belirteçleri	olumsuz / olumsuz soru

Tablo 19’da incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on birinci dersinde derecelendirme ön adları, belirteçler, belirsiz geçmiş zaman ve ek-eylem / belirsiz geçmiş zaman konularına yer verildiği görülmektedir. İlk olarak, derecelendirme ön adlarına yer verilmiştir. Yunanca kullanımları ve özellikleri örneklerle açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Οι βαθμοί του επιθέτου είναι τρεις: 1. Yalın / Θετικού βαθμού ή θετικό 2. Üstünlük / Συγριτικού βαθμού ή συγκριτικό 3. En üstünlük / Υπερθετικού βαθμού ή υπερθετικό \* Θετικά είναι τα επίθετα αυτά καθ’ ευατά: güzel at, büyük ev... \* Ο συγκριτικός βαθμός των επιθέτων σχηματίζεται περιφραστικά με το ποσοτικό επίρρημα (Azlık-Çokluk Belirteci) «daha». Bu kalemi beğendim, ama daha güzel bir kalem istiyorum... \*Ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται με το ποσοτικό επίρρημα «en». Sınıfın en çalışkan öğrencisi Sevim’dir...” (Türkçede üç tane derecelendirme ön adı bulunmaktadır. Yalın, üstünlük ve en üstünlük. Yalın ön ad olan kelimelerdir. Üstünlük “daha” ve en üstünlük ise, “en” miktar zarfları ile oluşturulmaktadır.) (s. 300).

Devamında “Örnekteki gibi yapınız.”, “Türkçeye / Yunancaya çeviriniz.”, “Tümce kurunuz.”, “Sorumuz ve yanıt veriniz.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir. Örneğin:

❖ “Örnekteki gibi yapınız.

Babası genç. Annesi daha genç. Annesi babasından daha genç.

1. Ayşe güzel. Leyla\_\_\_\_\_ Leyla\_\_\_\_\_.

2. Odam temizdi. Odam\_\_\_\_\_ Odam\_\_\_\_\_” (s. 301).

Ayrıca, derecelendirme ön adlarını barındıran “Balcı Dayı” adlı metin bulunmaktadır.

Sözü edilen ders kitabının on birinci dersinde ele alınan bir diğer dil bilgisi konusu ise, belirteçlerdir. Öncelikle; yer belirteçleri, zaman belirteçleri, nicelik belirteçleri, durum belirteçleri ve soru belirteçlerinin kısaca kullanımları örneklerle Yunanca izah edilmiştir.

Örneğin:

❖ “Yer belirteçleri / Τοπικά επιρρήματα: içeri, yukarı, ileri, -e kadar (eve kadar)...

Παρόλο που η κατάληξη «-ΑrI» (içeri, dışarı) δηλώνει κίνηση, τα τοπικά επιρρήματα μπορεί να πάρουν επιπλέον και την κατάληξη της δοτικής «-a, -e»: içeriye, dışarıya, yukarıya...” (Yer belirteçleri: içeri, yukarı, ileri, -e kadar (eve kadar)...“-ArI” eki (içeri, dışarı) hareket bildirmesine rağmen yer belirteçleri ayrıca yönelme durumu “-a, -e” eki de alabilmektedir: içeriye, dışarıya, yukarıya...) (s. 310).

Kuralların ardında, “Örnekteki gibi yapınız.”, “Ayrıca içindeki sözcükleri Türkçeye çeviriniz.”, “Altı çizili sözcükleri değiştiriniz.” adlı etkinliklerle ve “Bizim Cadde” adlı metin aracılığıyla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Örneğin:

❖ “Örnekteki gibi yapınız.

1. Nereye götürdün? (ora) Oraya götürdüm.

2. Nereye gidiyorsun? (yukarı) \_\_\_\_\_

3. Affedersiniz! Postane nerede? (ileri) \_\_\_\_\_” (s. 311).



Son olarak, belirsiz geçmiş zaman başlığı altında: 1. Ek-eylem. 2. Var-yok. 3. Bildirme (haber) kiplerine yer verilmiştir. Bahsi geçen konularının öğretimi örneklerle ve tablolarla Yunanca gerçekleştirilmiştir. Örneğin: “1. Güzel imişim. Güzelmişim. / Mutlu imişim. Mutluymuşum.” (s. 317).

Konuları pekiştirmek ve sezdirmek adına etkinliklere ve metinlere yer verilmiştir.

Örneğin:

❖ “Belirsiz geçmiş zaman ekleriyle tamamlayıp Yunancaya çeviriniz.

1. Eve çok geç dön\_\_\_\_\_ (o)
2. Saat dörtte yat\_\_\_\_\_ (onlar)
3. Konser çok güzel\_\_\_\_\_” (s. 323).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on ikinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 20’de açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 20

*On İkinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Sözcük vurgusu
Dilek-şart kipi	
İstek kipi	

Tablo 20 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on ikinci dersinde dilek-şart kipi ve istek kipi konularının öğretiminin gerçekleştirildiği görülmektedir. Dilek-şart kipinin ve istek kipinin özellikleri, kullanımları örneklerle Yunanca yer verilmiştir.

Örneğin:

- ❖ “Dilek / Ευχετική: Είναι η έγκλιση με την οποία εκφράζεται ευχή πραγματοποιήσιμη ή απραγματοποίητη. (keşke) Yaz gelse. [Μακάρι (είθε) να έλθει το καλοκαίρι.]”  
[Dilek kipi umulan ve istenilen bir eylemi ifade eder: (keşke) Yaz gelse.] (s. 330).
- ❖ “Şart / Υποθετική: Είναι η δευτερεύουσα πρόταση με την οποία εκφράζεται έννοια αντίθετη του πραγματικού ή έννοια αμφίβολης πραγματοποίησης. Η υπόθεση αναφέρεται στον παρόν ή στο μέλλον. Koşsa otobüse yetişir. [Αν (να) τρέξει θα προλάβει το λεωφορείο]” (Şartlı tümcelerde eylemin gerçekleşmesi belli bir şarta bağlı olarak gerçekleşir. Şimdiki ve gelecek zaman için kullanılır.) (s. 330).

Bahsi geçen konuları pekiştirmek ve sezdirmek adına etkinliklere ve metinlere yer verilmiştir. Etkinlik türleri “Tamamlama”, “Türkçeye çeviri”, “Örnekteki gibi yapma”, “Olumlu-olumsuz yanıt verme”, “Soru sorma”, “Tümce kurma” ve “Boşluk tamamlama”dır. Yer alan metinler ise, “Yaş Günü Hediyesi”, “Gözaltı Torbaları İçin”, “Patlıcan Köftesi” ve “Kavuk” adlı metinlerdir.

Etkinlik örneği:

- ❖ “Örnekteki gibi yapınız.
1. Git. Gitsene.
  2. Önüne bak. \_\_\_\_\_
  3. Otur. \_\_\_\_\_
  4. Bekleyin. \_\_\_\_\_” (s. 334).

Ayrıca, istek kipinin hangi hecenin daha baskılı söylendiği örneklerle Yunanca izah edilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Στο πρώτο και τρίτο πρόσωπο ενικού και πληθυντικού ο τόνος είναι στη λήγουσα: Geleyim. Gelsin. Gelelim. Gelsinler..., ενώ στο δεύτερο πρόσωπο τονίζεται η χρονική κατάληξη: “Gelesin. Gelesiniz... Στην άρνηση, όπως είναι γνωστό, τονίζεται η συλλαβή πριν από την αρνητική κτάληξη: Gitmeliyim.” (Birinci ve üçüncü kişi tekil

ve çoğulda vurgu son hecededir: geleyim, gelsin. geelim, gelsinler... İkinci kişide ise, vurgu zaman ekinin üzerindedir: gele<sub>sin</sub>, gele<sub>siniz</sub>... Olumsuz çekimde daha önce belirtildiği gibi, vurgu olumsuzluk ekinden önceki hecededir.) (s. 340).

*Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on üçüncü dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 21’de açıklamalarla verilmiştir:

Tablo 21

*On Üçüncü Dersin Dil Bilgisi Konusu ve Öğretimi*

Çekim Ekleri	Eylemler	Ses Olayları
Eylem çekim ekleri:	Yapılarına göre eylemler:	Sözcük vurgusu
Gereklilik kipi: olumlu / soru /	Yeterlik eylemi	
olumsuz / olumsuz soru	Tezlik eylemi	
	Sürerlik eylemi	

Tablo 21 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1* adlı ders kitabının on üçüncü dersinde gereklilik kipi ve yapılarına göre eylemler konularının öğretimi gerçekleştirildiği görülmektedir. Gereklilik kipinin özellikleri, kullanımı ve sözcük vurgusu Yunanca yer vermiştir. Örneğin:

- ❖ “Η έγκλιση «Gereklilik» σχηματίζεται με τη χρονική κατάληξη «-mAI» και τις καταλήξεις του συνδετικού ρήματος «είμαι» (Ek-eylem): Gelmeliyim, Almalıyım...” (Gereklilik kipi “-mAI” ekleri getirilerek ve ek-eylem ekleri ile oluşturulmaktadır.) (s. 357).

Gereklilik kipinin sözcük vurgusu öğretimi:

- ❖ “Στην κατάφαση, ο τόνος βρίσκεται στη δεύτερη συλλαβή της χρονικής κατάληξης: Çalışmalısın. Dinlemelisiniz.” (Vurgu, zaman ekinin ikinci hecesinde yapılmaktadır: çalışmalısın, dinlemelisiniz.) (s. 357).

Söz konusu olan bu konuların teorik bilgileri aktarıldıktan sonra “Örnekteki gibi yapınız.”, “Boşlukları tamamlayınız.”, “Türkçeye çeviriniz.” adlı etkinliklerle pekiştirilmiştir.

Örneğin:

❖ “Örnekteki gibi yapınız.

1. Bankadan para çekmeliyim. Bankadan para çekmeliyiz.

2. Çeki imzala\_\_\_\_\_. (ben) \_\_\_\_\_

3. Müdürle görüş\_\_\_\_\_. (ben) \_\_\_\_\_” (s. 358).

Ayrıca “Başarılı Kompozisyon” ve “İşsizlik” adlı metinler aracılığıyla gereklilik kipi sezdirilmeye çalışılmıştır.

Ders kitabının on üçüncü dersinde öğretilen ikinci dil bilgisi konusu ise, yapılarına göre eylemlerdir. Yeterlik, tezlik ve sürerlik olan eylemlerin görevleri, özellikleri Yunanca açıklanmış ve Yunancadaki kullanımı ile karşılaştırılarak öğretilmeye çalışılmıştır. Örneğin:

❖ “Τα δυνητικά ρήματα, όπως και στην ελληνική (δύναμαι, μπορώ να έρθω).

Σχηματίζονται με δύο ρήματα. Το «δύναμαι, μπορώ» αποδίδεται με το ρήμα «bilmek»

(γνωρίζω) και έπεται, ενώ το ρήμα που προηγείται παίρνει το ανοικτό φωνήεν «a» ή

«e»: gelebilmek, alabilmek, okuyabilmek...” (Yeterlik eylemler, Yunancadaki gibi

“yapabilirim, gelebilirim” şeklinde olup iki eylem ile oluşturulmaktadır: “δύναμαι,

μπορώ” eylemlerin karşılığı “bilmek” (γνωρίζω) ardından, ilk gelen eylem ise, “a” ya

da “e” açık ünlü almaktadır: gele**le**bilmek, al**a**bilmek, okuy**a**bilmek...) (s. 372).

Sözü edilen konularının pekiştirmek ve sezdirmek adına “Örnekteki gibi yapınız.”, “Yeterlik yapınız.”, “Sorunuz.”, “Olumsuz yapınız.”, “Boşlukları tamamlayınız.”, “Türkçeye çeviriniz.”, “Tezlik durumuna getiriniz.”, “Sürerlik durumuna getiriniz.” adlı etkinlikler bulunmaktadır. Ayrıca “Otobüs Durağında” adlı metine yer verilmiştir. Etkinlik örneği:

❖ “Tezlik durumuna getiriniz.

1. Odasının boyasını iki günde bitirdi. / bitiriverdi.

2. Birdenbire garsonun elindeki içki üstüne dökül\_\_\_\_\_.” (s. 381).

#### 4.2.2. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer

**Alan Metinlerin İncelenmesi.** *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında toplam 59 metin bulunmaktadır. Sözü edilen ders kitabında yer alan metinlerin adları, türleri, amaçları incelenmiş, açıklamalarla ve tablolarla verilmiştir. *Türkçe öğreniyorum 1* adlı ders kitabında karşımıza çıkan metinler öğretici (eğitici-kullanışlı) ve edebî (sanatsal-kurmaca) metin türleridir. Öğretici metinlerin adları ve türleri tablo 22’de sınıflandırılmıştır:

Tablo 22

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabındaki Öğretici (Eğitici-Kullanışlı) Metinlerin Türlerine ve Derslere Göre Dağılımı*

---

#### Günlük Hayatta Kullandığımız ve Karşılaştığımız Metinler

---

##### Yemek Tarifi:

---

3. Ders: “Künefe”

---

12. Ders: “Patlıcan Köftesi”

---

##### Kişi Tanıtma Metinleri:

---

5. Ders: “Ahmet Bey”

---

7. Ders: “Michaela”

---

8. Ders: “Ramiz Amca”

---

9. Ders: “Yücel Bey ve Ailesi”

---

##### Asrtoloji / Hurafeler:

---

3. Ders: “Hamilelere Söylenen Hurafeler”

---

6. Ders: “Astroloji”

---

##### Selamlaşma:

---

---

3. Ders: “Selamlaşma”

---

**Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler**

---

**Hatıra (Anı):**

---

10. Ders: “Beni Yıkan Sosyal Yaşam!”

---

**Günlük:**

---

10. Ders: “Yolcunun Seyir Defteri”

---

**Biyografi:**

---

10. Ders: “Eser Taşkıran (Müzisyen)”, “Atıl Kutoğlu (Modacı)”

---

**Mektup:**

---

12. Ders: “Gözaltı Torbaları için”

---

**Kanıtlayıcı, Bilgilendirici, Söyleşimsel, Bilimsel Metinler**

---

**Sohbet-Söyleşi Metinleri:**

---

2. Ders: “İstasyonda”, “Gişede”, “Söyleşi”

---

3. Ders: “İşadamı”

---

4. Ders: “Söyleşi”

---

6. Ders: “Ah Şu Doktorlar”

---

7. Ders: “Söyleşi”

---

10. Ders: “Söyleşi”

---

11. Ders: “Söyleşi”

---

12. Ders: “Patrona Yakınız”

---

13. Ders: “Otobüs Durağında”

---

**Bilgilendirici Metinler:**

---

9. Ders: “Lütfen Bir Cın-Tonık”, “Turuncu: Enerji Verir” / “Mavi: Sakinleştirir”

---

---

---

**Yer Tanıtımı:**

---

2. Ders: “Karadeniz Bölgesi”

3. Ders: “Marmara Bölgesi”, “İstanbul / Boğaz Köprüsü”, “Fener Rum Patrikhanesi”

4. Ders: “Ege Bölgesi”, “Ephesos”, “Kafe Fotoğraf”

5. Ders: “Akdeniz Bölgesi”, “Myra”

6. Ders: “İç Anadolu Bölgesi”, “Anadolu Defteri”

11. Ders: “Bizim Cadde”

---

**Eleştiri:**

---

13. Ders: “İşsizlik”

---

**Fıkra Metni:**

---

6. Ders: “Peşin Parayı Görünce”

9. Ders: “Tavşanın Suyunun Suyu”

11. Ders: “Temel”

12. Ders: “Kavuk”

---

Tablo 22 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında öğretici (eğitici-kullanışlı) metinlere yer verildiği görülmektedir. Bu metinlerin amacı ise, Türkiye'nin coğrafi bölgelerini, Türk geleneklerini, Türk yemek kültürünü, Türkiye'de tanınmış kişilerin başarılarını, Türkiye'deki tarihî kentlerin ve Türkiye'de var olan batıl inançların tanıtılmasıdır. Metinlerin bir diğer amacı ise, ele alınan dil bilgisi konularını metinler yoluyla sezdirmek olduğunu söyleyebiliriz.

*Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabındaki edebî (sanatsal-kurmaca) metinlerin adları ve türleri ise, tablo 23’te sınıflandırılmıştır:

Tablo 23

*Türkçe Öğreniyorum 1 Adlı Ders Kitabındaki Edebî (Sanatsal-Kurmaca) Metinlerin Türlere ve Derslere Göre Dağılımı*

<b>Anlatmaya Dayalı ve Betimleyici Metinler</b>
<b>Olay - Anlatım Metni:</b>
5. Ders: “Yeni Bir Gün Doğuyor”
8. Ders: “Trafik Kazaları”
11. Ders: “Trafik Kazası”, “Hayır Mümkün Değil”
12. Ders: “Yaş günü Hediyesi”
10. Ders: “Piknik”
<b>Betimleyici - Anlatım Metni:</b>
7. Ders: “Kitap”
10. Ders: “Kentleşme”
11. Ders: Ziya Gökalp / “Balcı Dayı”
10. Ders: “Yalnızlık”
13. Ders: “Başarılı Kompozisyon”
<b>Hikâye:</b>
11. Ders: “Adam Olabilmek”
<b>Coşku ve Heyecan Veren Metinler</b>
<b>Şiir:</b>
5. Ders: Orhan Veli Kanık / “İstanbul’u Dinliyorum”
9. Ders: Cahit Sıtkı Tarancı / “Memleket İsterim”



---

Ziya Osman Saba / “Bir Yer ”Düşünüyorum”

---

13. Ders: Nazım Hikmet / “Yaşamaya Dair”

---

Tablo 23’te görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında edebî (sanatsal-kurmaca) metinlere yer verilmiştir. Bu metinlerin amacı ise, hedef kitleye Türk edebiyatının, Türk kültürel zenginliklerinin tanıtılması, ayrıca kelime dağarcığının geliştirilmesi ve bu edebî metinlerle işlenen dil bilgisi konularının öğrencilere bütün olarak sezdirilmesi hedeflenmiştir.

**4.2.3. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabında Yer Alan Etkinliklerin İncelenmesi.** *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında yer alan etkinliklerin çeşitlerine göre yüzde ve frekans dağılımları tablo 24’te yer verilmiştir:

Tablo 24

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 Adlı Ders Kitabındaki Etkinliklerin Çeşitlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları*

Etkinlik çeşitleri	(f)	%
Sıralama	5	1,96
Tamamlama	55	21,56
Bulmaca	8	3,13
Cümle kurma	12	4,70
Türkçe-Yunanca çeviri	26	10,19
Eşleştirme	2	0,78
Birleştirme	1	0,39
Değiştirme	4	1,56
İşaretleme	2	0,78

Yazma	2	0,78
Yerleştirme	2	0,78
Örneğe göre yapma	62	24,31
Tahmin etme	1	0,39
Soru sorma ve yanıt verme	30	11,76
Tekrarlama	5	1,96
Sayı ve saat ile ilgili etkinlikler	11	4,31
Diğer (Yapma, ekleme, koyma)	27	25,49
Toplam	255	100

Tablo 24 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabında toplam 255 etkinliğin bulunduğu ve en çok yer verilen etkinliklerin sırasıyla verilen örneğe göre yapma ile tamamlama etkinlikleri olduğu görülmektedir. Farklı olarak Türkçe-Yunanca çeviri etkinliklerine de yer verilmiştir. Etkinliklerin amacı ise, dil bilgisi konularını pekiştirmek ve eğlenceli hale getirilmesinin amaçlandığı söylenebilir.

#### **4.3. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi**

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2* adlı ders kitabı, yukarıda belirttiğimiz gibi, *Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabının ikinci cildir. *Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2* ders kitabında benimsenen tümdengelim yaklaşımı *Türkçe Öğreniyorum 1 / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabıyla aynı olduğu için bu bölümde yer verilmemiştir. Söz konusu olan bu ders kitaplarında benimsenen yaklaşımı görmek için 4.1.1. *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın İncelenmesi başlığına bakabilirsiniz.

### 4.3.1. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer

#### Verilen Dil Bilgisi Konularının İncelenmesi. *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2*

adlı ders kitabı *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1* adlı ders kitabının devamıdır. Bu bölümde, *Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2* ders kitabında yer verilen Türkçe dil bilgisi konularının öğretimi irdelenmiştir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on dördüncü dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 25’te açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 25

#### *On Dördüncü Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

---

Eylemlerde Çatı

---

Etken Eylemler

Edilgen Eylemler

Dönüştürülen Eylemler

İşteş Eylemler

---

Tablo 25’te görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on dördüncü dersinde eylemlerde çatı konusu ele alınmıştır. Söz konusu olan konuların öğretimi ise, özellikleri ve görevleri Yunanca açıklamalarıyla, örneklerle, tablolarla, etkinliklerle ve metinlerle gerçekleştirilmiştir. Örneğin:

- ❖ “1. Etken Eylemler / Ενεργητικά Ρήματα \* Τα ενεργητικά ρήματα είναι μεταβατικά / geçişli (παίρνουν αντικείμενο) “Hülya kahveyi içti.” ή “Hülya kahve içti.” και αμετάβata / geçişsiz (δεν παίρνουν αντικείμενο) “Hülya uyuyor.” \* Τα μεταβατικά και τα αμετάβata ρήματα δεν χωρίζονται με αυστηρά όρια. Ορισμένα μεταβατικά ρήματα συνηθίζονται και αμετάβata, και άλλα πάλι, αμετάβata, συνηθίζονται και μεταβατικά: Gezmek, geçmek, sürmek...” (s. 473). [Etken eylemler geçişli (nesne

alabilen eylemler) ‘Hülya kahveyi içti.’ ya da ‘Hülya kahve içti.’ ve geçişsiz (nesne alamayan eylemler) ‘Hülya uyuyor.’ olabilmektedirler. Geçişli ve geçişsiz eylemler istisnasız olarak belli bir kurala bağlı değildir. Geçişli eylemlerden bazıları geçişsiz, geçişsiz eylemlerde bazıları ise geçişli olarak da kullanılabilirler.]

Ardından, etkinliklere yer verilmiştir. Etkinliklerin bir kısmı aşağıda yer almaktadır:

“1. Aşağıdaki tümcelerden hangisinin eylemi geçişlidir?

- a) Ebru’nun sözlerine arkadaşı sinirli sinirli güldü.
- b) Çocuklar yarın tiyatroya gidecekler.
- c) Sınavlar şubat, haziran ve eylülde yapılıyor.
- ç) Televizyondaki yeni diziyi izliyor musunuz?
- d) Siz de benimle tiyatroya gelmez misiniz?

2. Edilgen yapımız.

- a) Raporu iki gün önce yazdılar. Rapor, \_\_\_\_\_.
- b) Kahvaltıda kızarmış ekmeğe yediler. Kahvaltıda \_\_\_\_\_.
- c) Hırsızları her yerde arıyorlar. Hırsızlar \_\_\_\_\_”

(s. 473 - 489)

Yer alan diğer etkinlikler ise, “Türkçe / Yunanca çeviri.”, “Tamamlama.”, “Örnekteki gibi yapma.” ve “İşaretleme” adlı etkinlikleridir. Ayrıca, bahsedilen konuları sezdirmek adına metinler bulunmaktadır. Bunlar; “Bilmeceli Bir Masal”, “Orient Express”, “Ruj ve Sakal”, “Eskici” adlı metinlerdir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on beşinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 26’da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 26

*On Beşinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Birleşik Zamanlı Eylemler
Hikâye
Belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi
Şimdiki zamanın hikâyesi
Gelecek zamanın hikâyesi
Geniş zamanın hikâyesi
Dilek-şart kipinin hikâyesi
Gereklilik kipinin hikâyesi

Tablo 26 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on beşinci dersinde birleşik zamanlı eylemlerin konusunun öğretiminin gerçekleştirildiği görülmektedir. İlk olarak, bileşik zamanların genel yapı oluşumundan bahsedilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Οι σύνθετοι χρόνοι σχηματίζονται με το τρίτο ενικό πρόσωπο των απλών χρόνων (geldi, gelmiş, geliyor, gelecek, gelir, gelse, gelmeli) και το συνδετικό ρήμα «είμαι» / Ek-eylem.” (Birleşik zamanlar, basit zamanların üçüncü tekil kişi; geldi, gelmiş, geliyor, gelecek, gelir, gelse, gelmeli ve ek-eylem ile oluşturulmaktadır.) (s. 514).

Devamında, hikâye başlığı altında, belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi, dilek-şart kipinin hikâyesi ve geniş zamanın hikâyesinin özellikleri, kullanımları Yunanca izah edilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Ο geniş zamanın hikâyesi (Παρατατικός) “gelirdim...” χρησιμοποιείται επίσης σε διατυπώσεις που εκφράζουν ιδιαίτερη ευγένεια: Υόnetim kurulunda görev almak ister

miydiniz? (Θα θέλατε να αναλάβετε καθήκοντα στο διοικητικό συμβούλιο;)" (Geniş zaman hikâyesi: "gelirdim..." Nezaket göstermek için kullanılmaktadır: Yönetim kurulunda görev almak ister miydiniz?) (s. 516).

Açıklamaların ardından, tablo 26'da yer alan konularına ilişkin etkinlikler ve metinler bulunmaktadır. Bazı etkinlikler aşağıdaki gibidir:

1. "Örneğe göre yapınız: olumlu / soru / olumsuz / olumsuz - soru

almışım (ben): almıştım      almış mıydın?      almamıştım      almamış mıydım?

gitmiş (biz): \_\_\_\_\_

2. Aşağıdaki tümcelerden hangisinde eylem birleşik zaman çekimindedir?

- Neden yemiyor, daha acıkmamış mı?
- Kar yağdığı için uçak kalkamamış.
- Bu saatlerde tren Edirne'ye varmıştır.
- Yemek biraz tuzlu olmuş.
- Gidebilirsiniz, toplantı ertelenmiştir.
- Yemek kaynamış, taşmış ve ocağı söndürmüştü.
- On beş yaşına kadar İzmit'te oturmuş." (s. 517-520).

Yer alan diğer etkinlikle ise, "Tamamlama.", "Yunanca / Türkçe çeviri." ve "İşaretleme." adlı etkinlik türleridir. Sözü edilen yapıların, hedef kitleye bütün olarak sunmak ve sezdirmek adına metinlere yer verilmiştir. Bunlar: "Bir İnsan Tanıdı Hayatı Değişti", "Serçe Kuşu", "Bir Yanardağ Nasıl Doğdu", "Sevdaya mı Tutuldum", "Geceydi" ve "Bilgiç Dede'nin Hayreti" adlı metinlerdir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on altıncı dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 27’de açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 27

*On Altıncı Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

2. Rivayet	3. Şart
Belirsiz geçmiş zamanın rivayeti	Belirli geçmiş zamanın şartı
Şimdiki zamanın rivayeti	Belirsiz geçmiş zamanın şartı
Gelecek zamanın rivayeti	Şimdiki zamanın şartı
Geniş zamanın rivayeti	Gelecek zamanın şartı
Dilek-şart kipinin rivayeti	Geniş zamanın şartı
Gereklilik kipinin rivayeti	

Tablo 27’de gösterildiği gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on altıncı dersinde, rivayet birleşik zaman ve şart birleşik zaman konularının öğretimi gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, belirsiz geçmiş zaman rivayetinin özellikleri ve görevleri örneklerle Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Οι αφηγηματικοί χρόνοι, όπως και ο Belirsiz geçmiş zaman (αόριστος, έμμεση γνώση) των απλών χρόνων δηλώνουν πράξη που γνωρίζουμε όχι άμεσα, αλλά έμμεσα ή ακόμη και αμφιβολία, δυσπιστία...” (Rivayet zamanları, belirsiz geçmiş zamanda olduğu gibi “gelmişim” bilinen bir eylemi doğrudan değil, dolaylı olarak bildiğimiz hatta şüphe ve güvensizlik duygusu uyandırır.) (s. 565).

Açıklamaların ardından, belirsiz geçmiş zamanın rivayeti, şimdiki zamanın rivayeti, gelecek zamanın rivayeti, geniş zamanın rivayeti, dilek-şart kipinin rivayeti ve gereklilik kipinin rivayetlerine ilişkin eylem çekim çizelgeleri, etkinlikler ve metinler bulunmaktadır.

Yer verilen bazı etkinlikler aşağıdaki gibidir:

“Aşağıdaki tümcelerden hangisinde eylem, belirsiz geçmiş zamanın rivayeti çekimindedir.

- Kadının düşüncesine katılmış.
- Ayten bu sorunu çözememiş.
- Babası 1970’te bu işe başlamış.
- Yeni giysilerini Paris’ten almışmış.
- Parasını son kuruşuna kadar harcamış.

Aşağıdaki tümceleri «Gereklilik Kipinin Rivayeti» ile tamamlayınız.

- Ona doğru söyle\_\_\_\_\_ (ben)
- Doktor söylemiş. Babası sigarayı ve alkolü hemen bırak\_\_\_\_\_
- Sonradan anladım, onu bağışla\_\_\_\_\_ (ben)
- Bu fırsatı yıllar önce yakala\_\_\_\_\_ (ben)
- Hocamız söyledi, “Politiki kuzina” filmini mutlaka gör\_\_\_\_\_ (biz)

(s. 567-584).

Yer alan diğer etkinlikler ise, “Türkçe / Yunanca çeviriniz.” ve “Örneğe göre yapınız.” Ayrıca, rivayet birleşik zamanlarını barındıran metinler bulunmaktadır. Bunlar: “Eller”, “Uçurtmayı Vurmasınlar” ve “Keloğlan’ın Çeşmesi” adlı metinlerdir.

Sözü edilen ders kitabının on altıncı dersinde öğretilen ikinci dil bilgisi konusu ise, şart birleşik zamanlarıdır. Öncelikle, özellikleri ve görevleri örneklerle Yunanca izah edilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Υποθετική, όπως τονίστηκε στο 1 βιβλίο, σ. 330, είναι η έγκλιση με την οποία εκφράζεται ευχή (μακάρι, είθε)...” (1. Kitabın, s. 330, vurgulandığı gibi şart kipi istek anlamı katar...)



- ❖ Οι υποθετικοί χρόνοι δεν έχουν ερώτηση, ή μάλλον η χρήση της ερώτησης είναι πολύ περιρισμένη, όπως συμβαίνει άλλωστε και με την ελληνική γλώσσα: Okurlarsa mı daha iyi, okumazlarsa mı?” (Şart birleşik zamanların sorusu yoktur, daha doğrusu kullanımı sınırlıdır, Yunancada olduğu gibi.) (s. 587-588).

Devamında, belirli geçmiş zamanın şartı, belirsiz geçmiş zamanın şartı, şimdiki zamanın şartı, gelecek zamanın şartı ve geniş zamanın şartına ilişkin eylem çekim çizelgeleri ve etkinlikler yer almaktadır. Örneğin:

1. “Aşağıdaki tümcelerden hangisinde eylem, Belirli geçmiş zamanın şartı çekimindedir.

- Patron izin verse hemen yola çıkabilir misin?
- Eğer tren biletini almasaydım, bu yolculuktan vazgeçerdim.
- Kime sorduysak aynı cevabı aldık.
- Kendini iyi hissetmeseymiş, işe gitmeyecekmiş.
- Sınavı kazansaydı burs alırdı.” (s. 590).

Yer alan diğer etkinlikler ise, “Tamamlama.”, “Örneğe göre yapma.”, “Türkçe / Yunanca çeviri.”, “Eşleştirme” ve “İşaretleme” adlı etkinliklerdir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on yedinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 28’de açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 28

*On Yedinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

---

Adeylemler

---

-mAk	-mek + zorundayım
-mek + istemek	-mek -mekten
-mek + -i durumu	-mek + “için”
-mek + -e durumu	-mek + “-dir”

---

-mek + -de durumu	-mek + “ile”
-mek + -den durumu	-mek + “kadar”
-mek (özne)	-mektense
-mek + gerek	

Tablo 28’de görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on yedinci dersinde Türkçede üç çeşit olan adeylemler; “-mAk, -mA, -(y)Iş” eklerinden “-mAk” ekinin öğretimi yapılmıştır. Öncelikle, adeylemlerin yapı oluşumları, genel özellikleri örneklerle maddeler halinde Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Τα ρηματικά ουσιαστικά σχηματίζονται πρόσθετοντας στη ρίζα του ρήματος τις παρακάτω κατάληξεις: 1. -mAk 2. -mA 3. -Iş/-Uş (Adeylemler, eylem köküne; -mAk, -mA, -Iş/-Uş ekleri getirilerek oluşturulmaktadır.)
- ❖ Τα ρηματικά ουσιαστικά σχηματίζουν ονοματικούς προσδιορισμούς: Gitmek arzusu / yazmamak derdi... (Adeylemler, ad tamlamaları oluşturur.)
- ❖ Τα ρηματικά ουσιαστικά έχουν αρνητικό τύπο: Yazmamak, gitmemek... (Adeylemlerin olumsuzluk şekilleri bulunmaktadır).
- ❖ Τα ρηματικά ουσιαστικά μπορεί να είναι υποκείμενο, αντικείμενο ή προσδιορισμός: Çalışmak hayatın şartıdır...” (Adeylemler, özne, nesne ve tamlama olabilmektedirler.) (s. 628).

Ardından, tablo 28’de gösterilen adeylemlerin öğretimi sırasıyla görevlerinden, örneklerle ve eski Yunancadaki kullanımına yer verilerek öğretilmeye çalışılmıştır. Örneğin:

- ❖ “1-1. -mek + istemek \* Το ρήμα «istemek» (θέλω) στην ταυτοπροσωπία, όπως γνωρίζουμε ήδη, συντάσσεται με απαρέμφατο. Τη σύνταξη αυτή βρίσκουμε και στην αρχαία ελληνική γλώσσα «Τις αγοράειν βούλεται;»...” (“istemek” eylemi mastar ekiyle bağlanır. Bu söz dizimi eski Yunancada da görülmektedir.) (s. 630).

Sözü edilen eklerinin pekiştirmek amacıyla etkinliklere yer verilmiştir. Bazı etkinlikler aşağıda yer almaktadır:

1. “Örneğe göre yapınız.

Kızı ne olmak istiyor? / tasarımcı. Kızı tasarımcı olmak istiyor.

Melek nereye gitmek istiyor? / Ankara \_\_\_\_\_.

Kiminle görüşmek istiyorsunuz? / müdür (biz) \_\_\_\_\_.

2. Aşağıdaki sözcükleri uygun yerlere yerleştiriniz.

Kazanmaya / etmemeye / açmaya / yapmaya / davranmaya / kalkmaya / gitmeye

Bu günlerde sergi \_\_\_\_\_ hazırlanıyor.

Erken \_\_\_\_\_ bir türlü alışamadım.

Gerek her şeyi \_\_\_\_\_ hazırız.

Evde herkes uyuyordu. Gürültü \_\_\_\_\_ dikkat et.

Sizin hafta sonu bir yere \_\_\_\_\_ niyetiniz var mı?

O yalnız para \_\_\_\_\_ bakıyor.

O da ablası gibi güler yüzlü ve candan \_\_\_\_\_ özenirdi.”

(s. 631- 644).”

Diğer etkinlikler ise, “Tamamlama.”, “Tümce kurma.”, “Türkçe / Yunanca çeviri.” ve “İşaretleme.” türünde etkinlikler mevcuttur. Ayrıca, tablo 28’de yer verilen ekleri sezdirmek adına metinler bulunmaktadır. Bunlar; “Hoca’nın Ziyafeti”, “Taranta-Babuya Mektuplar”, “Demokrasi Korkusu” ve “Bayram Tatili” adlı metinlerdir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on sekizinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 29’da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 29

*On Sekizinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Adeylemler	
-mA	-İş/-Uş
-mA + iyelik eki + gerek	
-mA eki ile yapılan yan tümce	
Dolaysız ve dolaylı anlatım	
Karşıtlık tümcesi	

Tablo 29’da gösterildiği gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on sekizinci dersinde; -mA ve -(y)İş ekleri, dolaysız-dolaylı anlatım, -mA eki ile yapılan yan tümce ve karşıtlık tümcesi konularının üzerinde durulmuştur. Öncelikle, “-mA” ekinin görevi ve özelliği Yunanca örneklerle açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Προσθέτοντας την εν λόγω κατάληξη στο ρηματικό θέμα παράγουμε ουσιαστικά και επίθετα: α) “okuma, yazma, görme, duyma...” (ουσιαστικά αφηρημένα, φανερόνουν ενέργια): “Anneannem okuma yazma bilmiyor...” (“-mA” adeylem ekini alan bazı eylemlerde kalıcı ad ve ön ad türetilir: okuma, yazma, görme, duyma...) (s. 676).

Ardından, “-mA + iyelik eki + gerek” başlığı yer almaktadır. Sözü edilen konuyu pekiştirmek amacıyla, “Örneğe göre yapma.”, “Boşluk tamamlama” ve “Türkçe / Yunanca çeviri.” etkinlikleri bulunmaktadır. Örneğin:

- ❖ “Boşlukları tamamlayınız.

1. Çok yorulmuşsun; dinlen\_\_\_\_\_ gerek.
2. (sizin) Bu soruna hemen bir çözüm bul\_\_\_\_\_ gerekli.” (s. 683).

Ayrıca, ele alınan konuyu bütün olarak sezdirmek adına “-mA” ekini barındıran “Japon Gülü” adlı metin yer almaktadır.

Dolaysız ve dolaylı anlatımın öğretimi ise, Yunanca açıklamalarla, tablolarla ve etkinliklerle öğretilmeye çalışılmıştır. Etkinlik örneği:

❖ “Aşağıdaki tümceleri olumlu ve olumsuz dolaylı anlatıma çeviriniz.”

1. Canan bana “Bekle.” dedi.

a) Canan (bana) beklememi söyledi.

b) Canan (bana) beklemememi söyledi.

2. Canan sana “Kitabı getir.” dedi.

a) \_\_\_\_\_.

b) \_\_\_\_\_.” (s. 687).

Yer verilen diğer konuların öğretimi ise, -mA eki ile yapılan yan tümce ve karşıtlık tümcesi (yan tümce) konularının görevleri ve Yunancadaki karşılığına yer verilerek tablolarla, etkinliklerle ve “Sarı Köpek” adlı metin aracılığı ile sezdirilmeye çalışılmıştır.

Son olarak da “-(y)Iş” ekinin öğretimi yapılmıştır. Yunanca kısaca özelliğinden bahsedilmiş ve boşluk tamamlama etkinliği ile yer pekiştirilmiştir. Örneğin:

❖ “Τα ρηματικά ουσιαστικά που σχηματίζονται προσθέτοντας στη ρίζα του ρήματος τις καταλήξεις -Iş/-Uş “Geliş, gidiş, yazış okuyuş...” κλίνονται όπως τα ουσιαστικά:

Geliş, gelişi, gelişe, gelişte, geliştin (gelişin) ...” (Adeylemler, eylem köküne -Iş/-Uş ekleri getirilerek oluşturulur.) (s. 710).

❖ Etkinlik örneği:

“Boşlukları tamamlayınız.

1. (onun) Alaycı bir gül \_\_\_\_\_ vardı.

2. (onun) İçten davran \_\_\_\_\_ beni öylesine etkiledi ki!

3. (sizin) Yürü \_\_\_\_\_ dikkat edin.” (s. 711)

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on dokuzuncu dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 30’da açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 30

*On Dokuzuncu Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Ortaçlar
-An
-AcAk
-DIğİm/-DUğUm

Tablo 30’da görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının on dokuzuncu dersinde dil bilgisi konusu olarak ortaçlar ele alınmıştır. İlk olarak, ortaçların başlıca görevleri ve Yunancadaki karşılığı olan sözcüklere yer verilerek, örneklerle Yunanca izah edilmiştir.

Örneğin:

- ❖ “Ο Μέλλοντας της επιθετικής ή αναφορικής πρότασης σχηματίζεται με την κατάληξη “-AcAk”: Bana yardım edecek (olan) adam karşıda oturuyor. / Yardım edeceğim adam karşıda oturuyor.” (Gelecek zaman ifadeli ortaçlar -AcAk eki ile yapılmaktadır.) (s. 714).

Ardından, ortaçlar konusunu etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. Yer verilen etkinliklerin bazıları aşağıdaki gibidir:

1. “Aşağıdaki sözcükleri sıraya koyunuz.

program / televizyonda / sevilen / hangisidir / en çok

dibinde / köpek / bizim / yatan / ağacın

2. Boşlukları -An ve tamlayan -(n)In / -(n)Un ekiyle tamamlayınız.

Üniversiteye gi(t)\_\_\_ gençler\_\_\_ sorunlar\_\_\_ konuşuyorlar.

Böyle saat gibi işle\_\_\_ bir kuruluş\_\_\_ baş\_\_\_ olmak güzel bir şey\_\_\_

3. Ortaç tümcesi kurunuz.

(kredi kartımı bulmak) var mı? \_\_\_\_\_.

(kahve içmek istemek) var mı? \_\_\_\_\_”

(s. 719-735).

Yer verilen diğer etkinlikler ise, “Tamamlama.”, “Yunanca / Türkçe çeviri.”, “Örneğe göre yapma.”, “Birleştirme.”, “Eşleştirme.” adlı etkinliklerdir. Ayrıca, ortaçların yapısını barındıran “Hû”, “Parayı Veren Düdüğü Çalar”, “İkinci Teki Ne Zaman Atacaksın”, “Atasözleri”, “İnce Memed”, “Okumak”, “Aslolan Aşktır” adlı metinlere yer verilmiştir.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirminci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 31’de açıklamalara yer verilmiştir:

Tablo 31

*Yirminci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

Ulaçlar	
Zaman ulaçları	Sürerlilik ulaçları:
-DIĞI zaman/-DIĞİndA	a. başlama ulaçları “-DIĞİndAn beri”
-(y)IncA	b. sürerlilik ulacı “-DIKÇA/-DUKÇA”
-DIktAn sonra	c. bitirme ulaçları “-(y)IncAyA kadar” /
-mAdAn	“-(y)AnA kadar”
-Ar/İr/-Ur... -mAz	
-(y)ken	

Tablo 31’de görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirminci dersinde zaman ulaçların öğretimi gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, dersin giriş bölümünde

Yunanca ulacın tanımına yer verilmiştir. Devamında, zaman ulaçları başlığı altında; -DIĞI zaman/-DIĞIndA, -(y)IncA, -DIktAn sonra, -mAdAn, -Ar/Ir/-Ur...-mAz, -(y)ken ve sürerlilik ulaç ekleri bulunmaktadır. Sözü edilen ulaçların özellikleri, kullanımları ve Yunancadaki karşılığı olan sözcüklere yer verilerek Yunanca örneklerle izah edilmiştir. Örneğin:

- ❖ “1. -DIĞI zaman ... /-DIĞIndA... \* Η χρονική μετοχή που σχηματίζεται με την κατάληξη “-DIĞI zaman ... /-DIĞIndA ...” αναφέρεται στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον. Μεταφράζεται στην ελληνική με το χρονικό σύνδεσμο «όταν»:  
Çalıştığım zaman çocuklara anneannem bakardı. (geçmiş zaman) / İşim olduğu zaman çocuklara anneannem bakıyor. (şimdiki zaman)...” (Zaman ulacı “-DIĞI zaman ... / -DIĞIndA ...” ekiyle oluşturulur. Geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı kapsar. Yunancadaki karşılığı “όταν” zaman bağlacıdır.) (s. 774).

Açıklamaların ardından, ulaç eklerini pekiştirmek adına etkinlikler yer almaktadır.

Etkinliklerin bazıları aşağıda yer verilmiştir:

1. “Aşağıdaki tümceleri birleştiriniz.

Telefon çaldı. O zaman ben mutfaktaydım.

\_\_\_\_\_

İstasyona indim. O zaman göz gözü görmüyordu.

\_\_\_\_\_

2. Örnekteki gibi tamamlayıp tercüme ediniz. (Geçmiş zaman, şimdiki zaman ya da gelecek zaman)

başladığınız zaman      (başladığımızda)      όταν αρχίσατε

όταν παίρνω      aldığım zaman      (aldığımda)

ütülemediği zaman      \_\_\_\_\_      \_\_\_\_\_

όταν μένω      \_\_\_\_\_      \_\_\_\_\_” (s. 776 -777).



Yer alan diğer etkinlikler ise, “Örneğe göre yapma.”, “Sıralama.”, “Tamamlama.”, “Eşleştirme.”, “Türkçe / Yunanca çeviri.”, “İşaretleme.”, “Soruları yanıtlama.” adlı etkinlikleri mevcuttur. Ayrıca; “İçli Köfte”, “Bu Dünya”, “Akıllı Evlat”, “Geyikler”, “Annem” ve “Almanya” adlı metinler aracılığıyla ulaç ekleri sezdirilmeye çalışılmıştır.

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirmi birinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 32’de açıklamalarla yer verilmiştir:

Tablo 32

*Yirmi Birinci Dersin Dil Bilgisi Konuları ve Öğretimi*

---

Dolaysız ve Dolaylı Anlatım

---

-DİK/-DUK eki ile yapılan dolaylı anlatım

---

Soru tümcesi

---

Tablo 32’de görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirmi birinci dersinde ele alınan dolaysız ve dolaylı anlatım başlığı altında -DİK/-DUK eki ile yapılan dolaylı anlatım ve soru tümcesi konuları yer almaktadır. Öncelikle, dolaysız ve dolaylı anlatımın tanımına yer verilmiş, ardından -DİK/-DUK eki ile yapılan dolaylı anlatımın özellikleri ve görevleri örnekleriyle birlikte Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Στον ευθύ λόγο με αποφαντική, όπως και με προστακτική, χρησιμοποιείται το ρήμα “demek” (λέγω), το οποίο στον πλάγιο λόγο μετατρέπεται στο επίσης λεκτικό ρήμα “söylemek”. Μία από τις μεταβόλες είναι και εδώ η παράλειψη των εισαγωγικών.” (Dolaysız anlatımda “demek” eylemi kullanılır, dolaylı anlatımda ise “söylemek” eylemine dönüşür. Ayrıca, dolaylı anlatımda tırnak işareti kullanılmaz: Hakan, bana “Dün maçı gördüm.” dedi. Hakan bana dün maçı gördüğünü söyledi. ) (s. 826).

Dolaylı anlatımı ve dolaysız anlatımı pekiştirmek amacıyla da etkinlikler yer verilmiştir. Etkinliklerin bir kısmı aşağıda yer almaktadır:

1. “Dolaylı anlatıma çeviriniz.

Ben, sana “Yasemin’i gördüm.” dedim.

\_\_\_\_\_.

Ben, sana “Belediye’ye başvurdum.” dedim.

\_\_\_\_\_.

2. Aşağıdaki tümceleri dolaysız anlatıma «ευθύ λόγο» çeviriniz.

Yasemin, bana Hasan’ın bıyık bıraktığını söyledi.

\_\_\_\_\_.

Selim, ona telefon numarasını telefon defterinden bulmasını söyledi.

\_\_\_\_\_.” (s. 831-844).

Yer alan diğer etkinlikler ise, “İşaretleme.”, “Eşleştirme.”, “Sıralama.”, “Türkçe / Yunancaya çeviri.” adlı etkinliklerdir. Ayrıca, “Yaşamın İçinden” adlı metin yolu ile dolaylı anlatım konusu sezdirilmeye çalışılmıştır.

Dolaysız ve dolaylı anlatımın ikinci alt başlığı olan “soru tümcesi”nin öğretimi ise, kuruluşu ve kullanımını Yunanca açıklanarak örneklerle ve etkinliklerle desteklenmiştir.

Örneğin:

- ❖ “Το ρήμα που χρησιμοποιείται σε ερωτηματική πρόταση είναι το “sormak” (ρωτώ). (Soru tümcesinde kullanılan eylem “sormak”tır.)
- ❖ Στον ευθύ λόγο, πριν από το ρήμα “sormak” μπαίνει η πρόθεση “diye”. (Dolaysız anlatımda, “sormak” eyleminden önce “diye” sözcüğü getirilmektedir.) (s. 854).

Etkinlik örneği:

“Dolaylı soru anlatımına çeviriniz.

1. Ali, bana “Bu kız güzel mi?” diye sordu. \_\_\_\_\_.

2. Zeynep, bize “İmbroz’da Rum okulu var mı?” diye sordu. \_\_\_\_\_. (s. 856).

*Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirmi ikinci dersinde yer alan dil bilgisi konuları ve öğretimi tablo 33’te açıklamalarla yer verilmiştir:

Tablo 33

*Yirmi İkinci Dersin Dil Bilgisi Konusu ve Öğretimi*

-DİK/-DUK ile Yapılan Yan Tümce ve Ulaçlar	
Nedenlik ulacı	ç) “-DİĞİ gibi” ulaç eki
Karşıtlık ulacı	d) “-(y)AcAĞİ yerde”,
Diğer ulaçlar:	“-(y)AcAĞİnA” ulaç eki
a) Bağlama ulacı “-İp/-Up/-p”	e) “-DİĞİnA göre” ulaç eki
b) Durum ulaçları “-(y)ArAk” / “-(y)A... -(y)A”	f) “diye” ulacı
c) “-DİĞİ kadar” ulaç eki	g) “-mAktAdIr” ulaç eki

Tablo 33’te görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabının yirmi ikinci dersinde öğretilen dil bilgisi konuları –DİK/-DUK ile yapılan yan tümce, nedenlik, karşıtlık ve diğer ulaçlardır. İlk olarak, -DİK/-DUK ile yapılan yan tümce konusu ele alınmıştır; Yunanca özellikleri ve Yunancadaki karşılığı olan sözcüğe yer verilerek etkinliklerle ve metinlerle öğretimi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Örneğin:

- ❖ “Η ειδική πρόταση -DİK/-DUK ile yapılan yan tümce, σχηματίζεται με την κατάληξη “-DİK/-DUK” ή “-AcAk” (μέλλοντα) και μεταφράζεται στην ελληνική με το ειδικό σύνδεσμο «ότι»...” (s. 866). (Yan tümce “-DİK/-DUK” ve “-AcAk” eki ile oluşturulur. Yunancada «ότι» bağlacıyla oluşturulan tümceye tekabül eder.)

Açıklamaların ardından, etkinliklere ve metinlere yer verilmiştir. Yer alan etkinliklerin bazıları aşağıdaki gibidir:

1.“Boşlukları “-DİK/-DUK” ekiyle tamamlayınız.

- a) Arkadaşım, parasını evde unut\_\_\_\_\_ söyledi.

- b) Yorucu bir yolculuktan sonra Trabzon'a var \_\_\_\_\_ haber aldık.  
 c) Arif, filmin dokuzda başlayıp on birde bit \_\_\_\_\_ söyledi.

2. Tümceleri birleştiriniz.

- a) Siz otelde kaldınız. / Ben bunu bilmiyordum. \_\_\_\_\_  
 b) Ebru düzenli çalışıyor. / Sen bunu biliyor muydun? \_\_\_\_\_  
 c) Onlar çok sevindiler. / Ben bunu duydum. \_\_\_\_\_” (s. 874-875)

Bu etkinliklerin yanı sıra, “Türkçe / Yunanca çeviri.”, “Doğru-yanlış.”, “Örneğe göre yapma.” adlı etkinlikleri mevcuttur. Bahsi geçen konuların öğretimini bütün olarak sezdirmek adına; “Alman Sevdiğim”, “Artık Beni Sevmiyor gibi” ve “Hürrem Sultan” adlı metinler bulunmaktadır.

Sözü edilen ders kitabının yirmi ikinci dersinde ele alınan bir diğer konu da ulaçlardır. Öncelikle, tablo 33'te gösterilen ulaçların kullanımı, özellikleri ve Yunancadaki karşılığı olan sözcüklere yer verilerek örneklerle Yunanca açıklanmıştır. Örneğin:

- ❖ “Nedenlik ulacı / \* Αιτιολογική πρόταση μπορούμε να σχηματίσουμε με τον αιτιολογικό σύνδεσμο / bağlaç “çünkü”: Meltem iyi not aldı, çünkü ödevini yaptı. \* Η αιτιολογική πρόταση μεταφράζεται στην ελληνική με τους αιτιολογικούς συνδέσμους «επειδή, διότι, γιατί»...” (Nedenlik tümcesi “çünkü” ilgeciyle oluşturulur: Meltem iyi not aldı, çünkü ödevini yaptı. Nedenlik cümlesi Yunanca “επειδή, διότι, γιατί” nedenlik bağlaçlarıdır.) (s. 892).

Nedenlik ulacı, karşıtlık ulacı ve diğer ulaçları pekiştirmek ve sezdirmek adına etkinliklere ve metinlere yer verilmiştir. Etkinliklerin bir kısmı aşağıda yer almaktadır:

1. Örnekteki gibi yapınız.

- a) Niçin düşmüş? / Çünkü başı dönmüş. Başı döndüğü için düşmüş.  
 b) Niçin gelemediniz? / Çünkü adresinizi bilmiyordum.

Adresinizi bil \_\_\_\_\_ gelemedim.

c) Neden sıcak yemek nedir bilmiyorlardı? / Çünkü anneleri çalışıyordu.

Anneleri çalış\_\_\_\_\_ sıcak yemek nedir bilmiyorlardı.

2. Aşağıdaki tümceleri Yunanca / Türkçeye çeviriniz. (επειδή / για να)

a) Yavrum Mithat O sana bağırды diye ağlamaya değer mi?

\_\_\_\_\_.

b) Γεννήθηκα για να αγαπώ.

\_\_\_\_\_.

c) Çoğu baba yabancı okullardan birine girebilmesi için çocuğuna yardımcı oluyor.

\_\_\_\_\_.” (s. 894-900).

Yer alan diğer etkinlikler ise, “Tamamlama.”, “Birleştirme.” ve “Eşleştirme.” türleridir.

Bahsi geçen ulaçların öğretimini sezdirmek amacıyla metinler bulunmaktadır. Bunlar;

“Dünya” “Biterken”, “Susuz Yaz”, “Gizli Sevda”, “Cennet” ve “Trafik Kazaları” adlı metinlerdir.

#### 4.3.2. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer Alan

**Metinlerin İncelenmesi.** *Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2* adlı ders kitabında toplam 57 metin bulunmaktadır. Sözü edilen ders kitabında yer alan metinlerin adları, türleri, amaçları incelenmiş, açıklamalarla ve tablolarla sunulmuştur. Karşımıza çıkan metinler; edebî (sanatsal-kurmaca) ve öğretici (eğitici-kullanışlı) metin türleridir. Edebî metinlerin adları ve türleri tablo 34’te sınıflandırılmıştır:

Tablo 34

*Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Edebî (Sanatsal-Kurmaca)Metinlerin*

*Türlere ve Derslere Göre Dağılımı*

<b>Coşku ve Heyecan Getiren Metinler</b>
<b>Şiir:</b>
14. Ders: Orhan Veli Kanık / “Değil”
15. Ders: Orhan Veli Kanık / “Sevdaya mı Tutuldum”, Necati Cumalı / “Serçe Kuşu”
16. Ders: Ziya Osman Saba / “Eller”
17. Ders: Nazım Hikmet / “Taranta-Babu’ya Mektuplar”
Tekrar II: Yahya Kemal / “Sessiz Gemi”, Oktay Rıfat / “Son Söz”
20. Ders: Sabahattin Kudret Aksal / “Bu Dünya”
22. Ders: Behçet Necatigil / “Gizli Sevda”, Ahmet Haşim / “Merdiven”
<b>Şarkı:</b>
17. Ders: Necati Cumalı / (-)
<b>Anlatmaya Dayalı ve Betimleyici Metinler</b>
<b>Hikâye:</b>
14. Ders: Refik Halit Karay /“Eskici”, İlhan Selçuk / “Ruj ve Sakal”
15. Ders: Orhan Kemal / “Geceydi”, (-) / “Bilgiç Dede’nin Hayreti” Halim Bahadır / “Bir İnsan Tanıdı Hayatı Değişti”, Beşir Göğüs / “Bir Yanardağ Nasıl Doğdu”
16. Ders: Ömer Seyfettin / “Perili Köşk”
17. Ders: Naim Orhan Yiğit / “Bayram Tatili”
18. Ders: Fakir Baykurt / “Sarı Köpek”
Tekrar II: Refik Halit Karay / “Hiçten Mutluluklar”

---

Tekrar II: Refik Halit Karay / “Hiçten Mutluluklar”

---

19. Ders: Şükran Yücel / “Aslolan Aşktır”, (-) / “İkinci Teki Ne Zaman Atacaksın?”

---

20. Ders: Nursel Duruel / “Geyikler, Annem ve Almanya”

---

21. Ders: Marie Clair’den / “Yaşamın İçinden”

---

22. Ders: Necati Cumalı / “Susuz Yaz”

---

**Roman (Romandan Metin Parçası):**

---

Tekrar I: Sait Faik Abasıyanık / “Dalgıçlar”, Aziz Nesin / “Ne Oldu O Çocuk”

---

Tekrar III: Orhan Pamuk / “Benim Adım Kırmızı”

---

16. Ders: Feride Çiçekoğlu / “Uçurtmayı Vurmasınlar”

---

19. Ders: Yaşar Kemal / “İnce Memed”

---

**Betimleyici Anlatım Metni:**

---

Tekrar II: Özgül Demirtaş / “Doğayı Anlamak ve Sevmek”

---

18. Ders: İlhan Selçuk / “Japon Gülü”

---

Tekrar II: Nurullah Ataç / “Bezenmek”

---

**Masal:**

---

14. Ders: Emin Özdemir / “Bilmeceli Bir Masal”

---

16. Ders: Keloğlan’ın Çeşmesi

---

20. Ders: Naki Tezel / “Akıllı Evlat”

---

Tekrar III: “Ali Baba ve 40 Haramiler”

---

**Atasözleri:**

---

19. Ders: “Görünen köy kılavuz istemez.”, “Sürüden ayrılanı kurt kapar.”...

---

**Gösteriye Bağlı Metinler**

---

**Karagöz:**

---

Tekrar I: Karagöz-Hacivat

---

---

**Tiyatro Metinleri:**


---

22. Ders: Orhan Asena / “Hürrem Sultan”

---

Tablo 34’te görüldüğü gibi, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabında ağırlıklı olarak edebî metinler yer almaktadır. Söz konusu olan bu metinlerin iki amacı olduğu görülmüştür. İlk amacı; edebî metinler aracılığıyla hedef kitleye önemli Türk yazarlarını tanıtmak, bu metinler sayesinde öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmek, duygu ve düşüncelerini daha rahat bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olmak adına yer verilmiştir. Bu metinler seçilirken, her derste ele alınan dil bilgisi konularının yapılarının barındırılmasına özen gösterilmiştir. Kısacası, bu metinlerin ikinci amacı; her derste öğretilen dil bilgisi konularını metinler aracılığıyla bütün olarak sezdirmektir.

Tablo 35

*Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Öğretici (Eğitici-Kullanışlı) Metinlerin Türlerine ve Derslere Göre Dağılımı*

---

**Kanıtlayıcı, Bilgilendirici, Söyleşimsel, Bilimsel Metinler**


---

**Fıkra:**


---

17. Ders: “Hoca’nın Ziyafeti”, “Yeni Çakmak”

---

15. Ders: “Şanslı Cimri”, Alptekin Güven: “Fıkra”

---

19. Ders: “Parayı Veren Düdüğü Çalar”

---

**Deneme:**


---

17. Ders: Hasan Cemal / “Demokrasi Korkusu”

---

22. Ders: Bekir Coşkun / “Dünya Biterken”

---

**Bilgilendirici Metinler:**


---

14. Ders: Behzat Üskiden / “Orient Express”

---

19. Ders: Meydan Larousse’tan / “Hû”

---



---

22. Ders: Meydan Larousse'tan / "Cennet"

---

**Söyleşimsel:**

---

22. Ders: "Trafik Kazaları"

---

**Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler**

---

**Hatıra (Anı)**

---

19. Ders: "Okumak"

---

**Mektup:**

---

22. Ders: "Alman Sevdiğim, Artık Beni Sevmiyor Gibi"

---

**Günlük Hayatta Kullandığımız ve Karşılaştığımız Metinler**

---

**Yemek Tarifi:**

---

20. Ders: "İçli Köfte"

---

**Burç:**

---

19. Ders: "Terazi Burcu (24 Eylül-23 Ekim), Koç Burcu (21 Mart- 21 Nisan)"

---

Tablo 35 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabında öğretici (eğitici-kullanışlı) metinlere de yer verildiği görülmektedir. Bu metinlerin verilmiş amacı ise; hem Türk kültürünü, Türk yemeklerini tanıtmak hem de öğretilen dil bilgisi yapılarını sezdirmek olduğu söylenebilir.

### 4.3.3. Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 2 Adlı Ders Kitabında Yer Alan

**Etkinliklerin İncelenmesi.** *Türkçe Öğreniyorum 2* adlı ders kitabında yer verilen

etkinliklerin çeşitlerine göre yüzde ve frekans dağılımları tablo 36'da yer verilmiştir:

Tablo 36

*Türkçe Öğreniyorum 2 Adlı Ders Kitabındaki Etkinliklerin Çeşitlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları*

<b>Etkinlik Çeşitleri</b>	<b>(f)</b>	<b>%</b>
İşaretleme	28	8,62
Türkçe-Yunanca Çeviri	47	15,25
Doğru / Yanlış	35	11,36
Yazma	32	10,38
Tamamlama	60	19,48
Örneğe Göre Yapma	52	16,88
Eşleştirme	11	3,57
Cümle Kurma	2	2,06
Yerleştirme	5	1,62
Yanıtlama	4	1,29
Birleştirme	10	3,24
Sıralama	3	0,97
Değiştirme	10	3,24
Diğer (Yapma, bulma)	9	2,92
<b>Toplam</b>	<b>308</b>	<b>100</b>

Tablo 36'da görüldüğü üzere, *Türkçe Öğreniyorum 2 / Μαθαίνω Τουρκικά 2* adlı ders kitabında toplam 308 etkinlik bulunmaktadır. Kitapta en çok yer verilen etkinlikler, sırasıyla

tamamlama ve verilen örneğe göre yapma etkinlikleridir. Farklı olarak Türkçe-Yunanca çeviri etkinlikleri bulunmaktadır. Bu etkinliklerin amacı, ele alınan dil bilgisi konusunu pekiştirmektir.

#### **4.4. Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabında Benimsenen Yaklaşımın ve Öğretimin İncelenmesi**

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabında tablo 10'da gösterildiği gibi, toplam 65 konu bulunmaktadır. Kitabın adından da anlaşıldığı gibi, dil bilgisi öğretimi Yunanca yapılmıştır. Söz konusu olan ders kitabında yer alan dil bilgisi konularının tümdengelim yaklaşımı benimsenerek öğretimi gerçekleştirilmiştir. Bu demek ki, dil bilgisi öğretimi kuraldan yola çıkarak yapılmıştır. Ardından, ele alınan dil bilgisi konusu sadece örneklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. Metinlere ve etkinliklere yer verilmediği görülmüştür.

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabında yer alan bütün konular aynı şekilde ele alındığından dolayı konuların öğretimi tek tek gösterilmeyecektir. Sözü edilen ders kitabında benimsenen tümdengelim yaklaşımının ve öğretiminin nasıl gerçekleştiğini bütün olarak göstermek amacıyla, yer alan 65 konudan; 2. 3. ve 4. konular aşağıda yer verilmiştir:

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabının 2. 3. ve 4. dil bilgisi konuları; Türk alfabesi, başlıca telaffuz kuralları, harf kategorileri, vurgulama, hece çeşitleri, ses - hece düşmesi, yapı bakımından kelimeler ve ünsüz benzeşmesi konularıdır. Bu konuların öğretimi ise, aşağıdaki gibidir:

Tablo 37

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Türk Alfabesinin Öğretimi*

<b>ΣΥΜΒΟΛΑ</b>	<b>ΟΝΟΜΑΣΙΑ</b>	<b>ΠΡΟΦΟΡΑ</b>
A a	α	α
B b	μπε	μπ (όπως: μπαμπάς)
C c	τζε	Τζ (όπως: τζάμι)
Ç ç	τσε	τσ παχύ (όπως το αγγλικό: chair)
D d	ντε	ντ (όπως: νταντά)
E e	ε	ε
F f	φε	φ
G g	γκε	γκ (όπως: γρι)
Ğ ğ	(γκε)	άηχο, δεν χρησιμοποιείται ποτέ στην αρχή της λέξεως*
H h	χε	χ (όπως: χαρά)
İ i	ι	ι κλειστό **
Í i	η	ι
J j	ζε	ζ παχύ (όπως το γαλλικό: Jacques)
K k	κε	Κ
L l	λε	Λ
M m	με	Μ
N n	νε	Ν

O o	ο	Ο
Ö ö	eu	ο κλειστό (όπως το γερμανικό: öffnen)
P p	πε	Π
R r	ρε	Ρ
S s	σε	Σ
Ş ş	she	σ παχύ (όπως το αγγλικό: she)
T t	τε	Τ
Ü ü	ou	ου
Û û	ou	ι κλειστό (όπως το γερμανικό: über)
V v	βε	Β
Y y	γιε	γ ή ι ***
Z z	ζε	ζ (όπως: ζωή)

(s. 16)

Tablo 37’de görüldüğü üzere, Türk alfabesinin harflerinin sesletimi Yunanca yer verilmiştir. Ancak, Yunan alfabesinde bulunmayan “ç, j, ö, ş, ü” harflerinin sesletimi ise, Almanca, İngilizce ve Fransızca aracılığıyla öğretilmeye çalışılmıştır. Aşağıda, bahsi geçen harflerin öğretiminin nasıl yapıldığı maddeler halinde açıklanmıştır:

- ❖ Ç harfi: “τσ παχύ (όπως το αγγλικό: chair)” ( ts kalın İngilizcedeki: chair gibi.)
- ❖ J harfi: “ζ παχύ (όπως το γαλλικό: Jacques)” ( z kalın Fransızcadaki: Jacques gibi.)
- ❖ Ö harfi: “ο κλειστό (όπως το γερμανικό: öffnen)” ( ö kapalı Almancadaki: öffnen gibi.)
- ❖ Ş harfi: “σ παχύ (όπως το αγγλικό: she)” ( s kalın İngilizcedeki she gibi.)
- ❖ Ü harfi: “ι κλειστό (όπως το γερμανικό: über)” ( ι kapalı Almancadaki über gibi.)

Ayrıca, her harf için Türkçe kelimelere yer verilerek Yunanca karşılığı da bulunmaktadır. Örneğin: “A a; aşk (έρωτας), araba (αυτοκίνητο), anne, (μητέρα) arkadaş (φίλος), at (άλογο), alışveriş (ψώνια), asker (στρατιώτης, στρατός), Akdeniz (Μεσόγειος)...” (s. 16-17).

Tablo 38

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Ses Bilgisi Konuları*

Ses Bilgisi	Ses Özellikleri	Ses Olayları
(ses ve harf ilgisi)		
Başlıca telaffuz kuralları	Büyük ünlü uyumu	Ses ve hece düşmesi
Uzatma (şapka) işareti	Küçük ünlü uyumu	Ünsüz benzeşmesi
		Kaynaştırma ünsüzleri
		Vurgulama

Tablo 38’de görüldüğü gibi, *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά / (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi)* adlı ders kitabında ses bilgisi konularına yer verilmiştir. Bu konuların öğretimi ise; özellikleri, görevleri ve Yunancadaki kullanımları açıklanarak, örneklerle ve tablolarla pekiştirilmiştir. Tablo 38’de yer alan konuların öğretimi ise aşağıdaki gibidir:

Başlıca telaffuz kuralları ile ilgili bazı Yunanca açıklamalar:

- ❖ “Όλα τα γράμματα της τουρκική προφέρονται. Κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε έναν μόνο ήχο. Δεν συνδυάζονται ποτέ δύο γράμματα για να παράγουν έναν ήχο, δηλαδή δίφθογγο. (π.χ. çocuk / τσοτζούκ). (Türkçede bütün harfler telaffuz edilir. Her harf tek bir sesi karşılamaktadır. Hiçbir zaman iki harf bir harfi karşılamak için birleşmez, yani tek ses için çift harf kullanılmaz.)

- ❖ Όταν υπάρχουν όμοια σύμφωνα μέσα σε μία λέξη, προφέρονται και τα δύο, με μικρή παύση ανάμεσα τους: π.χ. ba**kk**al (=μπακάλης) /μπα**κ**-**κ**άλ/, İstanbullu (= Κωνσταντινουπολίτης) /Ιστάνμου**λ**-**λ**ου/, ενώ İstanbul’u (= την Κωνσταντινούπολη) / Ιστάνμπου**λ**ου/...” (Bir kelimedede aynı ünsüz olduğu zaman, her iki ses de aralarında kısa bir duraklama ile telaffuz edilir.) (s. 18).

Ünlü uyumu başlığı altında ise, büyük ünlü uyumuna ve küçük ünlü uyumuna yer verilmiştir; kuralı ve istisnai durumları Yunanca açıklanmış, örneklerle ve tablolarla pekiştirilmiştir. Büyük ünlü uyumu ve küçük ünlü uyumu ile ilgili bazı açıklamalar aşağıda yer verilmiştir:

- ❖ “Στις γνήσιες τουρκικές λέξεις, όταν η πρώτη συλλαβή της λέξεως αρχίζει από χοντρό (kalın) φωνήεν, τότε οι επόμενες συλλαβές της λέξεως, αλλά και οι καταλήξεις ή τα επιθήματα που συγκολλούνται σε αυτή, σχηματίζονται με χοντρά φωνήεντα (a, ı, o, u): a-ra-ba (αυτοκίνητο), ço-ban (βοσκός), ku-lak (αφτί)...” (Türkçe kökenli kelimelerde, ilk hece kalın ünlü ile başlıyorsa, sonraki heceler ve gelen ekler de kalın ünlü ile oluşturulmaktadır.)
- ❖ Επίσης όταν η πρώτη συλλαβή της λέξεως αρχίζει από λεπτό (ince) φωνήεν, τότε οι επόμενες συλλαβές της λέξεως, αλλά και οι καταλήξεις που συγγολλούνται σε αυτή σχηματίζονται με λεπτά φωνήεν (e, i, ö, ü): ay-ran αίράνι, kü-çük μικρός, şe-ker ζάχαρη...” (Ayrıca, ilk hece ince ünlü ile başlıyorsa, sonraki heceler ve gelen ekler de ince ünlü ile oluşturulmaktadır.) (s. 27).
- ❖ “Σύμφωνα με τη μική αρμονία φωνηέντων όταν το φωνήεν της τελευταίας συλλαβής της λέξεως είναι στρογγυλό, τότε και το φωνήεν του επιθήματος θα είναι στογγυλό. Το ίδιο συμβαίνει αντίστοιχα και για τα μη στογγυλά φωνήεντα. (Küçük ünlü uyumuna göre, kelimenin son hecesinde ünlü yuvarlak ise, sonekin de ünlüsü yuvarlak olacaktır. Aynı şekilde yuvarlak olmayan ünlüler için de geçerlidir.) (s. 28).

Tablo 39

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) Adlı Ders Kitabındaki Küçük Ünlü Uyumu Tablosu*

<b>ΦΩΝΗΕΝΤΑ</b>	<b>ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ</b>	<b>ΦΩΝΗΕΝ ΕΠΙΘΗΜΑΤΟΣ</b>
	<b>ΦΩΝΗΕΝ ΛΕΞΗΣ</b>	
χοντρά - μη στρογγυλά	a    i	i
λεπτά - μη στρογγυλά	e    i	i
χοντρά - στρογγυλά	o    u	u
λεπτά - στρογγυλά	ö    ü	ü

(s. 28)

Devamında, ses ve hece düşmesi, ünsüz benzeşmesi, kaynaştırma ünsüzler ve vurgu öğretiminin üzerinde durulmuştur. Ses ve hece düşmesinin nasıl oluştuğunu örnekler üzerinden Yunanca açıklanmıştır. Ses ve hece düşmesine ilişkin bazı açıklamalar aşağıda maddeler halinde yer almaktadır:

- ❖ Ses düşmesi: “Δισύλλαβα ουσιαστικά, συνήθως αραβικές προέλευσης, που δηλώνουν μέρος ή όργανο του σώματος και έχουν στο μέσο της δεύτερης συλλαβής τους ένα στενό φωνήεν (i, í, u, ü). Όταν στα ουσιαστικά του είδους αυτού προστεθεί κατάληξη ή επίθημα, που αρχίζει από φωνήεν, τότε αποβάλλεται το στενό φωνήεν της δεύτερης συλλαβής τους: ağız – ağız + -im: ağızım / το στόμα μου, alın – alın + -im: alnım / το μέτωπό μου...” (s. 24). (İki heceli adlarda, genellikle Arapça kökenli olan, yer ya da vücut organ adları bildiren kelimelerde ikinci hecede i, í, u, ü dar ünlüleri barındıran adlara ek getirildiğinde ikinci hecenin ünlüsü düşer.)
- ❖ Hece düşmesi: “Σε ορισμένα σύνθετα ουσιαστικά, για λόγους ευφωνίας, χάνεται είτε η τελευταία συλλαβή του πρώτου συνθετικού, είτε η πρώτη συλλαβή του δεύτερου. Πρόκειται για λίγες, αλλά καθημερινής χρήσης λέξεις: cuma + ertesi: cumartesi...”



(Βαζι βιρλεΐικ αδλάρδα αηενκ νενενιυλε, υα ιλκ κελιμενιν son ünlüsü υα da ικινκι κελιμενιν ιλκ ünlüsü düΐer. Βunlarin sayısı azdır ancak, günlük hayatta kullanılan sözcüklerdir.) (s. 25).

Ünsüz benzeΐmesinin öğretiminde ise; ilk olarak, ezberleme kuralına yer verilmiΐtir:

“**fıstıkçı şahap**” υa da “**çift haseki paşa**”. Ayrıca, genel kuralı ve istisna durumları açıklanarak örneκlerle sezdirilmeye çalışılmıştır. Bir diğer konu olan kaynaştırma ünsüzleri y, n, s, ř; görevlerinden örneκlerle bahsedilmiştir. Örneğin:

- ❖ “Τα συνδετικá σύμφωνα που χρησιμοποιούνται στην τουρκική γλώσσα είναι τα y, n, s, ř. Όταν η λέξη τελειώνει σε φωνήεν και προστεθεί μια κατάληξη ή επίθημα που αρχίζει με φωνήεν, τότε χρησιμοποιείται ένα από τα παραπάνω σύμφωνα: kapı - y - ı (την πόρτα), baba-s-ı (ο πατέρας του)...” (Τürkçede kullanılan bağlayıcı ünsüzler; y, n, s, ř harfleridir. Ünlü ile biten kelimelere ünlü ile başlayan bir ek gelirse aralarına y, n, s, ř ünsüzleri gelmektedir.) (s. 22).

Son olarak, kelime vurgusuna değinilmiştir; Türkçe kelimelerin hangi hecede daha baskın söylendiği açıklamalarla ve örneκlerle açıklanmiştır. Örneğin:

- ❖ “Οι περισσότερες τουρκικές λέξεις τονίζονται στη λήγουσα: arkadaş: φίλος, çiçek: λουλούδι, balık: ψάρι ...” (Genellikle Türkçe kelimelerde vurgu son hecededir.) (s. 23).

**4.5. Türkçe Öğreniyorum 1 / 2 (Μαθαίνω Τουρκικά 1 / 2) ve Yunanca Türkçe Dil Bilgisi (Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά) Adlı Ders Kitaplarının Karşılaştırılması**

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1 / 2 ve Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitaplarının hem ortak hem de belirgin farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Sözü edilen ders kitaplarının dil bilgisi öğretiminde aynı yaklaşımın benimsendiği ancak; dil bilgisi konu sıralaması, terminoloji, metin ve etkinlik alanlarında farklılıkların olduğu görülmüştür. İncelediğimiz ders kitaplarının dil bilgisi konu sıralamasının ve dil bilgisel terimlerinin karşılaştırılması aşağıda tablolar halinde yer verilmiştir:

Tablo 40

*İncelediğimiz Ders Kitaplarında Dil Bilgisi Konu Sıralamasının Karşılaştırılması*

<i>Türkçe Öğreniyorum 1 / 2</i>	<i>Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά</i>
<i>Μαθαίνω Τουρκικά 1 / 2</i>	<i>(Yunanca Türkçe Dil Bilgisi)</i>
1. Ders Konuları: abece, Türkçenin başlıca özellikleri, ünlüler uyumu, çoğul eki: -lAr, yapım ekleri: -II/-IU, -sIz/-sUz, ek-eylem: -DIr/-DUr, yapım eki: -CI/-CU, mastar: -mAk, sayılar: 0-10	1. Konu: Türk dili tarihi
2. Ders Konuları: ek-eylem: üçüncü kişi tekil - çoğul / olumlu / olumsuz / soru / olumsuz soru, işaret zamirleri / işaret sıfatları / da bağlacı, özne ile yüklem uygunluğu	2. Konular: Türk alfabesi, başlıca telaffuz kuralları, harf kategorileri, vurgulama, noktalama işaretleri, hece çeşitleri, ses ve hece düşmesi, yapı bakımından kelimeler.

3. Ders Konuları: eylemler; buyuru, ek-eylem: bütün kişiler	3. Konular: ünlü uyumu
4. Ders Konuları: durum ekleri, var / yok, sıfat eki: -ki, ile ilgeçi	4. Konular: ünsüz benzeşmesi
5. Ders Konuları: şimdiki zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, durum ekleri, “istemek” eylemi, kişi adları / işaret adları	5. Konular: adlar: ad türleri, çoğul eki, aile ve akrabalık adları
6. Ders Konuları: gelecek zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, yönelme (-e) durumu	6. Konular: durum ekleri
7. Ders Konuları: iyelik ekleri, iyelik adlı: (benim...), ilgili adlı: -ki, bağlaç “ki”, “kendi” sözcüğü, iyelik ekleri + durumu ekleri	7. Konular: iyelik ekleri ve ad tamlamaları
8. Ders Konuları: geniş zaman: olumsuz / soru / olumsuz soru	8. Konular: ön adlar; yapılarına göre ön adlar, ön ad türleri, ön adın tümcedeki yeri
9. Ders Konuları: ad tamlaması: belirtili ad tamlaması / belirtisiz ad tamlaması / takısız ad tamlaması / zincirleme ad tamlaması	9. Konular: pekiştirme ve küçültme
10. Ders Konuları: belirli geçmiş zaman: soru / olumsuz / olumsuz soru, var – yok	10. Konular: ön adlarda anlam dereceleri
11. Ders Konuları: ön adlar, belirteçler, belirsiz geçmiş zaman	11. Konular: sayılar, sayı ön adları

12. Ders Konuları: dilek-şart kipi / ek-eylem / var-yok, “beri”, “-DIr/-DUr”, istek kipi	12. Konular: zamirler
13. Ders Konuları: gereklilik kipi, olasılık / kesinlik, yeterlik birleşik eylemi, tezlik birleşik eylemi, sürerlik birleşik eylemi	13. Konular: belirteçler
14. Ders Konuları: eylemlerde çatı; etken, edilgen, dönüşlü ve işteş eylemler	14. Konular: ikileme
15. Ders Konuları: birleşik zamanlı eylemler hikâye; belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın, geniş zamanın, dilek-şart kipinin ve gereklilik kipinin hikâyesi	15. Konular: eylem-fiil-yüklem, matar eki (-mAk), eylemde çatı
16. Ders Konuları: rivayet: belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın, geniş zamanın, dilek-şart kipinin ve gereklilik kipinin rivayeti. Şart: belirli geçmiş zamanın, belirsiz geçmiş zamanın, şimdiki zamanın, gelecek zamanın ve geniş zamanın şartı	16. Konular: yardımcı eylemler
17. Ders Konuları: adevlemler	17. Konular: ek-eylem
18. Ders Konuları: adevlemler; -mA, -Iş/-Uş, dolaylı ve dolaysız anlatım	18. Konular: var / yok
19. Ders Konuları: ortaçlar; -An, -dİğIm/- dUğUm	19. Konular: şimdiki zaman

20. Ders Konuları: zaman ulaçları	20. Konular: geniş zaman
21. Ders Konuları: dolaysız ve dolaylı anlatım, soru tümcesi	21. Konular: belirli (di'li) geçmiş zaman
22. Ders Konuları: nedenlik ulacı, karşıtlık ulacı ve diğer ulaçlar	22. Konular: belirsiz (miş'li) geçmiş zaman
<i>Türkçe Öğreniyorum 1 / 2 (Μαθαίνω Τουρκικά 1 / 2)</i> adlı ders kitabının dil bilgisi konularının verilişi 22. derste bitmektedir. <i>Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά</i> (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabının konuları ise, aşağıdaki gibi devam etmektedir:	
23. Konular: gelecek zaman	43. Konular: gereklilik kipinin şartı
24. Konular: buyuru kipi	44. Konular: şart kipinin anlatımı
25. Konular: istek kipi	45. Konular: edilgen çatı
26. Konular: gereklilik kipi	46. Konular: işteş eylem
27. Konular: dilek-şart kipi	47. Konular: dönüşlü eylem
28. Konular: şimdiki zamanın hikâyesi	48. Konular: ettirgen eylem
29. Konular: geniş zamanın hikâyesi	49. Konular: birleşik çatılar
30. Konular: belirli geçmiş zamanın hikâyesi	50. Konular: yeterlilik eylemi
31. Konular: belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi	51. Konular: tezlik eylemi
32. Konular: gelecek zamanın hikâyesi	52. Konular: sürerlilik eylemi
33. Konular: istek kipinin hikâyesi	53. Konular: “olmak” eylemi birleşik Zamanlar
34. Konular: şimdiki zamanın rivayeti	54. Konular: eylemlerin adlaştırılması

35. Konular: geniş zamanın rivayeti	55. Konular: yan tümceler: “-mA” ile yan tümce “-Dİk/-DUk” ve “-AcAk” ile yan tümce
36. Konular: belirsiz geçmiş zamanın rivayeti	56. Konular: dolaylı anlatım
37. Konular: gelecek zamanın rivayeti	57. Konular: ortaçlar-ulaçlar
38. Konular: şimdiki zamanın şartı	58. Konular: ilgeçler
39. Konular: geniş zamanın şartı	59. Konular: bağlaçlar
40. Konular: belirli geçmiş zamanın şartı	60. Konular: ünlemler
41. Konular: belirsiz geçmiş zamanın şartı	61. Konular: türetme ekleri
42. Konular: gelecek zamanın şartı	62. Konular: eylemlerin ad durum eklerine göre kullanımı

Tablo 40 incelendiğinde, *Türkçe Öğreniyorum 1 / 2 - Μαθαίνω Τουρκικά 1 / 2* ve *Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitaplarında dil bilgisi konu sıralamasına aynı ölçüde yer verilmediği görülmektedir. Dil bilgisinin ilk konu sıralamasının benzer olduğu ancak, ilerleyen konularda belirgin farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

## 5. Tartışma ve Öneriler

### 5.1. Tartışma

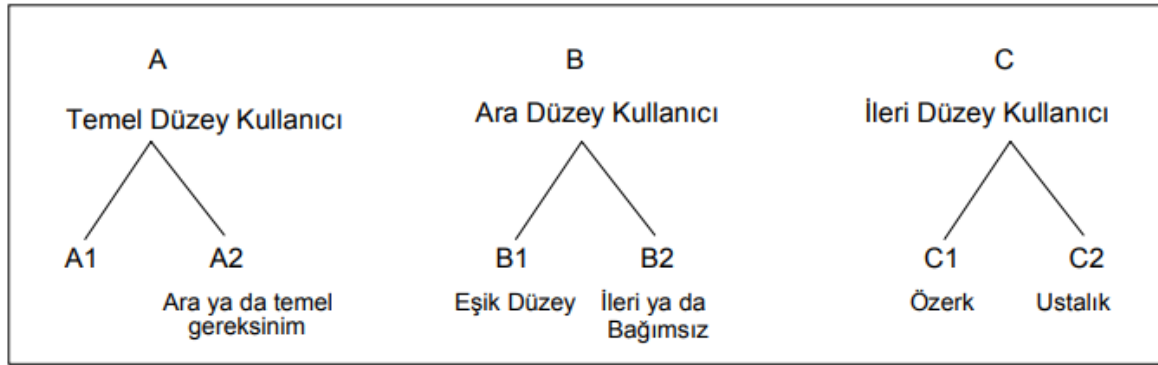
Bu çalışmada, Yunan yazarlar tarafından kaleme alınan, Yunanistan'da yayımlanmış ve Yunan öğrencilerine yönelik hazırlanmış olan Türkçe ders kitapları üzerinde bir inceleme yapılmıştır. Yükseköğretim ve özel kurumlarda en çok kullanılan söz konusu eserlerdeki dil bilgisi öğretimi irdelenmiş, elde edilen veriler de tablolarla ve örneklerle sunulmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada tespit edilen başlıca sonuçlar şunlardır: Söz konusu olan bu Türkçe ders kitaplarında tümdengelim yaklaşımı benimsenerek hedef kitleye öncelikle Yunanca dil bilgisi kuralları aktarılmış, ardından metinlere ve etkinliklere yer verilerek sezdirilmeye çalışılmıştır. Bu ders kitaplarının AOÖÇ gibi standart bir program paralelinde hazırlanmadığı; dil bilgisi konu sıralaması, öğretimi ve dil bilgisel terminoloji gibi konularda ortaklığının bulunmadığı saptanmıştır. Ayrıca, AOÖÇ'de benimsenen eylem odaklı yaklaşımın ön planda olmadığı tespit edilmiştir.

“Yabancı dil öğretiminde amaç öğrencinin hem dilbilgisel edincini (Chomsky, 1957) hem de iletişimsel edincini (Hymes, 1971) aynı düzeyde geliştirmektir” (akt. Bülbül & Güven, 2017, s. 83). Dil öğretiminde her iki edince aynı ölçüde yer verildiği takdirde hedef kitle tüm dil becerilerinde iletişimsel yeterliliğe sahip olabilecektir. Bu hedef doğrultusunda da erek dilde rahat ve özgüven eksikliği olmadan iletişim kurabilmek için dilbilgisel edinçle birlikte iletişimsel edincin gelişimi de önem taşımaktadır. Her iki edinçte yeterli olabilmek için de dilbilgisine ihtiyaç vardır. Kısacası, yabancı dil öğretimi dil bilgisinden bağımsız bir şekilde gerçekleşemez (Bülbül & Güven, 2017). Buna paralel olarak, “Yabancı dil öğretiminde ne türden bir model ya da yöntem benimsenirse benimsensin öğretim izlencelerinde dil bilgisi öğretiminden tamamen vazgeçilemeyeceği ve dilin, özellikle yabancı

dilin konuşulduğu ülkenin dışında bir ülkede öğretildiği durumlarda dilbilgisi kurallarına odaklanmanın dili öğrenmek için gerekli olduğu” (Cem, 2005 s. 9) görüşü savunulmaktadır.

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* Türkçe ders kitapları 1. Ders 2. Ders şeklinde hazırlanmıştır. AOÖÇ’de belirlenen A1, A2, B1, B2, C1, C2 dil seviyeleri belirtilmemiştir. AOÖÇ’de dil öğretiminde başarıya ulaşmak için basamaklı kur sistemi düzenlenmiştir. Bu dil düzeyleri şekil 2’de gösterilmiştir:



**Şekil 2.** Dil Düzeyleri (Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme - Öğretme - Değerlendirme, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurul Başkanlığı 2009, s. 21).

Dil bilgisi öğretiminin ilk aşamasında ise, hedef kitlenin temel cümleler kurabileceği düzeyde yer verildiği, ancak ilerleyen derslerde öğrencinin günlük hayatta karşılaşacağı ihtiyaçlara yönelik dil bilgisi öğretimine özen gösterilmediği saptanmıştır. Dil bilgisi terimlerine kolaylık sağlayacağı düşünülerek hem Türkçe hem de Yunan dillerinde de bilgilere yer verilmiştir. Örneğin: “Geniş zaman / Εξακολουθητικός ενεστώτας” (s. 205). Lakin, öğrenci kendi dilindeki dil bilgisi terimlerinin ne anlama geldiğine dair bilgi sahibi olmayabilir; bu da karışıklığa ve başarısızlığa yol açabilir. Ayrıca, bazı dil bilgisi konularında kuralların bilgisi ve yapı oluşumları aktarılırken Yunancadaki yapılarla karşılaştırılarak öğretim gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak, eski Yunancada olan yapılara da yer verilmiştir. Örneğin: “Το ρήμα «istemek» (θέλω) στην ταυτοπροσωπία, όπως γνωρίζουμε ήδη, συντάσσεται με απαρέμφατο. Τη σύνταξη αυτή βρίσκουμε και στην αρχαία ελληνική



γλώσσα «Τις αγοράεῦει βούλεται;»...” [“istemek fiili” bildiğimiz gibi mastar ile oluşmaktadır. Bu söz dizimi eski Yunancada da bulunmaktadır.] (s. 630). Yabancı dil bilgisi öğretiminde karşılaştırmalı öğretimin yapılması öğrencilerin hedef dilin yapılarını daha kolay anlamaları açısından faydalı olduğu düşünülebilir. Ancak, eski Yunancada bulunan yapıların sunulmasının karışıklığa neden olabileceği aşikârdır. Dil bilgisi konularının öğretimi ile birlikte sözlü iletişimde kullanılan, ancak doğru kullanılmayan yapılara da yer verilmiştir. Örneğin: “değil-diil” (s. 70). “gelicem, göriceksiniz, koşucaklar...” (s. 152).

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* Türkçe ders kitaplarında yer alan beş yüz on üç etkinliğin amacı, öğretilen dil bilgisi yapılarının pekiştirilmesidir. Ancak, etkinliklerde gözden geçirilmesi gereken bazı unsurların olduğu da görülmüştür. Bunlar; etkinlik yönergelerinin anlaşılır olmaması ve etkinliklerin işlevsellik bakımından yetersizlikleridir. Örneğin: “Alıştırma 2. Örnekteki gibi yapınız.

- ❖ pencere (açık) Pencere açık
- ❖ kapı (kapalı).....” (s. 54).

Bu etkinlikte gördüğümüz üzere, “Örnekteki gibi yapınız.” adı altında yönerge ve amaç anlaşılmamaktadır. Alyılmaz ve Şengül (2017), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Dilbilgisine Yönelik Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi* adlı çalışmalarında, stratejilerin (bellek, bilişsel ve telafi gibi) etkinliklerde bütüncül olarak işlenmesinin ve iletişimsel boyutta kullanılmasının öğrencilerin dil bilgisi yapılarını edinmelerinde daha başarılı olmalarını sağladığını ve bu dil bilgisi yapılarının farklı bağlamlarda kullanılmasının edinildiği tespit etmişlerdir. Bu durumun öğrenme sürecini kolaylaştırdığı ve buna bağlı olarak da öğrencilerin dil bilgisi kurallarını daha etkili öğrendiklerini bildirmişlerdir.

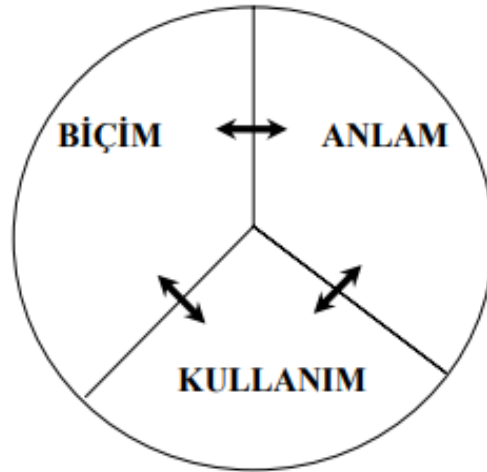
Sözü edilen Türkçe ders kitaplarında yer verilen öğretici ve edebî metinlerin amacı ise; öğretilen dil bilgisi yapılarını metin aracılığıyla sezdirmek ve sözvarlığını

zenginleştirmektir. Ancak, ikinci dersten itibaren uzun metinlerin yer aldığı; sözcük oranları seviyelerine uygun olarak verilmediği, öğretilen dil bilgisi yapılarının metin içerisinde yeterli sayıda barındırılmadığı ve metinlerin içerisinde yazım hatalarının olduğu tespit edilmiştir. Örneğin: “Marmara hölgesi, iki büyük akarsu vardır...” (s. 95). “Ege hölgesi Türkiye’nin batısındadır...” (s. 111). Yabancı dil öğretiminde yazım hatalarının yapılmamasına da dikkat edilmelidir. Aksi takdirde, hedef kitlenin erek dili doğru ve hatasız bir şekilde öğrenmesini ve kullanmasını bekleyemeyiz. Seçilecek metinlerin niteliği taşıma durumu; Halliday ve Hasan (2013), bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik, duruma uygunluğu ve metinlerarasılık olan unsurlarının barındırılması ile ilişkilendirilmektedir. Günay’a göre (2007), bağdaşıklık ölçütü metindeki dil bilgisi yapılarının kullanımı ile ilgilidir. Akbar da (2007) bağdaşıklığı metinde kullanılan kelime ve cümlelerin birbirine nasıl bağlandığını ele almaktadır (akt. Melanlıoğlu, 2017). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde ise (2012); “Ders kitaplarında yer alacak metinlerin, etkinliklerin, sözcüklerin ve dil bilgisel formların seçimi ve sıralanması konularında somut ve ayrıntılı kararlar alınması, kitapta sunulan öğretim malzemesinin öğrenci tarafından sınıf içi, bireysel iş ve etkinliklerde kullanımı konusunda ayrıntılı açıklama ve komutlar verilmesi gerektiği belirtilir” (akt. Tok, 2013, s. 250-251).

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabının giriş bölümünde, hem öğreticiler hem de öğrenciler tarafından kullanılabilceği ve hedef kitlenin sadece yazılı anlatımında değil, sözlü iletişimde de başarılı olacağı belirtilmiştir. Fakat bahsi geçen Türkçe ders kitabında hedef kitleye dil bilgisi kuralları aktararak, ezberlenmesi beklenmektedir. Dil bilgisi öğretimi, sadece kurallar ve örnekler sunularak gerçekleştirilmiştir. Alfabe öğretimi ise; Türkçe olan “ç, ö, ş, j, ü” harfleri Yunan alfabesinden bulunmadığından dolayı, harflerin sesletimi Almanca, İngilizce ve Fransızca aracılığıyla öğretilmeye çalışılmıştır. Örneğin: ö harfi “ο κλειστό (όπως το γερμανικό: öffnen)” (ö kapalı

Almancadaki: öffenen gibi.) (s. 16). Lakin öğrenci Almanca bilmiyor olabilir. Bu durumda, doğru bir şekilde öğretimi gerçekleştirilemeyecektir. Şengül'e (2014) göre, yabancı öğrencilere seslerin çıkış şekli, ağzın, dilin ve gırtlığın aldığı durum, gösterip yaptırma tekniği yardımıyla, seslerin yalın olarak ifadesi (b, c, d, f ...) şeklinde yapılmasının daha etkili olacağını savunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde hangi yaklaşım kullanılırsa kullanılsın dil bilgisi kuralları, direkt aktarılmamalı metin içerisinde öğrencilere sezdirilmeli ve etkinliklerle farklı açılardan pekiştirilmelidir.

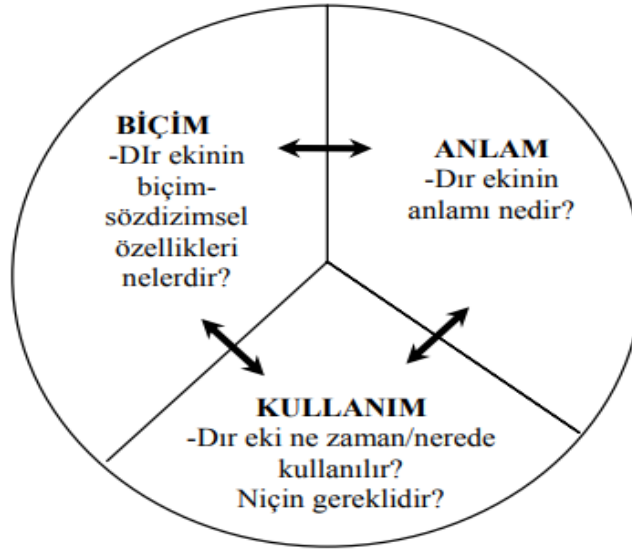
Cem (2005) "*Dil Bilgisi Öğretiminde Biçim-Anlam-Kullanım Üçlüsü: Ders Malzemesi Hazırlama ve Uygulama Önerisi*" adlı çalışmasında; dil bilgisinin öğretilip öğretilmemesi sorusuna değil hangi dil bilgisi konularının, ne kadar ve nasıl öğretilceği sorularına yanıt aramıştır. Bu çalışmada, Larsen-Freeman'ın 2001'de yayımlanan eserinde önerdiği; biçim, anlam ve kullanım olan üç boyutlu modelini Türkçe dil bilgisi öğretiminde nasıl kullanılabileceğine dair örneklerle sunulmuştur:



**Şekil 3.** Üç Boyutlu Dil bilgisi Şeması (akt. Cem, 2005, s. 11)

Larsen-Freeman'a (2001) göre "Herhangi bir dilbilgisel yapının üç boyutu olduğunu vurgulayan bu şemada, biçim bölümü bir dilbilgisel yapının nasıl biçimlendiğini, nasıl sesletildiğini, nasıl yazıldığını, dildeki diğer yapılarla nasıl etkileşimde olduğunu, anlam

bölümü dilbilgisel yapının ne anlama geldiğini, kullanım bölümü ise dilbilgisel yapının hangi bağlam(lar)da kim(ler) tarafından nere(ler)de kullanıldığını ve bu bağlamlara yönelik ön varsayımları göstermektedir. Şemadaki bölümler arasındaki oklar (↔) ise bölümlerin birbirleriyle sıkı bir ilişki ve etkileşim içinde olduklarını, bir bölümdeki değişimin diğer bölümleri de etkileyeceğini göstermektedir. Şemanın pasta diyagram şeklinde oluşturulması ise bölümler arasında hiyerarşik bir ilişki olmadığını her üç bölümün de dilbilgisi iletişim köprüsü için aynı derecede önem taşıdığını göstermektedir” (akt. Cem, 2005, s. 11).



Şekil 4. -Dir Ekinin Üç Boyutu (Cem, 2005, s. 12)

Şekil 4’te gördüğümüz gibi, Cem (2005) üç boyutlu dil bilgisi şemasından yola çıkarak ve öğretme konusu olarak Türkçedeki -Dir eki belirlenmiştir. “-Dir ekinin biçim-sözdizimsel özellikleri nelerdir?” “Taşıdığı anlam nedir?” “-Dir eki ne zaman/nerede kullanılır?” “Niçin gereklidir?” sorularına yanıt aranmış ve ders malzemesi hazırlanırken bu üç boyutlu şemasından nasıl yararlanacağı somut örneklerle açıklanmıştır. Öğrenme konusu olan dilsel yapının işleyişine (anlam, kullanım ve biçimleşme) yönelik ‘dikkat çekme’yi amaçlayan bilinçlendirme çalışmalarıyla öğrenci yönlendirilerek öğrencinin dilsel yapının keşfedilmesinin nasıl sağlayabileceğine dair önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç olarak, dil bilgisi öğretiminin hedeflediği kazanımlar, öğrenme ve öğretme süreci ve içerik bakımından değerlendirilmiş ve AOÖÇ'ye uygun olarak hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Modern dil öğretiminde öğrenci merkezli öğretim esastır. Bu öğretim sisteminde öğrenciler sorumluluk alır ve öğretim ortamı olabildiğince interaktif düzenlenir. Bu bağlamda, öğrencilere teorik bilgilerin ezberlenmesi değil onların edinimleri ön plana çıkarılmalıdır. Bu doğrultuda yabancı dil öğretiminde dil bilgisi kuralları öğrencilere dayatılmamalı, üniteler içinde eşit olarak dağıtılmalı ve dil öğretiminin bir bütün olduğu göz önünde bulundurularak diğer becerilerle beraber öğrenciye sunulmalıdır.

## 5.2. Öneriler

*Türkçe Öğreniyorum / Μαθαίνω Τουρκικά 1-2* adlı ders kitapları ile ilişkin önerilerimiz:

1. Yunanlara yönelik hazırlanan Türkçe ders kitapları da AOÖÇ gibi standart bir program paralelinde hazırlanabilir.
2. Türkçe dil bilgisi öğretimini amaçlayan ve pekiştirmek amacıyla yer verilen etkinliklerin toplam sayısı beş yüz on üçtür. Bu sayının dil bilgisi öğretimi açısından yeterli olduğu söylenebilir. Ancak, yabancı dil öğretimi ders kitaplarının tekdüze ve sıkıcı olmasını engelleyebilmek ve çekici hale getirebilmek adına yalnızca dil bilgisi öğrenmeye yönelik etkinliklere değil; dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma becerileriyle ilgili etkinliklere de yer verilmelidir.
3. Yer verilen etkinliklerin birçoğu; “tamamlama”, “örneğe göre yapma” ve “çeviri” olduğu saptanmıştır. Yaşanılan dijital çağda herkesin kullandığı teknolojik aletlerinden faydalanılarak eğlenceli ve öğrencilerinin motivasyonunu artıracak etkinlikler hazırlanmalıdır.
4. Türkçe dil bilgisi konularının içerisinde sözcük vurgusunun öğretimi de yer almaktadır. Fakat sözcük vurgu öğretimine ilişkin etkinlik bulunmamaktadır. Hedef kitlenin vurgunun nerede daha kuvvetli söylenmesi gerektiği ve doğru telaffuz

edebilmesine yönelik etkinlikler ve metinler kullanılarak sezdirilebilir. Örneğin; yer verilen metinleri okurken daha vurgulu sözcüklerin veya vurgulu cümlelerin buldurulması istenebilir.

5. Alfabe öğretiminin ardından atasözlerine yer verilmiştir. Örneğin: “Görünen köy kılavuz istemez. Bedava sirke baldan tatlıdır...” (s. 37). Deyim, atasözü gibi kalıpların metinlerde mutlaka yer almaları gerekir; ancak bu tür metinlerin daha iyi anlaşılabilmesi için ilerleyen derslerde, örnek cümleler ve metin parçalarıyla pekiştirilmesi etkililiği daha da arttıracaktır.
6. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, metinlerin hedef dilin kültürünü ve değerlerini sunacak nitelikte olmaları gerekir. İncelediğimiz ders kitaplarında, Türk kültürünü, geleneklerini yansıtan metinlere yer verildiği görülmüştür. Ancak, sanat ve sanat eserleri; ahşap oymacılığı, ebru, minyatür gibi sanatları anlatan metinlere de yer verilerek, Türkçe öğretimini daha ilgi çekici hale getirmesine fayda sağlayacaktır. Belirttiğimiz gibi, bu ders kitapları Yunan öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu sebeple, metinlerin Yunan kültürünü ve geleneklerini de içeren metinler seçilerek, hedef kitlenin ilgisi artırılabilir.
7. İlk derslerden itibaren uzun metinlerin anlaşılması güç olacaktır. Bundan dolayı ilk derslerde yer verilecek metinlerin kısa ve anlaşılır olmasına dikkat edilmeli, hedef kitlenin ihtiyaçlarını ve ilgilerini göz önünde bulundurarak seçilmelidir.

*Τουρκική Γραμματική Στα Ελληνικά* (Yunanca Türkçe Dil Bilgisi) adlı ders kitabına

dair önerilerimiz:

1. Kullanılan dil ve anlatımın teorik çerçeveye dayalı olmasından dolayı öğrenci açısından işlevsel bir nitelik taşımadığı görülmektedir. Öğrencilerin, bu ders kitabının daha çok kaynak kitap ya da sınıf içinde öğretici rehberliğinde kullanılmasının daha

uygun olacağı düşüncesindeyiz. Çünkü bu ders kitaplarının daha çok öğreticilerin yararlanabileceği bir ders kitabı olarak hazırlandığı görülmektedir.

2. Türkçe dil bilgisi öğretimini kolaylaştırmak, doğru, eksiksiz anlaşılmasını sağlamak ve biçim - iletişim köprüsünü kurmak adına Larsen-Freeman'ın (2001) önerdiği; biçim - anlam - kullanım üçlüsünden yola çıkarak materyaller hazırlanabilmelidir.
3. Türkçe dil bilgisi öğretiminde; öğrenciyi yönlendirerek dil biriminin nasıl biçimlendiğine ve hangi bağlamlarda kullanıldığına dair bilinçlendirmenin ve dilsel yapıları keşfetmelerini sağlayarak yapılan öğretimin daha verimli ve başarılı sonuçlar elde edileceğine zemin sağlar.
4. Hedef kitlenin öğrendiği dil bilgisi kurallarını uygulayabileceği ortamların hazırlanması ve uygulanması durumunda hedef dili kullanmasını hızlandırabilir.
5. Araştırmada incelemeye alınan Türkçe ders kitaplarının Yunan öğrencilerine yönelik hazırlandığı yukarıda belirtilmiştir. Bu bağlamda, öğretilen Türkçe dil bilgisi yapıları, Yunancadaki yapılarla karşılaştırılmasına yer verilerek hedef kitleye farkındalık yaratılabilir.
6. Türkçe dil bilgisi öğretiminde tablolardan yararlanılmıştır. Ancak, tabloların yeterince işlevsel olmadığı, tekdüze halinde verildiği tespit edilmiştir. Yabancı dil ders kitaplarındaki tablolar renklendirilerek daha ilgi çekici hale getirilebilir. Ayrıca, öğretilen dil bilgisi konusu ile bağlantılı şekillere ve resimlere de yer verilebilir.
7. Yabancı dil ders kitaplarında içerik kadar tasarımlarının da dikkate alınması ve içeriğe uygun öğrenme ortamlarının oluşturulması da oldukça önemlidir.
8. Derste ele alınan konuların eğlenceli hale getirilmesine yönelik ders kitaplarının görsel ve işitsel materyallerle ve teknolojik araçlarla desteklenmesi yararlı olacaktır.
9. Sözü edilen Türkçe dil bilgisi kitabında daha önce de belirttiğimiz gibi, dil bilgisi kuralları aktararak ezberlenmesi beklenilmektedir. Metinlere yer verilmemiştir.

Ancak, kelime ve cümlelerin dilin anlam bütünlüğü içerisinde görmeleri açısından yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, dil bilgisi öğretiminde bağdaşıklık ölçütü dikkatte alınarak ve seviyelere uygun nitelikte metinler seçilerek öğrencilere dil bilgisi yapıları bütün olarak sunulmalıdır.

10. Yabancılara Türkçe öğretimi için oluşturulan ders kitapları tek başlarına Türkçenin yabancılara öğretiminde yeterli değildir. Ders kitaplarının yanında yardımcı okuma kitapları da hazırlanabilir.
11. Dil bilgisi öğretiminde; tekdüze, bilindik yolları zenginleştirmek ve farklı seçenekler sunmak gerekir. Bu bağlamda dil bilgisi ile bağlantılı etkinliklere, oyunlara ve her türlü görsel ve işitsel materyallere yer verilebilir.



### Kaynakça

Alatzas, İ. A. (2000). *Διδακτική της Τουρκικής γλώσσας* (Didaktiki tis Tourkikis glossas).

Selanik: Vantias.

Arslan, M. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretim kılavuzu, temel seviye*. Ankara: Nobel.

Aliyeva Çınar, M. (2017). Kazakistan’da Türkiye Türkçesi öğretimi. *Uludağ Üniversitesi I.*

*Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilgi Şöleni (UYTOB 2017), 17-19*

*Mayıs 2017 Bildiri e-Kitabı*, Bursa, 111-116.

Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies International Periodical*

*For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 728-749.

Alyılmaz, S. ve Şengül, K. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme

stratejilerine dayalı etkinliklerin okuma becerilerine yönelik başarıya ve

kalıcılığa etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6, (1),

361-383.

Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi

çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi / KSU Journal of Social Sciences*, 9 (2),

167- 188.

Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve

çözüm önerileri. *Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü*

“Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu” 1–11.

Barın, E. (1994). Yabancılara Türkçenin öğretimi metodu. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil*

*Dergisi*, (17), 53-54.

- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü 1* 19-30.
- Bayraktar, N. (2002). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *I. Uluslararası Truva-Çanakkale Dil Eğitim ve Okul Gelişimi Sempozyumu*.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 1(4)*, 107-133.
- Benzer, A. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde işlevsel dil bilgisi*, Ankara: Pegem Akademi.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımında işlevi. *Journal Of Turkish Studies, 5(4)*, 221-235. Doi: 10.7827/ Journal Of Turkish Studies.1632.
- Bakır, S. (2014). Türkiye'deki yabancılara Türkçe öğretim merkezleri ve atatürk üniversitesi dil eğitimi uygulama ve araştırma merkezi (DİLMER). A. Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED], (51)*, 449-470.
- Boylu, E. ve Başar, U. (2016). Türkçe öğretim merkezlerinin güncel durumu ve standartlaştırılması üzerine. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(24)*, 309-324.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2)*, 265-277.
- Cem, A. (2005). Dilbilgisi öğretiminde biçim-anlam-kullanım üçlüsü: ders malzemesi hazırlama ve uygulama önerisi. *TÖMER Dil Dergisi, (128)*, 7-24.
- Cem Değer, A., Çetin, B. ve Oflaz Köleci, E. (2019). *Kuramdan uygulamaya yabancılara Türkçe dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Coşkun, O. (2017). Ders araç ve gereçleri, materyal tasarımı, dil eğitiminde bilişim teknolojileri ve sosyal medya kullanımı. H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin & D. Melanlıoğlu (Editörler), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı 2. Cilt* (s. 237-324 ). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Dafnopatidis, B. ve Sanlioglou, H. (2011). *Τουρκική γραμματική στα Ελληνικά*. Αθήνα: Perugia. (Yunancada Türkçe dil bilgisi). Atina: Perugia.
- Dolunay, S. K. (2010). Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi. TÜBAR-Türklük Bilimi Araştırmaları. (27), 275-284.
- Demirel Ö. ve Yağcı E. (2011) *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Can Offset.
- Demirel, Ö. (2004). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doyumğaç, İ. (2017). *Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>' dan alınmıştır.
- Durmuş, M. ve Okur, A. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Er, O. Biçer, N. ve Bozkırlı, K, Ç. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Fidan, D. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ders kitaplarındaki dil bilgisi konuları ve öğretmen öğrenci görüşleri. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (14), 257-276.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2016). *Yabancı dil olarak türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Iordanoglou, A. K. (2003). *Μαθαίνω Τουρκικά I / Türkçe öğreniyorum I*. Selanik: Stamoulis Antonis.
- Iordanoglou, A. K. (2006). *Μαθαίνω Τουρκικά II / Türkçe öğreniyorum II*. Selanik: Stamoulis Antonis.
- Ioanou, E. (2010). *Τουρκική γραμματική (Türk dil bilgisi)*. Lefkosia: Parga.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 29-36.
- İşcan, A. (2014). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi tarihçesi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (3-29)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kaili (2015). *Αντιπαραβολική θεώρηση των συμπληρωματικών προτάσεων Ελληνικής Τουρκικής και η εκμάθηση των συμπληρωματικών προτάσεων της Τουρκικής από Ελληνόφωνο κοινό*. (Doktora Tezi). <https://www.didaktorika.gr>'den alınmıştır.
- Kelağa, A. İ. (2007). Yunanistan'da Batı Trakya'da Türk azınlığın anadili ve eğitim dillerinde biri olarak Türkçe. *38.Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi,(ICANAS), (2)*, 997-991.
- Kılıçarslan, M. ve Kahya, H. (2009). Yunanca-Osmanlıca/Karamanlıca bir sözlük: Leksikon Ellinoturkikon. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(4), 725-742.
- Kavcar, C., Ferhan, O. ve Hasırcı, S. (1997). *Türkçe öğretimi - Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kara, A. (2014). Yunan Yükseköğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi. (Yüksel Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>'dan alınmıştır.

- Köksal, D. ve Varişoğlu, B. (2014). Yabancı dil öğretiminde yaklaşım yöntem ve teknikler. Şahin, A. (Editör). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi-kuramlar yaklaşımlar ve etkinlikler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kalfa, M. (2008). Yabancılara Türkçe öğretiminde program(sızlık) sorunu. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyum*. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. 27-28 Mart 2008.
- Kurt, M. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisinin işlevi. Yıldırım, F. & Tüfekçioğlu, B (Editörler), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisinin işlevi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar yöntemler-beceriler-uygulamalar*. 1. Baskı (s. 260-266). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kalın Salı M. (2018). *Yunan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları zorluklar*. (Yüksel Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> dan alınmıştır.
- Karakuş Tayşi, E. ve Demir Atalay, T. (2017). Dil bilgisi öğretimi. H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, & D. Melanhoğlu (Editörler), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı 2. Cilt* (s. 13-52). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Larsen Freeman, D. ve Anderson, M. (2014). *Dil Öğretiminde Teknik ve İlkeler*. (Çev. Calp, M) Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları. (Eserin orijinali 1986'da yayımlanmıştır).
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9), 297-318.

- Memiş, M. R. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (9) 605-616.
- MEB (2006). CEF (2001). *Avrupa Dilleri İçin Ortak Başvuru Metni / öğrenme-öğretme değerlendirme*. Ankara: MEB.
- Melanlıoğlu, D. (2017). Dil öğretiminde metin ve metin seçimi. H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, & D. Melanlıoğlu (Editörler), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı 2. Cilt* (s. 111- 186 ). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Ntonias, P (2004). *Μαθήματα Τουρκικής γλώσσας* (Türk dil dersleri). Atina: Konstantinou Touriki.
- Özel, S. (2010). *Yabancılar Türkçe öğreten resmî kurumlarda dil bilgisi öğretimi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>'dan alınmıştır.
- Öztürk Karakoç, B. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde materyal tasarımı-süreç ve etkinlikler. Yıldırım, F. & Tüfekçioğlu, B. (Editörler), *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisinin işlevi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar-yöntemler-beceriler-uygulamalar*. 1. Baskı (s. 325-352). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özkan, M. (2009). *Türkiye Türkçesi / ses ve yazım bilgisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özkan, U, B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Peçenek, D. (2008). Yabancı dil öğretiminde dilbilgisi. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, 141, 67-84.

- Sella, E. ve Mavropoulou M. (2012). Türk dilinde ortaçlar-Yunan dilinde ilgi yantümceleri: Türkçede parasentemler, Yunancada sentagmalar. *Turkish Studies* 7(1), 1835-1861.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tunçel, H. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde yöntem seçimine ilişkin bir durum çalışması: farklı yöntemler üzerinden geçmiş zaman öğretimi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (6), 1023-1050.
- TELC. (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme*. Ankara: MEB Yayınları.
- Tunçel, H. (2016). Yunan üniversite öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik algıları ve Türkçe öğrenme sebepleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (1), 107-128.
- Toptsoglou, G. (2012). *Φιλική Τουρκική γραμματική*. (Filiki Tourkiki grammatiki). Atina: Tsoukatou.
- Tok, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 249- 279.
- Uysal, B. (2009). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni doğrultusunda Türkçe öğretimi programları ve örnek kitapların değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Ünlü, N, A. (2015). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarından hitit 1 ve yeni hitit 1 'deki dilbilgisi sunumu ve alıştırmalarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 137-150.
- Valiyeva, C. ve Aliyeva Çınar, M. (2018). Gürcistan'da yabancı dil olarak Türkçe öğretimini etkileyen faktörler ve çözüm önerileri. *IX. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı, İnönü Üniversitesi, Malatya 2-4 Kasım 2017*. Malatya, 352-361.
- Vasiliadou, V. (2015). *Μάθε μόνοσ σου Τουρκικά*. (Türkçe kendi kendime öğreniyorum). Atina: Ellinoekdotiki.
- Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretimi, politika, yöntem ve beceriler*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Zeginis, E. ve Hidiroglou, P. (1995). *Τουρκική γραμματική*. (Türkçe dil bilgisi). Selanik: Vantias.

### **Elektronik Kaynaklar**

- Akdeniz Araştırmaları Bölümü Resmî İnternet Sitesi <http://www.mediterraneanstudies.gr/>'dan alınmıştır.
- Atina Ulusal ve Kapodistrias Üniversitesi. <http://www.turkmas.uoa.gr/>'dan alınmıştır.
- Balkan, Slav ve Doğu Araştırmaları Bölümü Resmî İnternet Sitesi <http://www.uom.gr/>'dan alınmıştır.
- Ege Üniversitesi. <http://dms.aegean.gr/>'dan alınmıştır.
- İon Üniversitesi. <http://dflti.ionio.gr/>'dan alınmıştır.
- Karadeniz Ülkeleri Dilleri, Edebiyatları ve Kültürleri Bölümü. <http://www.bscc.duth.gr/>'dan alınmıştır.



Makedonya Üniversitesi. <https://www.uom.gr/bsa>'dan alınmıştır.

Trakya Demokritos Üniversitesi. <http://duth.gr/>'dan alınmıştır.

Türkoloji ve Çağdaş Asya Araştırmaları Bölümü. <http://www.turkmas.uoa.gr/>'dan alınmıştır.

Yabancı Diller, Mütercim–Tercümanlık Bölümü. <http://www.dflti.ionio.gr/>'dan alınmıştır.